

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Ärikorralduse instituut
Organisatsiooni ja juhtimise õppetool

Viktorija Šuba

**VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE PÕHIMÕTETE
RAKENDAMISE JA ARUANDLUSE ESITAMISE UURIMINE
EESTI VÄIKESTES JA KESKMISE SUURUSEGA
TRANSPORDIETTEVÕTETES (HARJUMAA NÄITEL)**

Magistritöö

Juhendaja: Lektor Virve Siirde

Tallinn 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele,
olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Viktoria Šuba

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 095309

Üliõpilase e-posti aadress: viktoria.suba@mail.ee

Juhendaja lektor Virve Siirde:

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	5
SISSEJUHATUS	6
1. VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE JA ARUANDLUSE TEOREETILISED ALUSED	8
1.1. Vastutustundliku ettevõtluse areng ja mõisted	8
1.2. Vastutustundliku ettevõtluse mudelid.....	12
1.3. Vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamine väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes	15
1.4. Vastutustundliku ettevõtluse aruandlus	18
1.5. Vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamine transpordivaldkonnas.....	22
1.6. Vastutustundlik ettevõtlus Eestis	25
2. UURINGU METOODIKA	27
2.1. Uuringu taust ja eesmärgid	27
2.2. Uuringu metoodika ja valimi kirjeldus	28
2.3. Uuringu läbiviimise kirjeldus	31
3. UURINGU ANALÜÜS.....	33
3.1. Harjumaal tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete üldine kirjeldus	33
3.2. Uuringutulemuste analüüs	35
3.2.1. Ankeetküsitlusele vastajate analüüs	35
3.2.2. Ankeetküsitluse tulemuste analüüs	38
3.2.2.1. Respondentide üldine arusaam vastutustundlikust ettevõtlusest.....	38
3.2.2.2. Respondentide sotsiaalse vastutuse analüüs.....	41
3.2.2.3. Respondentide keskkonnaalase vastutuse analüüs	51
3.2.2.4. Vastutustundliku aruandluse analüüs	53
3.3. Uuringust tulenevad järeldused ja ettepanekud	54
KOKKUVÕTE	60
SUMMARY	63

VIIDATUD ALLIKAD	66
LISAD	70
Lisa 1. Küsitlusankeedi küsimused (eesti ja vene keeles)	70
Lisa 2. 2013a. seisuga Harjumaal ja kogu Eestis registreeritud transpordivaldkonnas tegutsevad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted	82
Lisa 3. Magistritöö raames läbiviidud uuringu andmed	83
Lisa 4. Magistritöö autori poolt väljatöötatud põhimõtted	92

ABSTRAKT

Käesoleva magistr töö autori eesmärgiks on selgitada Harjumaa näitel välja Eesti väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete vastutustundliku ettevõtluse peamised arengusuunad ja kasutatav aruandlus ning töötada välja põhimõtted ettevõtte kasumlikkuse ja väärtuse tõstmiseks vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamisel. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitati uurimisküsimus: „Kuidas tõsta transpordisektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete teadlikkust vastutustundliku ettevõtluse olulisusest ja täiustada sotsiaalse vastutuse printsiipide rakendamist ja esitamist?“ Töö käigus analüüsiti Harjumaa väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamist ja aruandluse esitamist. Andmete kogumiseks kasutati kvantitatiivset meetodit – ankeetküsitlust. Uuringu tulemused näitasid, et 75% ülal mainitud ettevõtetest on teadlikud vastutustundliku ettevõtluse mõistest, kuid ei mõista vastutustundlike printsiipide rakendamise olulisust ja sellest tulenevat kasu nii ettevõttele kui ka keskkonnale ja ühiskonnale tervikuna. Autori tehtud ettepanekud ja välja töötatud põhimõtted soodustavad sotsiaalse vastutuse edendamist ning aitavad ettevõtetel luua vastutustundliku ettevõtluse arendamiseks paremat keskkonda, tõsta oma ettevõtte väärtust ning panustada keskkonna ja majanduse arengusse ja kogukonna heaolu kasvu.

Võtmesõnad: vastutustundlik ettevõtlus, ettevõtete sotsiaalne vastutus, transpordi- ja logistikavaldkond, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, keskkonnakaitse, ühiskondlik vastutus, majanduse areng, roheline logistika, vastutustundlik aruandlus.

SISSEJUHATUS

Tänapäeval vaadeldakse äritegevust majanduse progressi põhikatalüsaatorina, mis võtab aktiivselt osa ühiskonna sotsiaalse stabiilsuse säilitamisest. Sotsiaalsel partnerlusel põhinev poliitiliste, sotsiaalsete ja majanduslike subjektide koostoime võimaldab tagada riigi stabiilset ja järkjärgulist arendamist. Jätkusuutliku arengu mitterahaliste tegurite, nagu sotsiaalne stabiilsus ja ökoloogiline turvalisus, tähtsuse suurenemisega muutuvad aktuaalseteks sotsiaalse vastutuse praktilised ja teoreetilised aspektid.

Eesti ettevõtete huvi sotsiaalse vastutuse küsimuste vastu on kasvav. See on eeskätt seotud ärivaldkonna huviga saada aru kõikide tasandite ametiasutustest ja ühiskonnast ning seeläbi tagada ja tõsta oma stabiilsust. Üleilmastumise protsessi käigus tugevnes ettevõtete mõju majanduslikule arengule. Juhtimisülesannete teaduspõhine lahendus võimaldab tagada ettevõttes soodsad sotsiaalsed ja psühholoogilised tingimused, mõjutada suhete arendamist sidusgruppide vahel, õigeaegselt takistada sotsiaalseid pingeid, rikkumata majandusliku efektiivsuse printsiipe.

Magistritöö autor valis selle teema seetõttu, et transpordiettevõtted omavad suurt rolli rahvusvahelises kaubanduses ning transpordivaldkonna iseloomu tõttu avaldavad selles valdkonnas tegutsevad ettevõtted suurt mõju keskkonnale. Sellel põhjusel kasvab ka erinevate sidusgruppide poolt transpordiettevõtetele avaldatav surve, mis omakorda tõstab vajadust vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete rakendamise järele. Samuti kasutab autor uuringu andmeid edaspidi oma töös ühes transpordiettevõttes, et täiustada ettevõtte protsesse ja arendada vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamist. Siinse teema aktuaalsus seisneb ka selles, et transpordi- ja logistikaettevõtted on jäigalt seotud nii majandusharu kui ka sotsiaalse ja loodusliku keskkonnaga, mõjutades üksteist vastastikku. Vaatamata eelnevalt toodule ei ole tänapäeval vastutustundlikku käitumist Eesti väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes nõutud tasandil uuritud.

Magistritöö autori eesmärgiks on Harjumaa näitel välja selgitada Eesti väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete teadlikkust vastutustundlikust ettevõtlusest, hinnata vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamist ning esitada ettevõtete sotsiaalse

vastutuse aruandluse trendid selleks, et töötada välja põhimõtted ettevõtte kasumlikkuse ja väärtuse tõstmiseks vastutustundliku ettevõtluse kaudu. Kuna käesoleva töö autor töötab ettevõttes, mis pakub transpordi ja logistikateenuseid, esitab autor väljatöötatud põhimõtted ettevõtte juhtkonnale eesmärgiga tõsta ettevõtte kasumlikkuse ja sotsiaalse vastutuse taset.

Võttes arvesse magistritöö eesmärki, on käesoleva töö keskne uurimisküsimus formuleeritud alljärgnevalt: „Kuidas tõsta transpordisektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete teadlikkust vastutustundliku ettevõtluse olulisusest ja täiustada sotsiaalse vastutuse printsiipide rakendamist ja esitamist?“

Uurimisküsimusele vastuse leidmiseks ja magistritöö eesmärgi saavutamiseks viidi Harjumaa väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete hulgas läbi uuring, kus kasutati kvantitatiivse uuringumeetodina ankeetküsitlust.

Käesoleva magistritöö põhjal on võimalik luua ja toetada transpordiettevõtetes uut arutelu vastutustundliku ettevõtluse edendamise tähtsusest ja võimalustest. Sellest tulenevalt toob autor esile vastutustundliku ettevõtte eelised teiste ettevõtete ees. See omakorda aitab kaasata transpordifirmasid arutellu, mis võib hiljem viia ettevõtte sotsiaalse vastutuse edendamise kava väljatöötamiseni.

Siinne magistritöö jaguneb kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis kirjeldab töö autor vastutustundliku ettevõtluse ja selle aruandluse teoreetilisi aluseid. Selles osas vaatleb autor vastutustundliku ettevõtluse olemust, seletab, kuidas ettevõtete sotsiaalset vastutust (edasivi ESV) rakendatakse väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes (edasivi VKE), ning kirjeldab sotsiaalse vastutusega seotud seisukohti, mis puudutavad transpordivaldkonda.

Teises peatükis on esitatud teemakohase uuringu põhiküsimused ja nende selgitus, uuringu eesmärk ja meetodika. Samuti kirjeldab autor uuringu protsessi.

Kolmandas peatükis kirjeldatakse olukorda Harjumaa väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes. Samuti kajastatakse selles osas autori tehtud küsitluse tulemusi ning tehakse nende analüüs. Lisaks teeb autor uuringu tulemustest tulenevaid järeldusi ning esitab väljatöötatud ettepanekuid Eesti transpordivaldkonnas tegutsevate VKEde vastutustundliku ja jätkusuutliku ettevõtluse arendamiseks.

1. VASTUTUSTUNDLIKU ETTEVÕTLUSE JA ARUANDLUSE TEOREETILISED ALUSED

Selles peatükis annab töö autor ülevaate vastutustundliku ettevõtluse ja aruandluse teoreetilistest alustest.

1.1. Vastutustundliku ettevõtluse areng ja mõisted

Ühiskonna huvi organisatsioonide vastutustundliku käitumise vastu soodustas vastutustundliku ettevõtluse kontseptsiooni ülemaailmset leevendamist. Rahvusvahelises arusaamas mõistetakse ettevõtte sotsiaalset vastutust kui organisatsiooni põhitegevusega seotud vabatahtlikku panust ühiskonna sotsiaal-, majandus- ja keskkonnavaldkondade arengusse. Kõige esimene ESV mõistega seotud viide pärineb aastast 1926, kus Clark väidab oma monogrammis, et korporatsioonidel on teatud kohustused ühiskonna ees (Freeman, Hasnaoui 2011, 420). Esimestes teemapõhistes teadusuuringutes viidati ESV mõiste asemel rohkem terminile „sotsiaalne vastutus“, mis on seotud asjaoluga, et tol ajal ei olnud ettevõtete mõju ühiskonnale niivõrd suur kui kaasaegsetel organisatsioonidel (Carroll 1999, 269).

Vastutustundliku ettevõtluse mõiste (ing.k. *CSR – Corporate Social Responsibility*) leidis kindla positsiooni Ameerika Ühendriikide ja Kanada ärijuhtimises eelmise sajandi 50–60-ndatel. Aastal 1953 ilmus Ameerika Ühendriikide majandusteadlase Howard R. Bowen raamat „Ärimeeste sotsiaalsed kohustused“ (ing.k. *Social Responsibilities of the Businessman*), kus oli esimest korda detailsemalt defineeritud sotsiaalse vastutuse mõistet. Tema töö põhines ideel, et paljude suurettevõtete tegevuse tagajärjed mõjutavad oluliselt ja vahetult kohalikku kogukonda. Bowen meelest oli ärimehe kohustuseks valida selline käitumisviis ja teha selliseid otsuseid, mis vastaksid teda ümbritseva ühiskonna eesmärkidele ja väärtustele (Carroll 1999, 270).

Maailma praktikas on väljakujunenud arusaam ettevõtte sotsiaalse vastutuse tähendusest. Selles valdkonnas toimivad organisatsioonid seletavad seda mõistet erinevalt, pöörates tähelepanu ühele või teisele aspektile. ESV mõiste kujunemise aluse moodustavad

üldtunnustatud ÜRO Globaalse lepingu kümme printsiipi, mis on seotud inimõiguste, töösuhete, keskkonnakaitse ja korrupsioonivastase poliitika valdkondadega (The ten Principles ...). ÜRO peasekretär Kofi Annan mainis oma aruandes, et erasektori sotsiaalne vastutus puudutab ettevõtete suhteid nii klientide, tarnijate kui ka töötajatega, kuid on samas vastavuses ka ühiskonna nõuetega (Annan 2000, 2).

Euroopa Komisjoni Rohelise raamatu kohaselt vastab sotsiaalselt vastutustundlik ettevõtte ühiskonna ootustele, investeerib inimressurssidesse ja suhetesse huvirühmadega ning edendab keskkonnakaitset (Green ... 2001). Euroopa Komisjoni mõiste kohaselt kujutab ESV kontseptsiooni, mis kajastab ettevõtete vabatahtlikku soovi osaleda ühiskonna arengus ja ümbritseva keskkonna kaitstes (Ibid.). Teisiti öeldes on ESV teooria aluseks printsiip, mille järgi ettevõtte võtab endale vabatahtlikult kohustuse saavutada organisatsiooni eesmärged ainult usaldusväärseid ja eetilisi meetodeid kasutades, austades traditsioone ja investeerides selle sotsiaalse keskkonna arengusse, kus ettevõtte tegutseb. Nimetatud lähenemisviis on pikemas perspektiivis kasulik nii ettevõttele kui ka kohalikule kogukonnale ning soodustab jätkusuutlikku arengut, innovaatilise potentsiaali suurendamist ning vähendab ettevõtete negatiivse mõju avaldamist ühiskonnale.

William B. Wertheri ja David Chandleri kohaselt hõlmab ESV suhteid korporatsioonide ja ühiskondade vahel, kus need ettevõtted tegutsevad (2006, 18). Ümbritseva keskkonna alla kuuluvad kõik sidusgrupid, nagu kliendid, töötajad, tarnijad, aktsionärid, igasugused ühendused ja kogukonnad ning keskkond. Rääkides ettevõtte sotsiaalsest vastutusest ühiskonna ees, on vaja mõista, et pole võimalik vastutada kõikide asjade eest korraga. „Sidusgrupp“ ehk *stakeholders* on ESV teooria olulisemaks mõisteks. Olenemata sellest, kui suur on ettevõtte, ei saa selle vastutusala laieneda kõikidele ühiskonna aspektidele. Huvirühma mõiste soodustab ettevõtete mõjuvuse ja vastutuse piiride määramist igal konkreetsel ajal. Sidusrühma ring oleneb ettevõtte tegutsemisvaldkonnast ja suuruselt. Järelikult on esimesel etapil kõige olulisem hinnata põhiauditooriumi, millele on suunatud ettevõtte sotsiaalne poliitika. Peale oma huvirühmade tuvastamise on igal ettevõttel võimalus tähtsustada oma strateegiat huvirühmade vajaduste järgi nii, et see säilitaks oma ühiskondlikku legitiimsust.

Wertheri ja Chandleri järgi seisneb ESV olulisus selles, et see avaldab olulist mõju paljudele ettevõtete protsessidele: kliendid soovivad soetada kaupu ja teenuseid nendest ettevõtetest, mida nad usaldavad; tarnijad näevad oma koostöö partneriks ainult

usaldusväärset organisatsiooni; töötajad eelistavad hea mainega tööandjat; investorid toetavad sotsiaalselt vastutustundlikku ja keskkonnasõbralikku ettevõtet; ja valitsusvälised organisatsioonid soovivad teha koostööd lahenduste otsimisele orienteeritud firmadega (2006, 29). Tasakaalustades huvirühmade nõuded nende vastandlike huvidega, on ettevõtetel võimalus suurendada oma kasumlikkust ja tõsta konkurentsivõimalust. Autorid lisasid, et ESV kasvav tähtsus XXI sajandil on seotud nelja trendiga: huvirühmade heaolu suurenemine; tõusev huvi ökoloogilise seisundi vastu; globaliseerumine, mis viib ettevõtteid rahvusvahelisele tasandile; ning informatsiooni kiire ja vaba liikumine (Ibid.).

Vaatamata sellele, et ESV käsitlus on äärmiselt mitmetahuline ja keeruline, on Maailma säästva arengu ärinõukogu (WBCSD – *World Business Council for Sustainable Development*) välja toonud mitmeid põhiväärtuseid, mis on vastutustundlikule ettevõtlusele omased, nimelt: „inimõigused, töötajate õigused, keskkonnakaitse, kogukonna areng, suhted tarnijatega ja sidusrühmade õigused“ (Corporate ...). WBCSD rõhutab tähelepanu majandusarengule, defineerides ESVd kui „ettevõtte kohustust panustada säästvasse majandusarengusse, töötades töötajate ja nende perede, kohaliku kogukonna ja ühiskonnaga tervikuna nende elukvaliteedi parendamise eesmärgil“ (Ibid.). K. Davidsoni seisukohast põhineb ESV kahel omavahel tugevalt seotud juhtmõttel (2009, 23). Esimene printsiip tugineb sellele, et organisatsioonide majanduslikuks eesmärgiks ei ole ainult kasumi maksimeerimine. Teine printsiip lähtub sellest, et igasuguse ettevõtte huvirühmade klaster hõlmab selle töötajaid, kliente, tarnijaid ja kogukondi, kus see tegutseb, ning aktsionäre. (Ibid.)

F. Kotler ja N. Lee on arvamusel, et vastutustundlik ettevõtlus väljendub püüdluses parandada kogukonna heaolu äritegevuse pidamise vaba viisi ja ettevõtte ressursside esitamise kaudu (2005, 3). Võtmelemendiks nende määratluses on „vaba valik“, mis tähendab vabatahtliku kohustuse võtmist sotsiaalse ja keskkonnaalase poliitika valimisel ja rakendamisel ning heategevusliku kampaania tegemisel. Autorite väitel hõlmab termin „kogukonna heaolu“ nii elutingimusi kui ka keskkonnaalaseid probleeme. Samuti kasutavad F. Kotler ja N. Lee ESV tegevuse kirjeldamiseks terminit „korporatiivsed sotsiaalsed algatused“ ning pakuvad järgmist definitsiooni: „Korporatiivsed sotsiaalsed algatused on ettevõtte läbi viidud põhiüritused, mis on suunatud sotsiaalsete küsimuste lahendamisele ja ettevõtte sotsiaalse vastutuse kohustuste täitmisele“. (Ibid.)

F. Kotler ja N. Lee esitasid kindlad definitsioonid ning panid kirja iga sotsiaalselt vastutustundliku algatuse eelised ja võimalikud ohud (2005, 4):

1. *Korporatiivse heategevuse edendamine.* Ettevõtte finants- või muude ressursside pakkumine avalikkuse tähelepanu meelitamiseks konkreetsele sotsiaalsele probleemile.
2. *Heategevuslik turundus.* Ettevõtte kohustub valitud heategevuse kasuks välja maksma teatud osa müügi mahust või üksikutest tehingutest. Tavaliselt on need algatused mõeldud teatud ajaks ehk omavad ajaliselt fikseeritud algust ja lõppu. Samuti ühendavad sarnaste projektide tegemiseks ettevõtted oma jõud mittetulundusliku ühinguga, et maksimeerida kogutud vahenditest saadud mõju.
3. *Korporatiivne sotsiaalne turundus.* Ettevõtte toetab ürituste korraldamist ja/või läbiviimist, mis on suunatud kindlalt määratletud inimgrupi käitumise muutumisele ühiskonna tervise tõstmiseks või ohutuse suurendamiseks, ümbritseva keskkonna kaitsmiseks jne.
4. *Korporatiivne filantroopia.* Ettevõtte teeb annetusi otse heategevusfondile, kõige sagedamini toetuste, kingituste või kaupade/teenuste kujul. Seda peetakse kõige levinumaks sotsiaalse vastutuse tavaks.
5. *Vabatahtlik töö.* Töötajate vabatahtlik ja tasuta abi, mis väljendub erinevate tööde täitmisel või teenuste osutamisel kohalikele organisatsioonidele; tugi ja stimuleerimine ettevõtte poolt.
6. *Sotsiaalselt vastutustundlik lähenemisviis ettevõtlusele.* ESV on täiel määral integreeritud strateegilise juhtimise süsteemi. Ettevõtte investeerimistegevus, töötajate värbamine, ressursside kasutamine ja äritegevus põhinevad vastutustundlikul lähenemisel looduskeskkonnale, ärietikale ning suhetele meeskonna sees ja partneritega. See lähenemisviis on kõige harvemini esinev ESV vorm, kuna ainult mõned ettevõtted suudavad saavutada sarnast arengutaset.

M. Porter ja M. Kramer viitavad sellele, et ESV „võib olla võimaluste, innovatsioonide ja eeliste allikaks“ (Porter, Kramer 2006, 79). On mitmeid eeliseid, mida vastutustundlik ettevõtlus võib pakkuda ärivaldkonnale, sealhulgas ettevõtte bilansis mittekajastatavad immateriaalsed eelised, nagu töötajate motiveerimine, ettevõtte maine tõstmine ja investoritega suhete arendamine. Oma teises artiklis märgivad autorid, et konkurendieeliste tugevdamine on tõenäoliselt võimalik juhul, kui filantroopia on vahetult

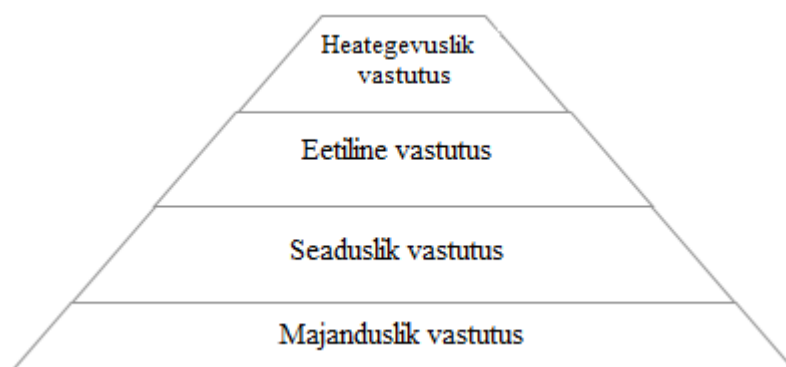
seotud ettevõtte põhitegevusega. Nendes asjaoludes osutub võimalikuks vastastikku kasulik aktsionäride ja ühiskonna huvide lähenemine. (Porter, Kramer 2002, 59-60)

1.2. Vastutustundliku ettevõtluse mudelid

ESVd on traditsiooniliselt vaadatud Ameerika Ühendriikides suurel määral kui filantroopia mudelit. Äriühingud annavad teatud osa oma kasumist heategevuseks, kusjuures annetusest kasu saamist peetakse halvaks käitumisviisiks. Euroopa riikidele omane mudel pöörab märkimisväärselt rohkem tähelepanu ettevõtete tegevuste korraldamisele sotsiaalselt vastutustundlikul viisil, sealhulgas investeeringutele kogukonda teatud ärieesmärkide saavutamiseks. Autori arvamusel on see mudel palju stabiilsem järgmistel põhjustel:

1. ESV muutub jõukuse loomise protsessi osaks, mis võimaldab tõsta ettevõtete konkurentsieelist ja suurendada ühiskonna heaolu loomisest saadud kasu.
2. Keerulised ajad on motivatsiooniks ESV praktilise rakendamise arendamiseks. Juhul, kui vaadelda sotsiaalset vastutust ainult filantroopilise harrastusena, mis ei ole seotud ettevõtte põhitegevusega, siis on ESV esimene, millest loobutakse.

Kõige levinumaks ESV mudeliks peetakse 1979. aastal ilmunud A. B. Carrolli mudelit, mis determineerib suurel määral praeguste vastutustundliku ettevõtluse valdkonnas tehtavate teadusuuringute raamistikku. Carrolli mudeli kohaselt kujutab ESV endast püramiidikujulist mitmetasandilist vastutust (joonis 1):

Joonis 1. Carrolli püramiid. Ettevõtete sotsiaalse vastutuse mudel

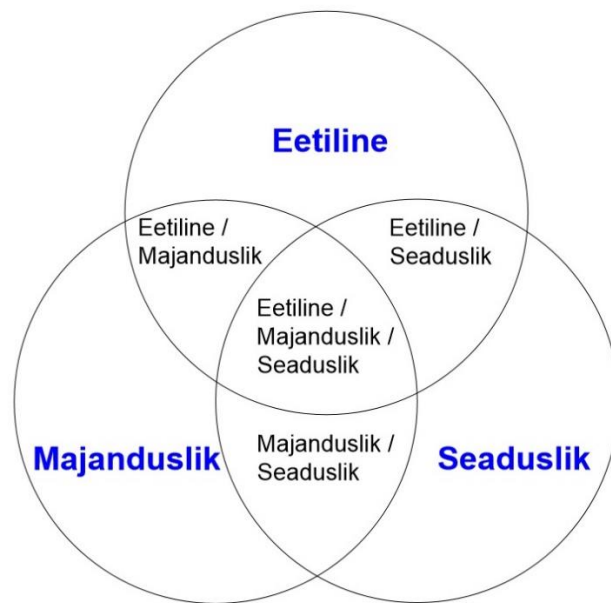
Allikas: (Carroll 1991, 42)

Püramiidi alaosas asuvat majanduslikku vastutust määratakse turul tegutseva ettevõtte põhifunktsiooniks selliste kaupade ja teenuste tootjana, mis võimaldavad rahuldada tarbijate vajadusi ning saada kasumit. Teiste sõnadega, iga ettevõtet, mis täidab oma majanduslikku vastutust ühiskonna ees, võib pidada sotsiaalselt vastutustundlikuks ettevõtteks. Seaduslik vastutus eeldab ettevõtjalt turumajanduse tingimustes seaduste järgimist ning ettevõtte tegevuse vastavust ühiskonna ootustele, mis on määratud seadusega. Eetiline vastutus omakorda nõuab äriühingutelt ühiskonna ootuste realiseerimist, mis ei ole seadusega reguleeritud, kuid põhinevad olemasolevatel moraalinormidel. Õiguslik vastutus peegeldab teatud viisil ärivaldkonna vastavust ametnikele nõuetele ja asutustele, samal ajal kui eetiline vastutus on seotud mitteametnike nõuete ja asutustega. Kõige ülemine, filantroopiline vastutus seisneb ettevõtte tegevustes, mis on suunatud ühiskonna heaolu säilitamiseks ja arendamiseks sotsiaalprogrammides osalemise kaudu. (Carroll 1991, 43-44)

Suure olulisusega on tasandite hierarhia. Näiteks ei tohi eetilist ettevõtlust vaadelda ainult kui heategevusega tegelevat ettevõtlust, vaid seda tuleb pidada ettevõtluseks, mille standardsed tehingud vastavad nii majanduslikele ja õiguslikele kui ka eetilistele kriteeriumitele. Samas on majanduslik vastutus ülalpool mainitud mudeli aluseks ning ilma selle täitmiseta ei või ettevõtte korralikult tegutseda. (Ibid.)

Carroll tuli kokkuvõttes järeldusele, et „Sotsiaalselt vastutustundlik ettevõtte peab püüdma kasumit teenida, järgima seadust, olema eetiline ja hea ettevõtte kui ka kodanik“ (1991, 47).

Arusaadav, et selline ESV käsitlus ei lahenda kõiki seda teemat puudutavaid küsimusi, kuid aitab neid süsteemiks korraldada. Näiteks võib tuua filantroopilise vastutuse kontekstis peituvat kontseptuaalset probleemi. Carroll märkis, et vabatahtliku tegevuse defineerimine „vastutusena“ on „ebatäpne“ (1979, 500). Heategevus ei ole ettevõtluse kohustus, vaid on vabatahtlik otsus, mis on reguleerimisalast väljaspool. Carroll pakkus koostöös M. Schwartziga sellele probleemile väga huvitava lahenduse. Faktiliselt on tegemist „püramiidi“ mudeli modifitseerimisega, kusjuures filantroopiline vastutus viiakse üle eetilise ja (või) majandusliku vastutuse kategooriasse. Nii sai alguse *ESV kolme domeeni mudel* (joonis 2).

Joonis 2. Ettevõtete sotsiaalse vastutuse kolme domeeni mudel

Allikas: (Schwartz, Carroll 2003, 509)

Jooniselt on näha, et eri domeenid on järjestatud erinevalt. Mudel on kujundatud näitama, et ükski valdkond ei ole tähtsam kui teine. Samuti on näidatud seda, kuidas erinevad vastutuse kategooriad võivad omavahel seotud olla, mis omakorda annab parima võimaluse ettevõtte tegevuste liigitamiseks. Artikli autorid märgivad, et „sellise teisaldamise peamised argumendid seisnevad esiteks selles, et mõnikord on nii praktikas kui ka teoorias väga raske leida erinevust „heategevusliku“ ja „eetilise“ tegevuste vahel ning teiseks põhineb heategevus sageli otseselt majandushuvil“ (Schwartz, Carroll 2003, 506). Teiste sõnadega, strateegilist heategevust arendades juhitud ettevõtted sageli majanduslikust olukorrast, võttes arvesse oma majanduslikku vastutust.

Majanduslik domeen keskendub tegevustele, mis avaldavad otseselt või kaudselt positiivset mõju organisatsioonile. Niinimetatud positiivse majandusliku mõju all mõistetakse „kasumi suurendamist ja/või aktsia väärtuse suurendamist“ (Schwartz, Carroll 2003, 508). Neid tegevusi, mis on suunatud kasumi suurendamiseks, peetakse otsesteks majanduslikeks tehinguteks. Samas kui kaudsed majanduslikud tegevused on suunatud töötajate moraalsete väärtuste täiustamiseks või ettevõtte imago tõstmiseks (Ibid.). Carrolli järgi kuuluvad selle domeeni hulka järgmised kohustused: investeringutest saadud tulu jaotamine aktsionäride ja

omanike vahel; uute töökohtade ja vastavate töötingimuste loomine; tehnoloogia taseme arendamine ning uute teenuste ja toodete turule toomine (1979, 501).

Seaduslik domeen hõlmab ettevõtete tegevusi vastavalt seadusandlusele. Autorite arvamuse kohaselt võib seaduslikkuse jagada kolmeks järgnevaks osaks (Schwartz, Carroll 2003, 509):

1. Seaduste järgimine. Ettevõtted peavad tegutsema seaduste kohaselt.
2. Tsiviilkohtumenetluse vältimine. Organisatsiooni ennetustegevused, mis on suunatud meetmete kavandamisele ja rakendamisele kohtumenetlusega seotud riskide vältimiseks tulevikus.
3. Seaduste ennetamine. Seaduste muudatuste jälgimine ja realiseerimine varasel etapil.

Eetilise domeeni alla kuuluvad ettevõtete võetud eetilised kohustused ühiskonna ja huvigruppide ootuste täitmiseks (Schwartz, Carroll 2003, 511). Autorid tuvastasid domeenis kolm standardit: traditsiooniline, olulist mõju avaldav ja deontoloogiline. Traditsiooniline standard viidab „äri toimimiseks vajalikele standarditele ja normidele, mis on organisatsioonide, valdkondade või ühiskonna poolt tunnustatud“. (Ibid.) Olulist mõju avaldav standard vaatleb meetmeid, mis võivad luua suurt väärtust erinevate huvirühmade jaoks. Deontoloogiline standard kajastab tegevusi, mis peegeldavad ettevõtte enda kohustusi ja vastutusi (Ibid.).

1.3. Vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamine väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes

Olemasolevad teadusuuringud ESV valdkonnas on reeglina keskendunud suurtele ettevõtetele ning ainult mõned neist on suunatud ESV uurimiseks väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes. Samas ei saa seoses ressursside piiramatuse ja VKE ainulaadsete käitumisomadustega argumente ja põhimõtteid, mis on seotud VKE printsiipide rakendamisega suurtes ettevõtetes, nii lihtsalt VKEdes rakendada.

VKEdele omane ressursside nappus on seotud eelkõige ettevõtete piiratud investeerimisvõimalustega, mis on põhjustatud rahaliste vahendite puudumisest, ning piiratud inimressurssidega. Samuti erinevad VKEd suurettevõtetest oma käitumuslike eeliste tõttu, mis hõlmavad vastavalt B. Nooteboomile „ettevõtlusvaimu ja riski, motivatsiooni ja jätkuvust,

bürokraatia puudumisega kaasnenud motiveeritud tööd ja spetsialiseerumist, paindlikkust ning administratiivtöötajate lähedust klientidele“ (1993, 284). VKEsid peetakse rohkem orienteeritumaks innovatsioonidele, arengule ja muutustele kui suurettevõtteid (Storey 1994, 18).

Kultuursed erinevused suurettevõtete ja VKEde vahel tähendavad seda, et need motiivid, mis on omased suurettevõtete ESV poliitikale, erinevad tõenäoliselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete motiividest. Samal ajal kui suured organisatsioonid määravad kindlaks ja rakendavad sotsiaalse vastutuse printsiipe organisatsiooni struktuuris ning korporatiivses kultuuris ja poliitikas, sõltub ESV põhimõtete ellu viimine väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes peamiselt praeguse omaniku või juhi eetilistest väärtustest ja poliitilistest vaadetest, ning on seega suhteliselt ebastabiilne.

Vastavalt Jenkinsile on erinevatel juhtidel erinevad juhtimisstiilid, eriti VKEdes, ning see võib mõjutada nii ettevõtte tulemuslikkust kui ka ESV juurutamist (2006, 244). Ressursside jaotamine oleneb suuresti juhi isiklikust valikust (Sweeney 2007, 517). Seega oleneb see, millistest ESV põhimõtetest ettevõtte sotsiaalse poliitika rakendamisel lähtub, juhi isiklikust positsioonist. Autor on seisukohal, et paljud ettevõtte juhid mõistavad oma kohustust vastutada sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaalaste aspektide eest, kuid võrreldes suurettevõtte juhtide tiimiga ei ole nende huvi selle vastu nii suur (Ibid.).

Mõned vastutustundlikule ettevõtlusele omased tegevused on VKEdes kasutusel, kuid ettevõtted ei suuda neid asjatundlikult määratleda. Võrreldes suurte ettevõtetega, seisavad väikeste ja keskmiste ettevõtete ees ainulaadsed probleemid. Näiteks peavad VKEd tihti keskenduma ellujäämise küsimustele; need ettevõtted teenindavad pigem kohalikku turgu kui rahvusvahelist; ning huvigrupid avaldavad nendele vähem survet (Roberts *et al* 2006, 276). Peale ülalpool mainitu näitasid uuringud, et vastupidiselt suurettevõtetele ei ole VKEde jaoks kasumi maksimeerimine sageli ettevõtluse peamiseks motivaatoriks (Jenkins 2009; Storey 1994) ning järelikult neid tegureid, mis motiveerivad suurettevõtteid tegutsema vastutustundlikult, ei saa samal viisil rakendada VKEdes.

Siinse töö autor on arvamisel, et väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ainulaadsust ettevõtete sotsiaalse vastutuse küsimustele lähenemisel ning nende erinevust suurtest organisatsioonidest on võimalik esitada nende nõrkuste ja tugevuste väljatoomise kaudu (tabel 1).

Tabel 1. VKEde nõrkused ja tugevused suurettevõtete ees

Tugevused	Nõrkused
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sisemise bürokraatia ja juhtimiskulude madalam tase 2. Paindlikkus ESV teatud tüüpide rakendamises 3. Innovatsioonide ja uuenduste aktiivne loomine 4. Vähem ametlikud suhted juhtkonna ja töötajate/klientide vahel 5. Suurem avatus ühiskonna ees 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vabade rahaliste vahendite puudujääk 2. Võimetus palgata juhtivaid spetsialiste 3. VKEde koormatus riigi poolt 4. Piiratud ligipääs teabele ja nõustamisteenustele

Allikas: Autori koostatud

Autori arvates on üheks VKE tugevaks küljeks sisemise bürokraatia madalam tase, mis omakorda vähendab juhtimiskulusid ning aitab ettevõtetel investeerida rohkem ressursse ESV arendamiseks. Samuti võimaldab ettevõtete paindlikkus kiirendada ESV teatud tüüpide rakendamiseks suunatud tegevusi. Väike või keskmise suurusega ettevõtte otsustusprotsessi kiirus võimaldab ettevõttel kiiresti reageerida huvirühmade nõudmistele ja vajadusel rakendada huvirühmade või vastutustundliku ettevõtluse poliitikat. Väiksed või keskmised ettevõtted võivad kiiremini toimida erakorralistes olukordades – näiteks osutada loodusõnnetuses kannatanutele abi. Suure hulga innovatsioonide genereerimine võib oluliselt parandada otseselt või kaudselt VKEde sotsiaalse vastutuse taset. Juhtkonna isiklikud ja mitteametlikud suhted töötajate või klientidega võivad avaldada positiivset mõju ESV arendamiseks vajalike tingimuste loomisele ning ESGa seotud tegevuse usaldusväärsuse tagamisele huvirühmade silmis. Samuti on VKEd vähem anonüümsed avalikkuse ees ning üsna sageli suhtuvad ühiskonda, kus nad elavad ja töötavad, isiklikumalt ja emotsionaalsemalt. Autor on arvamisel, et väikese või keskmise ettevõtte suhted kohalike ametiasutustega on palju tihedamad ja vahetumad kui suurettevõtetes. Seetõttu on VKEd eriti tundlikud sotsiaalse vastutusega seotud probleemide suhtes. Kõik need faktorid võivad avaldada positiivset mõju ESV rakendamisele organisatsioonis ning ühiskonna suhtumisele vastavasse ettevõttesse.

Vaatamata paljude tugevate külgede olemasolule, on VKEdele omased puudused, mis võivad takistada ESV rakendamist ettevõttes. Üheks ohuks peab autor vabade rahaliste vahendite puudumist, mida oleks võimalik investeerida ESV arengusse. Samuti on VKEde jaoks probleemiks võimetus palgata juhtivaid spetsialiste, kes omakorda võiksid endaga kaasa

tuua ainulaadseid ja väärtuslikke teadmisi ESV valdkonnast. Riikliku bürokraatia olemasolu ja vajadus reageerida muutuvale seadusandlusele ning ESV printsiipide rakendamiseks vaba aja ja ressursside puudumine mõjutab negatiivselt VKEde võimalusi vastutustundliku ettevõtluse arendamiseks. Tuleb lisada, et võrreldes suureettevõtetega on VKEde juurdepääs andmetele ja nõustamisteenustele piiratud. Samas aga väidavad Roberts *et al*, et kasulik informatsioon ja professionaalne nõustamine mängivad olulist rolli ESV rakendamisel ettevõttes, kus puudub selle valdkonna kogemus (2006, 278).

1.4. Vastutustundliku ettevõtluse aruandlus

Siinses töös käsitletav teema on viimaste aastakümnete jooksul palju arenenud, kuid enamikus riikides puudub siiani ESV riigipoolne regulatsioon ja välja arendatud seadused. Kuigi ESV aruandluse protsess on vabatahtlik, avaldavad mõned organisatsioonid informatsiooni oma sotsiaalsest ja keskkonnasäästlikust tegevusest, lähtudes aruande koostamisel olemasolevatest raamistikest.

Maailma suurimad ettevõtted hakkasid avaldama sotsiaalseid tulemusi kajastatavaid aruandeid alates eelmise sajandi 90ndate lõpust. Mittefinantsilise aruandluse kasutuselevõtt ettevõtte tegevuses aitab kaasa jätkusuutliku äritegevuse viljelemisele, tõstab personali tulemuslikkust ja tarbijate lojaalsust ning loob tõhusaid suhteid riigiasutustega. Lisaks tõendab avalik sotsiaalselt oluliste projektide realiseerimisest teavitamine juhtimissüsteemi läbipaistvust ning viib ettevõtte maine uuele tasemele. Vaatamata sellele esitavad ESV aruandeid enamasti arenenud riikide suured organisatsioonid.

Nagu varem mainitud, puuduvad sotsiaalse vastutuse aruandlust reguleerivad seadused põhimõtteliselt, seega puuduvad ka võrreldavad aruanded, mis võib tekitada segadust. Teiste sõnadega – puudub sotsiaalse aruandluse protseduuri käsitlus. Siiski tuleb lisada, et on olemas erinevate asutuste väljatöötatud ESV aruandmisele ja auditile mõeldud mudeleid ja raamistikke, mis aitavad korrastada aruande esitamist (Reynolds, Yuthas 2008, 49). Sotsiaalse aruandluse vormid võivad olla erinevad: alates vabas vormis aruandest (sotsiaalsete programmide üldine ülevaade) kuni standardiseeritud vormini, mis eeldab võrreldavate andmete ja näitajate kasutamist ning välisauditi läbimist. Viimastel aastatel on ühtlustatud aruandluse vormid suure kiirusega levinud ning muutunud üha populaarsemateks, kuna vabas vormis aruanded on küll mugavad, aga samas ka ebaefektiivsed ja ei suuda tagada andmete

täpsust ning võrreldavust teiste sarnaste dokumentidega. Peale selle ei aita need kaasa rahvusvaheliste organisatsioonide tunnustuse ja hindamise saamisele.

Enamus suuri ettevõtteid valmistavad iga-aastaseid aruandeid mõne tunnustatud rahvusvahelise standardi kohaselt, mis määravad aruande sisu ja struktuuri ning andmete kogumise ja töötlemise meetodi.

A. Petrova järgi peegeldab ettevõtte koostatud ja rahvusvaheliste standarditele vastav ESV aruanne järgmist (2011, 216):

- ettevõtte sotsiaalse poliitika eesmärged;
- koordineerimise protsessi, selle juhtimist ja rakendamist;
- organisatsiooni tegevuse üldnäitajaid töösuhete, tööohutuse ja keskkonnakaitse alal ning klientide suhete arendamiseks suunatud sotsiaalsete programmide sisu.

Praegusel ajal on maailmas umbes 20 erinevat mittefinantsilise aruandluse standardit, kuid rahvusvahelises sotsiaalse aruandluse praktikas on neist kõige levinumad järgmised neli (Ibid.):

- „Aruandekohustus 1000” (ing.k. *AA1000 – AccountAbility 1 000*);
- „Globaalse aruandluse algatus” (ing.k. *GRI - Global Reporting Initiative*);
- „Sotsiaalne vastutus SA 8000” (ing.k. *Social Accountability 8000*);
- Keskkonnajuhtimisstandard ISO 14 000 (ing.k. *Environmental Management Standard ISO 14 000*).

Sotsiaalse vastutuse aruandluse standardite kogum AA1000 (ing.k. *The AA1000 Series of Standards*) on välja töötatud Briti sotsiaalse ja eetilise aruandluse instituudi (ing.k. *Institute of Social and Ethical Accountability*) poolt aastal 1999. Seeria koosneb kolmest standardist (www.accountability.org):

- „Aruandekohustuse AA1000 printsiipide standard“ (ing.k. *AA1000APS - The AA1000 AccountAbility Principles Standard*), mis aitab ettevõttel jätkusuutliku kasvuga seotud väljakutsete tuvastamisel, tähtsustamisel ja lahendamisel;
- „AA1000 tagamise standard“ (ing.k. *AA1000AS – AA1000 Assurance Standard*) sisaldab metoodikat ettevõtte vastutustundlike tegevuste ja AA1000APS-i põhimõtete järgimise hindamiseks;
- „AA1000 sidusrühmade kaasamise Standard“ (ing.k. *AA1000SES – AA1000 Stakeholder Engagement Standard*), mis aitab ettevõttel tagada sidusrühmade kaasamise protsesside toimimist ja tulemuslikkust.

Nimetatud standardid on mõeldud ettevõtete tegevuse tulemuslikkuse mõõtmiseks eetika seisukohast ning pakuvad firmadele tegevuse sotsiaalse ja eetilise auditi tegemiseks protseduuri ning kriteeriumite kogumit. Selle lähenemisviisi peamine erinevus teistest selles valdkonnas olemasolevatest standarditest põhineb huvirühmadega pideva dialoogi süsteemi sisse juurutamisel ettevõtte igapäevatöösse (Petrova 2011, 217).

Ülal mainitud standardite järgi on sotsiaalse aruandluse protsessi puhul kohuslik järgida järgmisi põhimõtteid (AA1000APS):

- kvaliteedi tagamine: sõltumatu ja pädeva kolmanda poole audit, ettevõtte tegevuse täielik kajastamine;
- kättesaadavus: ettevõtte sotsiaalse tegevuse tulemustest informeerimine ja aruandluse avalikustamine;
- integreerimine: sotsiaalse aruandluse ja auditi protsessi lisamine ettevõtte igapäevatöösse.

Teiseks maailma tuntumaks jätkusuutliku arengu aruandluse dokumendiks on GRI väljatöötatud juhend. GRI asutasid aastal 1997 mitmed ettevõtted, mis kuulusid organisatsioonide keskkonnavalase vastutustunde tõstmiseks loodud ühendusse (ing.k. *CERES – Coalition for Environmentally Responsible Economics*). Selle ühenduse eesmärgiks oli ühtse ülemaailmse raamistiku väljatöötamine, mis toetaks majandus-, keskkonnavalase ja sotsiaalse tegevuse aruandlust (www.globalreporting.org). Ettevõtted, mis järgivad GRI väljatöötatud „Jätkusuutlikkuse aruandluse raamistikku“ (ing.k. *Sustainability Reporting Framework*), peavad keskenduma kolmele elemendile: sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnavalased eesmärgid. Sotsiaalne osa omakorda jaguneb tööjõu, inimõiguste, ühiskonna ja toote vastutuse alamgruppideks (Ibid.). Täpselt nagu AA 1000, näeb ka see standard ette aruande koostamist huvirühmadega dialoogi pidamise põhjal. Üheks peamiseks GRI eeliseks on asjaolu, et see juhend võimaldab aruandval ettevõttel kasutada soovitusi järk-järgult. Teiste sõnadega võib ettevõtte, mis alles hakkab ESV aruandlusega tegelema, esmalt rakendada vaid juhendi üldpõhimõtteid. GRI kohaselt pakub selle organisatsiooni väljatöötatud standard ka võimalust aruande esitamist ainult ühel või mitmel ettevõtte tegevuse alal ning hiljem laiendada aruandluse piirkonda.

Teistest standarditest võib välja tuua SA 8000 standardite kogumi, mille on välja töötanud Rahvusvaheline sotsiaalse aruandluse organisatsioon (ing.k. *Social Accountability International*). Selle standardi eesmärk on parandada erinevate riikide töötingimusi ning

lahendada selliseid esilekerkivaid globaalseid probleeme nagu laste tööjõud või diskrimineerimine. SA 8000 aitab ettevõtetel tõsta oma mainet, eristada oma tooteid ja saada konkurentsieelis (Miles, Munilla 2004, 2). SA 8000 rakendavad ettevõtted peavad järgima järgmisi aspekte: laste tööjõud, sunniviisiline töö, terviseohutus, diskrimineerimine, distsiplinaarsed tavad, tööaeg, töötasu ja juhtimissüsteem (SA 8000 Standard, 2014).

Keskkonnajuhtimissüsteemide rahvusvaheliste standardite kogumi ISO 14 000 ilmumist peetakse üheks tähtsaimaks rahvusvaheliseks keskkonnakaitsega seotud algatuseks. Mõnes riigis on see standard kohuslik ettevõtetele, mille tegevus võib viia võimaliku kahju tekitamiseni keskkonnale (Petrova 2011, 217). Ülal mainitud standardi loojaks on Rahvusvaheline standardiorganisatsioon (ing.k. *International Organization of Standardization*). Urbonavicius defineerib ISO juhtiva vahendina, mis aitab ettevõttel uuendada nende sisemisi funktsioone (2005, 413). Autor on lisanud, et ISO puudutab juhtimisprotseduure, kulude kokkuhoidu, kvaliteedi parandamist, toimimise efektiivsust, kasumlikkust, partnerlust ja konkurentsieelist (Ibid.).

Seega võib öelda, et sotsiaalne aruandlus kujutab endast huvitatud kasutajatele mõeldud firma aruannet, mis ühendab ettevõtte töötulemusi teatud perioodi eest kolmel suunal: majanduslikul, keskkonnavalaselt ja sotsiaalsel. Ülal mainitud aruanne peab sisaldama näitajate loetelu, mis peegeldavad äri tulemuslikkust majandusliku stabiilsuse, tööjõu ja loodusvarade kasutamise ning ühiskonna arengusse panustamise puhul. ESV aruandlus annab konkreetse ja struktureeritud ettekujutuse ettevõtluse sotsiaalsest tegevusest, hõlmates neid ESV liike, mis ei ole mõõdetavad. Seega on mõistlik järeldada, et enamikes suurtes riikides rakendatav ESV aruandluse mudel kujutab endast multifunktsionaalset protsessi.

Loomulikult sisaldab see aruanne kvantitatiivseid näitajaid heategevuse ja sponsorluse kohta, kuid aruande spetsiifika seisneb selles, et huvirühmadele peab olema arusaadav asjaolu, miks ettevõtte just seda sotsiaalset projekti toetas, kuidas see on seotud firma sotsiaalse ja üldise strateegiaga ning kuidas kontrolliti finantseerimist (Petrova 2011, 217). Seega on rahvusvahelistele nõuetele vastava ESV aruande eesmärgiks tasakaalustatud ja sotsiaalselt vastutustundliku poliitika kajastamine.

1.5. Vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamine transpordivaldkonnas

Uus kontseptsioon, mida on hakatud käsitlema viimastel aastatel, on logistika sotsiaalne vastutus (edaspidi LSV). Logistika valdkonnaga seotud kirjanduses käsitleti juba varem sotsiaalse vastutuse teemasid, nagu keskkond, eetika ja ohutus, kuid neid ei uuritud süsteemselt, vaid esitati kui omavahel mitteseotud mõisteid. Teadusuuringute arv on selles valdkonnas veel väga väike, kuid üheks varasemaks uuringuks võib pidada Carteri ja Jenningsi 2002. aastal tehtud uurimistööd. Autorid uurisid konkreetselt logistikaga seotud ESV küsimusi ning nimetasid seda logistika sotsiaalseks vastutuseks (ing.k. *Logistics social responsibility*). Autorite uuringu kohaselt koosneb logistika kolmest erinevast protsessist: hankimine, transport ja ladustamine (Carter, Jennings 2002, 146). Need põhiprotsessid kuuluvad omakorda järgmistesse kategooriatesse: ümbritsev keskkond, eetika, mitmekesisus, inimõigused, ohutus ja heategevus/ühiskond (Ibid.). Hankimise sotsiaalne vastutus on „organisatsiooni huvirühmade poolt toetavate sotsiaalsete küsimuste lisamine ostuotsuste protsessi“ (Maignan *et al.* 2002, 642). See tähendab, et huvirühmad on isikud, kes pööravad ettevõtete tähelepanu sellele, kuidas nende hanketehingud mõjuvad sotsiaalset ja ümbritsevat keskkonda.

Carteri ja Jenningsi järgi sisaldavad hankeprotsessi keskkonnaalased tegevused peale hangitud pakendmaterjalide koguse vähendamist veel taaskasutatavate pakendite hankimist (2002, 149). Samuti peavad ettevõtted olema kindlad, et nende tarneahela partnerite tegevused on keskkonnasõbralikud ja nende tooteid saab korduvalt kasutada või taas töödelda. Hankeprotsessi eetilise osa seisneb selles, et vältida tuleb tarnijatele valetamist ja tarnijate süüdistamist hankijate vigade tegemises ning kõrvaldada tuleb tarnijate kohta informatsiooni jagamist konkurentidega. Heategevuse ja ühiskondliku tegevuste hulka kuuluvad kohalike tarnijate arengu toetamine ja/või erinevatelt välismaistelt tarnijatelt saadud kingituste jagamine. Mitmekesisus innustab hankima tarnijate vähemusest või naise omandis olevalt ettevõttelt, samal ajal kui inimõiguse küsimused rõhutavad seda, et tarnijad pakuvad õiglaseid töötingimusi ja maksavad oma töötajatele mõistlikku palka. Viimaseks on ohutuse küsimused seotud tööohutuse tagamisega. (Ibid.)

Deakini kohaselt võib säästvaks transpordiks pidada „transporti, mis vastab liikuvuse vajadustele, säilitades ja suurendades samal ajal inimeste ning ökosüsteemi seisundit, majanduslikku edu ja sotsiaalset õiglust tänapäeval ning tulevikus“ (2001, 6). Ettevõtted,

mille eesmärgiks on jätkusuutlik transportimine, peavad saavutama kõiki kolme sihti samal ajal ja õiglasel viisil, võttes samas arvesse nii protsessi juurdepääsu kui ka mobiilsust.

Tagastuslogistika hõlmab paljusid protsesse, mis on otseselt seotud ESVga. Ettevõtte üheks peamiseks ESVga seotud väljakutseks on juurutada programme, mis paljastavad ettevõtte pingutusi oma sotsiaalsete kohustuste täitmisel ning loovad põhitasandite tulemusi täiustavat ärimudelit.

Carteri ja Jenningsi kohaselt võivad transpordi haldajad olla ökoloogiliselt säästvamad juhul, kui nad on võimelised tagama veokite nõuetekohast ülalpidamist ja hooldust kütusesäästlikkuse suurendamiseks ja lekete vähendamiseks, ohtlike veoste vedude ohutuse tagamiseks ning toodete tagastusvedudes osalemiseks taastööluse ja taaskasutamise eesmärgil (2002, 167). Samuti peavad ettevõtted võtma arvesse inimõigusi ning tagama autojuhtide töö- ja puhkeaja seaduse järgimise ning asjakohase palgapoliitika. Turvalisuse tagamiseks on oluline veokite tehnilise seisundi nõuetekohane kontroll ning autojuhtide kvalifikatsiooni pidev edasiarendamine. Altkäemaksu pakkumise või võtmise vältimine on eetiliste põhimõtete aluseks, samal ajal kui väikeste ja keskmise suurusega vedajate valimine aitab tagada mitmekesisust (Ibid.). Peale tagastuslogistika taastööluse ja taaskasutamisega seotud tegevuste, peavad laod tegelema selliste keskkonnaalaste küsimustega nagu ohtlike kaupade pakendamise ja märgistamisega vastavalt rahvusvahelistele nõuetele. Filantroopilised ja ühiskondlikud tegevused hõlmavad mittevajaliku või käibelt äravõetud varustuse annetamist (Ibid.). Ohutusnõuete tagamisega seotud ladustamise valdkonda kuuluvad tegevused hõlmavad töötajate koolitusi (nt. laadurite ohutus kasutamine) ja töötajate varustamist ohutusvahenditega (nt. kiiver, kaitseprillid jne), samal ajal kui eetilised aspektid on keskendunud töötajate varguste ennetamisele. Mitmekesisust ja inimõigusi käsitlevad tegevused ladustamise valdkonna juhtimisel on üldised ja neid saab rakendada peaaegu kõikides lao tegevusalades (Carter, Jennings 2002).

Logistika valdkonna jätkusuutliku arengu tähtsust tunnistas ka GRI. Selle organisatsiooni välja töötatud raamistikku on võimalik rakendada peaaegu kõikides organisatsioonides, kuid ülalpool käsitletud asutus on välja töötanud just logistika- ja transpordivaldkonna jaoks mõeldud täienduse (GRI Logistics ... 2006). See lisa pöörab erilist tähelepanu jätkusuutlikule ettevõtlusele ja informatsiooni läbipaistvale avalikustamisele transpordi- ja logistika sektoris, mis on eriti oluline selles sektoris tegutsevate ettevõtete tulemuslikkuse hindamiseks kolmekordse tulemi järgi. Lähtuvalt sellest rõhutab täiendus

vajadust tuvastada organisatsiooni keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid mõjusid. Raamistiku lisa pakub ettevõtetele ka mõningaid täiendavaid keskkonnategevuse tulemuslikkust kajastatavaid näitajaid, mida tuleb lisada logistika ja transpordi ettevõtete sotsiaalse vastutuse aruandesse. Nimetatud näitajad on seotud järgmiste punktide kirjeldusega (GRI Logistics ... 2006):

- autopargi jaotus;
- poliitika ja programmide rakendamine, mis on keskendunud keskkonnamõtjude juhtimisele (näiteks hübriidsõidukite kasutamine või marsruudi planeerimise protsessi täiustamine);
- taastuvate energiaallikate kasutamine oma algatusel, eesmärgiga suurendada energia tõhusust;
- heitmete kontrollimine oma algatusel (näiteks alternatiivkütuse kasutamine, sõidukite õigeaegne hooldus, sõidustiilid jne.);
- poliitika ja programmide rakendamine, mis on keskendunud liiklusummikute mõtjude juhtimisele (näiteks uued linnatranspordivahendid, kättetoimetamise uued alternatiivsed võimalused jne);
- poliitika ja programmide rakendamine, mis on suunatud transpordisüsteemidest tuleva müra ja keskkonnamõtju vähendamiseks.

Logistika ja transpordi valdkond on globaalse iseloomuga ning avaldab mõju majanduslikele, keskkonnavalastele ja sotsiaalsetele aspektidele ühiskonnas – nii positiivsel kui ka negatiivsel viisil. Järjest olulisema muutuva ülemaailmse sektorina tunnevad paljud huvirühmad suurt huvi nimetatud ettevõtete ning nende jätkusuutlike tegevuste ja tuleviku säästva arengu plaanide vastu. Kaasaegne logistika ei piirdu enam ainult veonduse ja laonduse juhtimisega, vaid tänapäeval koordineerivad logistika- ja transpordiettevõtted ettevõtte tootmise, varustuse ja müügi protsesse kõikidel etappidel, samuti ettevõtte suhteid ülejäänud keskkonnaga, kus see tegutseb (Pulina, Timpanaro 2012, 237). Vastavalt sellele defineerib Tarneahela Juhtimise Professionaalide nõukogu (ing.k. *Council of Supply Chain Management Professionals*) logistikajuhtimist järgmiselt: „Tarneahela protsessi see osa, mis planeerib, rakendab ja kontrollib tagastusvoogude tõhusust ja kaupade ladustamist, teenuseid ning informatsiooni liikumist lähte- ja sihtpunkti vahel klientide nõuete rahuldamise eesmärgiga“ (2013, 117).

Tänapäeva logistika- ja transpordisektor elab läbi olulisi muutusi seoses turgude ja ühiskondade uute trendidega. Need muutused avaldavad suurt mõju logistika- ja

transpordiettevõtete erinevate tegevuste arendamisele. Ühelt poolt loovad üleilmastumine ja kasvav konkurents neile ettevõtetele stiimuleid tegutseda vastavates olukordades erinevatel viisidel, eesmärgiga tõsta ettevõtte tõhusust, jagades ressursse ja alandades kulusid. Teiselt poolt sunnib ühiskonna kasvav teadlikkus jätkusuutlikkusest transpordivaldkonna ettevõtteid juurutama ESV printsiipe oma strateegiatesse ja poliitikasse.

1.6. Vastutustundlik ettevõtlus Eestis

Eesti ettevõtete huvi sotsiaalse vastutuse küsimuste vastu kasvab. See on eeskätt seotud ärivaldkonna huviga leida ühist arusaamist kõigi tasandite ametiasutuste ja ühiskonnaga ning seeläbi tagada ja tõsta oma stabiilsust. Samuti on kõnealuse teema aktuaalsus seotud üleilmastumise protsessidega, mis tugevdavad suurte ettevõtete mõju majanduslikule arengule. Juhtimisülesannete teaduspõhine lahendus võimaldab tagada ettevõttes soodsad sotsiaalsed ja psühholoogilised tingimused, mõjutada suhete arendamist sidusrühmade vahel, õigeaegselt takistada sotsiaalseid pingeid majandusliku efektiivsuse printsiipide rikkumata.

Uuringuettevõtte London Economicsi koostatud Eurostati struktuurse ettevõtlusstatistika andmebaasi kohaselt domineerivad Eesti majanduses suure osakaaluga väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (SBA teabeleht, 2013). Transpordi- ja logistikasektor, mis moodustab erinevatel hinnangutel 7–15% Eesti SKT-st (Väljakutsed ...), omab olulist rolli kogu Eesti majanduse arengus ning mõjutab silmapaistvalt paljude Eesti ettevõtete edukust välisturgudel.

Viimase aastakümne jooksul on väikeste ja keskmise suurusega logistikafirmade osakaal kaubavoogude liikumisel ülemaailmsel tasandil kasvanud. Samuti on selle perioodi jooksul transpordi- ja logistikavaldkonnaga seotud ettevõtete tegevused olnud suunatud peamiselt kasumlikkuse maksimeerimisele kõikides tarneahelas osalevates ettevõtetes, jättes kõrvale sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid vajadusi. Transpordiettevõtted on tihedas seoses majandusliku, sotsiaalse ja loodusliku keskkonnaga, avaldades nendele suurt mõju. Vaatamata sellele ei ole tänapäeval vastutustundlikku käitumist Eesti väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes nõutud tasandil uuritud. Siiski tuleb mainida, et vastutustundliku ettevõtluse teemat Eestis käsitletakse ning paljud suured ettevõtted ja asutused mõistavad kõnealuse teema aktuaalsust ja olulisust. KPMG Balticsi 2013. aastal läbiviidud uuringu

kohaselt näevad 56% vastanud Eesti ettevõtjatest ja juhtidest ESV teemat osana ettevõtte strateegiast ja igapäevategevusest (KPMG Baltics, 2013).

Üheks jätkusuutliku ettevõtluse teema eestvedajaks Eestis on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum (edasi VEF), mis „ühendab ettevõtteid, mis peavad oluliseks jätkusuutliku ettevõtluse viljelemist ning rakendavad selle põhimõtteid järjekindlalt oma töös“ (www.csr.ee). 2015.a jaanuari seisuga on sellel Foorumil 37 liiget, mille hulgas on mõned logistika ja transpordiga tegelevad ettevõtted (Ibid.).

Vastavalt Riigiportaale on kõigil Eestis registreeritud ettevõtetel vaatamata registreerimise kohast kohustus esitada äriregistrile seadusega fikseeritud nõuete kohaselt majandusaasta aruanne (www.eesti.ee). Aastaruanne koosneb raamatupidamisaruandest, kus kajastatakse ettevõtte majanduslikke näitajaid, ning tegevusaruandest, kus antakse ülevaade raamatupidamiskohuslase tegevusest (Ibid.). Tuleb mainida, et majandusaasta aruande spetsiifika tuleneb firma ettevõtlusvormist. Ülal mainitud aruanne esitatakse Ettevõtjaportaali¹ kaudu. Peale selle on ettevõtte jaoks kohustuslik esitada Statistikaametile elektroonilise keskkonna eSTAT² kaudu andmeid riikliku statistika seaduses ettenähtud mahus ja korras (RStS).

Vastutustundlikku ettevõtlust käsitletakse Eesti riigi tasandil ning Euroopa Liidus, kus ettevõtete sotsiaalne vastutus omab suurt rolli ning seda peetakse üheks oluliseks mõjuriks Euroopa Liidu majanduse konkurentsivõime tõstmisele. Riiklikul tasandil on välja töötatud jätkusuutliku arengu strateegia „Säästev Eesti 21“, mille peamiseks eesmärgiks on „ühendada globaalsest konkurentsist tulenevad edunõuded säästva arengu põhimõtete ja Eesti traditsiooniliste väärtuste säilitamisega“ (Säästev ...).

Kokkuvõtlikult on siinse töö autor seisukohal, et Eestis on ESV alles tundmaõppimise ja tunnistamise järgus. Majanduse kasvuga kasvab ka nõudlus sotsiaalse vastutuse printsiipide rakendamise järele. Mõned suuremad Eesti logistika- ja transpordivaldkonna ettevõtted tegutsevad vastavalt ESV põhimõtetele. Siiski tundub, et ESV teadusuuringud on keskendunud suurettevõtete uurimisele, vaatamata sellele, et logistika- ja transpordivaldkonna VKEd moodustavad suure osa Eesti majandusest. Magistritöö autor viib siinse töö raames läbi uuringu, mis aitab paremini mõista Eesti väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete ESV rakendamist oma tegevuses.

¹ Ettevõtjaportaali <http://www.rik.ee>

² Statistikaameti elektroonilise keskkonna aadress <https://estat.stat.ee>

2. UURINGU METOODIKA

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks viis autor Harjumaa transpordiettevõtete hulgas läbi uuringu. Selles peatükis on esitatud teemakohase uuringu põhiküsimused ja nende selgitus, uuringu eesmärk ja meetoodika.

2.1. Uuringu taust ja eesmärgid

Käesolevas peatükis kirjeldab autor teoreetilise osa vastavust ja sobivust ning ESV põhimõtete rakendamist Harjumaa väikestes ja keskmistes transpordiettevõtetes. Siinse töö autor on arvamisel, et ülalpool mainitud ettevõtted ei mõista vastutustundliku ettevõtluse olulisust nõutud määral, mis omakorda võib negatiivselt mõjutada nende enda majandustegevust, kuid ka ümbritsevat keskkonda, ühiskonna arengut ja suhteid erinevate huvirühmadega.

Eesti Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumis on esitatud paljud ESV valdkonda puudutavad uuringud. Mõnede uuringute objektina on ka VKEd. 2007. aastal viis VEF koostöös konkurentsi- ja turu-uuringuid tegeva firmaga PW Partners OÜ läbi Vastutustundliku ettevõtluse uuringu VKEdes (www.csr.ee). Samal aastal tegi Pierre Blime sel teemal ettekande. Kahjuks ei leidnud autor mitte ühtegi uuringut, mis puudutaks sotsiaalse vastutuse rakendamist Eesti transpordiettevõtetes. Seega võib järeldada, et siinne uuring on esimene taoline uuring Eestis, mis keskendub ESV kasutamisele transpordisektori VKEdes.

Tänapäeval on oluline mõista majanduses ja ühiskonnas toimunud muutusi ning otsida uusi ja praegustele vajadustele vastavaid lahendusi, kasutades varem ilmunud teaduskirjandust, läbi viidud uuringuid ja teadustöid.

Siinse magistritöö eesmärgiks on välja töötada põhimõtted selle kohta, kuidas tõsta ettevõtte kasumlikkust sotsiaalse vastutuse rakendamise kaudu. Selleks on autoril vaja selgitada välja Eesti väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete teadlikkust vastutustundlikust ettevõtlusest ning hinnata, kuidas need ettevõtted rakendavad ESV põhimõtteid ja esitavad ESV aruandeid. Vastavalt magistritöö eesmärgile formuleeriti

käesoleva töö keskne uurimisküsimus alljärgnevalt: „Kuidas tõsta transpordisektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete teadlikkust vastutustundliku ettevõtluse olulisusest ja täiustada sotsiaalse vastutuse printsiipide rakendamist ja esitamist?“ Lähtudes põhiküsimusest püstitati järgmised alaküsimused:

1. Kui teadlikud on Harjumaa väikesed ja keskmised transpordiettevõtted ESVst ja selle printsiipidest?
2. Kuidas ESV põhimõtteid kohaldatakse ja esitatakse Harjumaa transpordi VKEdes?
3. Milliseid eeliseid võib ESV anda transpordivaldkonna VKEdele?

Nende uurimisküsimuste valiku põhjenduseks on see, et uurimisobjektina valitud ettevõtted keskenduvad praegusel ajal rohkem majandusliku kasumi suurendamisele, mõtlemata pikemale perspektiivile, ning ei pööra piisavat tähelepanu ettevõtte positsioneerimisele vastutustundliku ettevõttena. Ettevõtte teenuste müügi kasv ning kapitaliseerituse tase olenevad ühiskonna hinnangust ettevõtte mainele ning organisatsiooni osalemisest sotsiaalses ja ühiskondlikkus arengus. Euroopas leidub üha rohkem tootjaid ja transpordiettevõtteid, kelle jaoks on oluline, et nende partneri korporatiivne poliitika vastaks VKE printsiipidele. Transpordivaldkond on üheks tähtsamaks ärivaldkonnaks nii Eestis kui ka teistes riikides, ning kui ettevõtte soovib saada konkurentsieelist rahvusvahelisel turul, peab see lähtuma vastutustundliku ettevõtluse printsiipidest ning korraldama ja „sotsialiseerima“ oma korporatiivset poliitikat.

Siinne uuring seadis endale eesmärgiks hinnata Eesti transpordivaldkonnas tegutsevate VKEde teadmisi ja seisukohti ESV rakendamise kohta. Lisaks oli eesmärgiks näidata seda, mida Harjumaa transpordiettevõtted ESV rakendamisel oluliseks peavad, kes on nende peamisteks sidusrühmadeks ja kuidas need ettevõtted kajastavad oma vastutustundlikke tegevusi.

2.2. Uuringu meetoodika ja valimi kirjeldus

Uurimisküsimustele vastuste leidmiseks püstitas käesoleva töö autor uurimisülesanneteks erialase kirjandusega tutvumise (ettevõtete sotsiaalne vastutus ja selle põhiprintsiibid, ESV seos VKEde ning transpordi- ja logistikavaldkonnaga), uuringu läbiviimiseks sobivate meetodite väljaselgitamise, uuringu ettevalmistamise ja läbiviimise

Harjumaa transpordivaldkonnas tegutsevate ettevõtete hulgas. Viimaseks ülesandeks oli saadud tulemuste analüüsimine ja järelduste esitamine.

Andmeallikateks on varasemad VKEde uuringud, vastutustundliku ettevõtluse valdkonnaga seotud uuringud ja analüüsid, Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumis esitatud materjalid ja Justiitsministeeriumist saadud informatsioon.

Ülal esitatud uuringu ja magistritöö eesmärgi saavutamiseks tehti empiiriline uuring ning kasutati sellest tulenevaid meetodeid. Siinse töö autor peab seda lähenemist kohasemaks, kuna uuringu lõpptulemuseks on sotsiaalse vastutuse printsiipide rakendamise ja aruandluse uurimine Harjumaa väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes.

Siinse töö autor kasutas kvantitatiivse uuringumeetodina veebipõhist ankeetküsitlust, mis annab ülevaate olukorrast transpordivaldkonnas ja teemakohasest teadlikkusest. Samuti on küsitluse põhjal võimalik aru saada ESV põhimõtete rakendamisest ja vastutuspõhisest aruandlusest. Internetipõhise küsimustiku eeliseks on see, et valitud meetod võimaldab saada vastuseid sihtrühma kuuluvatest ettevõtetest, olenemata nende asukohast. Seega on autor seisukohal, et see aitab jõuda suurema hulga vastanuteni ning saada täpsemaid tulemusi. Tulemuste põhjal tuvastab autor Harjumaa transpordisektori ettevõtete vastutustundliku ettevõtluse arengu olulisi trende. Küsimustik on koostatud eesti ja vene keeles (lisa 1).

Küsitluse läbiviimisel kasutas autor erinevaid küsimuste liike:

- avatud + suletud küsimus, kus vastajal oli võimalus valida vastust pakutud nimekirjast või täiendada enda vastusevariantiga;
- suletud küsimused, mille puhul oli ette antud vastuste variandid ning oli võimalik valida ainult ühte varianti;
- mitme vastusevariandiga küsimused;
- nõusoleku skaala järgi koostatud küsimused, mille abil uuriti vastajate nõusoleku määra;
- tähtsuse erinevust näitavad küsimused, mille puhul on skaala biopaarse sõna vahel (näiteks: üldse ei ole oluline, pigem oluline, väga oluline).

Nõusoleku skaala määramisele ja tähtsuse erinevuse väljaselgitamisele suunatud küsimuste puhul kasutas autor vastusemaatriksit, mis võimaldab korraga mõõta mitmeid aspekte.

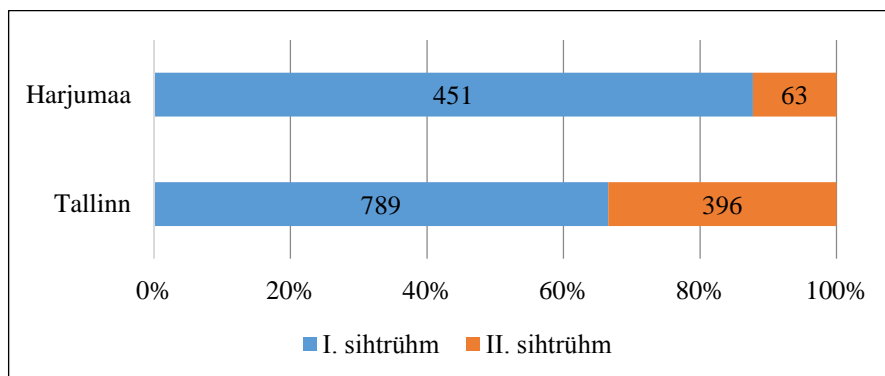
Vastajate arv omab suurt tähtsust uuringutulemuste analüüsimisel ja järelduste tegemisel. Uuringut võib pidada õnnestunuks, kui kehtib nn. „rusikareegel“ ehk vastuseid

peab olema vähemalt 30% küsitletutest. Samuti tuleb mainida, et *online*-küsitluse korral on sihtrühmal kergem küsitlust ignoreerida või jääda märkamatuks. Lähtudes küsimustiku pikkusest (vastamisaeg moodustas ligikaudu 15 minutit), oli loogiline eeldada, et mõned vastajad katkestavad vastuste andmise poole pealt.

Harjumaa transpordivaldkonna väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete üldnimekiri moodustati Justiitsministeeriumist saadud 2013. aasta andmete põhjal. Uuringu ankeediküsitlus viidi läbi kahes sihtrühmas:

1. I sihtrühm: kaubavedu maanteel pakkuvad Tallinna ja Harjumaa ettevõtted. Siia kuuluvad ettevõtted, mis pakuvad erinevaid maismaavedude teenuseid lähtuvalt veoste liigist ja sihtkohast.
2. II sihtrühm: veoste ekspedeerimise teenust pakkuvad Tallinna ja Harjumaa ettevõtted. Need ettevõtted pakuvad mere-, maantee-, raudtee- või õhuvvedude korraldamist kauba saatja või vastuvõtja nimel.

Mõlema sihtrühma üldkogumi suurus oli 1699 firmat, neist 1240 kuuluvad I sihtrühma ja ülejäänud moodustavad II sihtrühma. Üldkogumist 1185 ettevõtet paiknevad Tallinnas ning ülejäänud sellest väljaspool, kuid Harjumaa piires. Allpool esitatud jooniselt on näha, kuidas ettevõtted asukoha ja tegevuse järgi jaotusid.

Joonis 3. Transpordiettevõtete jaotus sihtrühma kuuluvuse ja asukoha järgi (%), n = 1699

Allikas: Autori koostatud

Justiitsministeeriumist saadud andmete põhjal tegutses Eestis 2013. aasta seisuga 3433 väikest või keskmise suurusega ettevõtet, mille peamiseks tegevusalaks on transpordi või logistikaga seotud teenused (lisa 2). Neist 3291 pakuvad kaubavedu maanteel või ekspedeerimisteenust. Samas, kui vaadelda ettevõtete jaotust asukoha järgi, siis järeldub, et

rohkem kui pool maismaavedusid ja ekspedeerimisteenuseid pakutavatest ettevõtetest (51,6%) asuvad Harjumaal. Ülalpool esitatud andmed ja statistika põhjendavad autori sihtrühmade valiku valimi moodustamisel.

Valimi moodustamisel lähtus autor sellest, et valim peab olema üldkogumit esindav. Valimi mahu kalkulaatori abil arvutas autor valimi, mille tingimuseks olid usaldusnivoo ja lubatud veapiirid, mis moodustasid vastavalt 95% ja 5% (Valimi mahu ...). Uuritavate koguarvu ($n = 1699$) puhul moodustas valimi 313 ettevõtet. Juhusliku valimi saamiseks kasutas autor programmi MS Excel, genereerides valemite abil objekte juhuslikkuse põhjal.

Küsitlusele vastas kokku 109 osalejat. Kuna üks ankeet ei olnud kohaselt täidetud, jättis autor selle analüüsist kõrvale. Mõned ankeedid olid täidetud osaliselt, kuid autor otsustas need alles jätta ning uuringu tulemuste analüüsimisel seda arvesse võtta. Seega sobisid uuringu tulemuste analüüsimiseks 108 ankeedi, mis moodustab 34,5 % koguvalimist.

2.3. Uuringu läbiviimise kirjeldus

Uuringu objektiks on Harjumaa väikesed ja keskmise suurusega transpordivaldkonnas tegutsevad ettevõtted. Uuringu tarbeks koguti andmeid maakonnas registreeritud ettevõtjatelt, kes pakuvad transpordi- ja ekspedeerimisteenuseid üle maailma. Küsitletud ettevõtete arvamuste ja hinnangute põhjal hinnati Harjumaa transpordisektori VKEde teadlikkust vastutustundlikust ettevõtlusest, ESV printsiipide rakendamist ja aruandluse esitamist.

Ankeetküsitlus tehti ajavahemikus 23. märtsist kuni 13. aprillini 2015. aastal. Iga ankeetküsitluses osaleja sai e-kirja teel palve osaleda uuringus koos lingiga ankeedile. Uuritavate ettevõtete kontaktid edastati autorile Justiitsministeeriumi poolt. Ankeet koosneb 29 küsimusest, mille hulgas leidub nii kinniseid kui ka poolkinniseid küsimusi.

Autori koostatud küsitlus oli anonüümne, mis omakorda aitas tagada uuringu tulemuste objektiivsust. Küsimustik tehti Google Drive'i veebikeskkonnas, mis võimaldab elektroonilisi ankeete koostada ning Interneti kaudu küsitlusi läbi viia ja andmeid koguda. Küsitlusprogramm toob laekunud vastused tabelina välja. Enne uuringu tulemuste analüüsimist vaadati saadud ankeete korralikult läbi ning jäeti mittesobivad eksemplaarid analüüsist kõrvale.

Ankeedis oli märgitud, et kõik küsitluse tulemused on anonüümsed ning ei ole seotud konkreetse ettevõttega. Samuti oli viidatud sellele, et ettevõtete andmeid ja uuringu tulemusi

kasutatakse ainult magistritöö kirjutamisel. Kõikidele uuringus osalenud ettevõtetele pakuti soovi korral võimalust tutvuda uuringu tulemustega. Soovi avaldas kolm ettevõtet.

Küsitluse tulemuste töötlemiseks kasutati MS Exceli programmi, millega tehti statistiline andmeanalüüs. Tulemuste hindamiseks koostas autor sagedustabelid, kus igale tunnusele vastab tema esinemise arv. Sagedustabelite põhjal koostati joonised, mis annavad uuringu tulemustest graafilise ülevaate. Lisaks sellele kasutati jaotustabeleid, mis näitavad tunnuse väärtuste suhtelist esinemissagedust. Uuringu algandmed on esitatud käesoleva magistritöö lisana (lisa 3).

Uuringu ankeediküsitlus viidi läbi kahes sihtrühmas – vedajad ja ekspedeerijad, seepärast on uuringu tulemuste analüüsimisel võrreldud vedajate ja ekspedeerijate vastuseid. Samuti tulemuste hindamiseks kasutas autor muid statistilisi meetodeid: ülevaatlik kirjeldav analüüs, tulemuste kaalumine vastavalt üldkogumile ning valimi andmete põhjal järelduste ja üldistuste tegemine suurema kogumi kohta.

Uuringu käigus saadud tulemuste illustreerimiseks kasutatakse tabeleid ja jooniseid. Kõik uuringutulemusi kajastavad joonised on koostatud autori poolt ning esitatud magistritöö empiirilises osas. Uuringu tulemuste põhjal tehakse järeldused ja töötatakse välja põhimõtted selle kohta, kuidas tõsta väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete kasumlikkust sotsiaalse vastutuse rakendamise kaudu.

3. UURINGU ANALÜÜS

Siinses peatükis kirjeldatakse olukorda Harjumaal väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes. Samuti kajastatakse selles osas autori läbiviidud küsitluse tulemusi ning analüüsitakse neid. Kõige viimasena teeb autor uuringu tulemuste põhjal järeldusi ning esitab võimalikke ettepanekuid ja autori poolt väljatöötatud põhimõtteid transpordivaldkonnas tegutsevate VKEde vastutustundliku ja jätkusuutliku ettevõtluse arendamiseks.

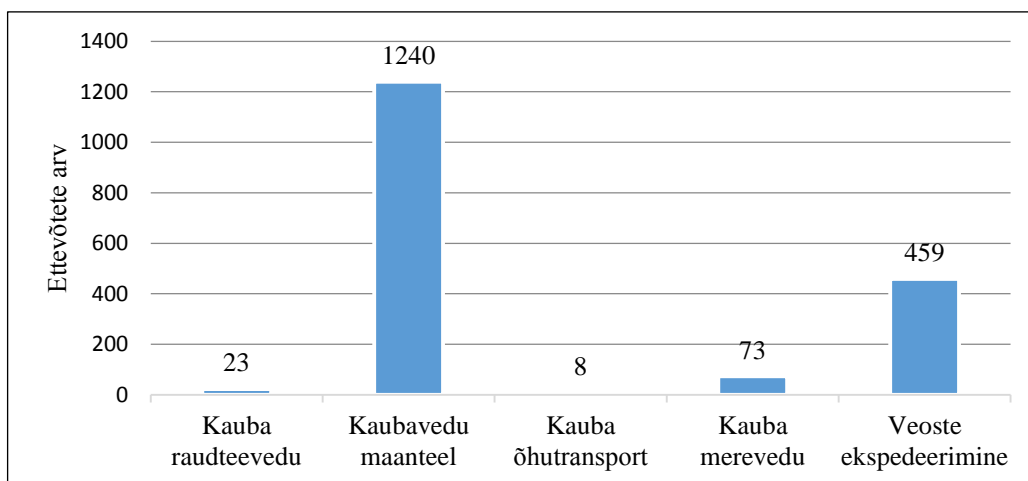
3.1. Harjumaal tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete üldine kirjeldus

Eesti majanduse areng on toonud kaasa ka veovajaduse ja transporditeenuste pakkumise suurenemise. Poliitikauuringute keskuse Praxis 2012. aastal tehtud uuringu kohaselt asub registreeritud tegevuskoha järgi jätkuvalt suurim osa (48%) väikestest ja keskmise suurusega ettevõtetest Harjumaal (Praxis 2012, 23). Autori poolt arvatud ja esitatud andmete põhjal on teada, et üle 50% transpordi- ja logistikateenuseid osutavatest VKEdest tegutsevad Harjumaal. Lähtudes oma kogemusest³, hindab käesoleva töö autor Harjumaal transpordi- ja logistikavaldkonnas tegutsevate VKEde tegevust kui sünergiat transpordisektori osade vahel, millega kaasneb sujuv koostöö ja kogu transpordisektori efektiivsus, seejuures avaldab nende ettevõtete tegevus suurt mõju peaaegu kõikidele ülejäänud majandusvaldkondadele ja teenindusharule.

Eesti peamiste väliskaubanduspartnerite seas on Skandinaavia, Baltimaad, Venemaa ja Lääne-Euroopa riigid. Peamised kaubavood liiguvad läbi Harjumaal suuremate sadamate. Seega paiknevad Harjumaal transpordivaldkonna ettevõtted äärmiselt mõnevõrra paremas asukohas.

Justiitsministeeriumist saadud andmete järgi on 2013. aasta seisuga Harjumaal registreeritud 1803 transporditeenust osutavat väikest või keskmist ettevõtet (lisa 2). Allpool oleval joonisel on esitatud eelnevalt mainitud ettevõtete jaotus põhilise tegevusala järgi:

³ Magistritöö autor töötab transpordi- ja logistikavaldkonnas aastast 2010

Joonis 4. Harjumaal registreeritud ettevõtete jaotus põhitegevusala järgi
Allikas: Autori koostatud Justiitsministeeriumi andmete põhjal

Joonisel 4 kujutatu kohaselt on Harjumaal registreeritud ettevõtete seas kõige rohkem selliseid, mille peamiseks tegevusalaks on maismaavedude korraldamine. Neid ettevõtteid on 1240, moodustades 68,8% Harjumaal registreeritud ettevõtete koguarvust. Harjumaal tegutseb 459 väikest ja keskmist transpordiettevõtet, mille peamiseks tegevusalaks on veoste ekspedeerimine. Merevedusid pakub vaid 73 Harjumaal registreeritud transporditeenust osutavatest väikestest või keskmise suurusega ettevõtetest. Ainult 23 ettevõtte jaoks on põhitegevuseks kauba raudteevedu. Kõige vähem on ettevõtteid, mille peamiseks tegevusalaks on kauba tarnimine õhustranspordiga. Harjumaal registreeritud ettevõtete jaotus põhitegevusala järgi on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 2. Harjumaal registreeritud ettevõtete jaotus põhitegevusala järgi (%)

Ettevõtte peamine tegevusala	% ettevõtete koguarvust
Kauba raudteevedu	1,3%
Kaubavedu maanteel	68,8%
Kauba õhustransport	0,4%
Kauba merevedu	4,0%
Veoste ekspedeerimine	25,5%
	100 %

Allikas: Autori koostatud Justiitsministeeriumi andmete põhjal

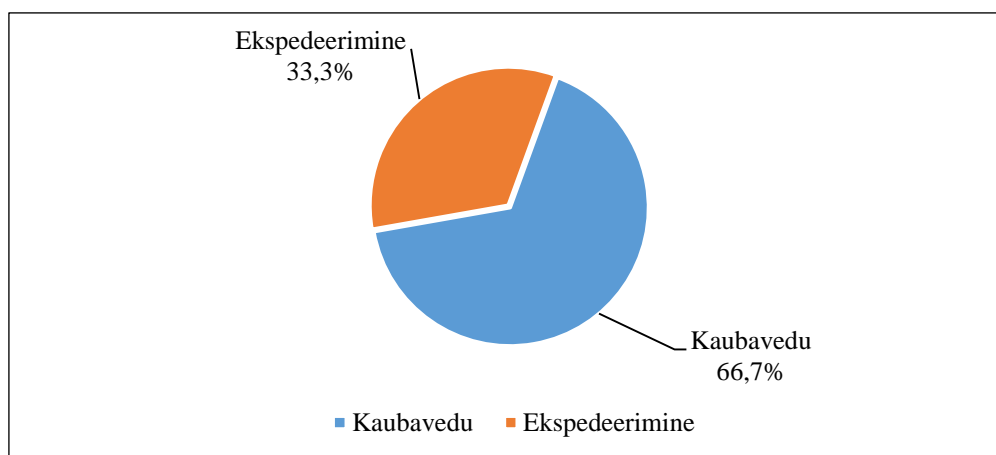
Kauba raudteevedude ja õhustranspordiga tegelevate VKEde väike arv on seotud sellega, et need tegevusalad eeldavad suuremaid kulutusi, väliskontaktide ja rahvusvaheliste lepingute olemasolu ning koostööd suuremate transpordiettevõtetega. Seega on VKEdel erinevalt suurettevõtetest raskem neis suundades turunišši leida. Seetõttu eelistavad paljud Harjumaa transpordiga seotud VKEd maismaavedusid ja ekspedeerimist. Samuti asuvad mõned neist tööle suurettevõtete allhankijatena.

3.2. Uuringutulemuste analüüs

3.2.1. Ankeetküsitlusele vastajate analüüs

Magistritöö uuringu raames koostatud ankeetküsitlusele vastas 108 respondenti. 51 ankeeti tagastati eesti keeles ning 57 ankeeti oli täidetud vene keeles.

Küsitluses paluti vastajal märkida ettevõtte põhitegevus. Allpool oleval joonisel on esitatud respondentide jaotus põhitegevuse järgi:

Joonis 5. Ankeetküsitluses osalenud ettevõtete jaotus põhitegevuse järgi

Allikas: Autori koostatud

Saadud tulemuste järgi on 72 ettevõtte (66,7% respondentide koguarvust) peamiseks tegevuseks kaubavedu ehk neil ettevõtetel on oma autopark. Uuringus osalenud ettevõtetest 33,3% ehk 36 ettevõtet märkisid oma põhitegevuseks ekspedeerimise, kuna ei oma autoparki.

Kõik respondendid ehk 108 ettevõtet pakuvad maanteetranspordi teenust. Lisaks

maismaavedude korraldamisele pakuvad ettevõtted ka teiste liikide transporditeenust. Allpool esitatud tabelist on näha respondentide jaotus põhitegevuse ja osutavate teenuste liikide järgi.

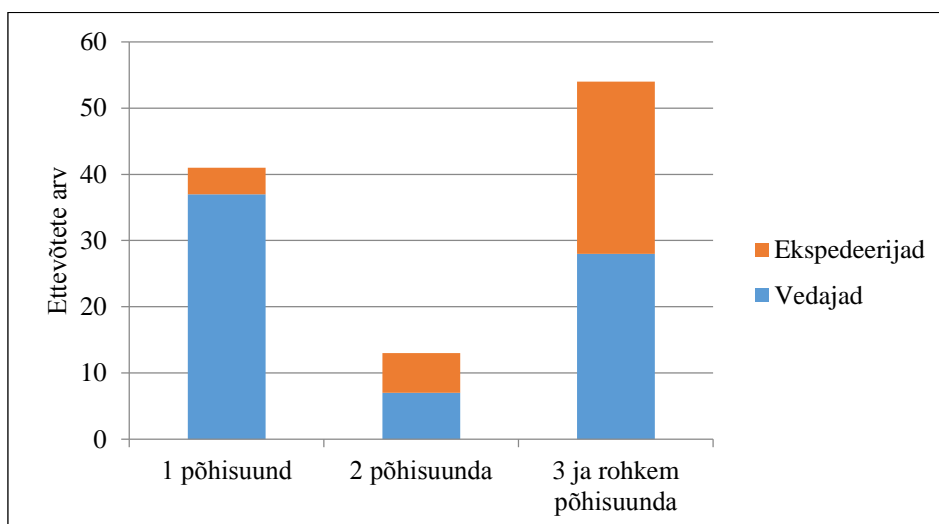
Tabel 3. Respondentide jaotus osutavate teenuste liikide järgi (tk)

Teenus	Vedaja	Ekspedeerija	Kokku
Maanteetransport	72	36	108
Meretransport	8	20	28
Raudteetransport	2	12	14
Lennutransport	4	15	19

Allikas: Autori koostatud

Tabelis esitatud andmetest lähtudes on vedajad orienteeritud peamiselt ühe teenuse osutamisele, samal ajal kui ekspedeerijate pakutavate teenuste valik on laiem. See on seotud eeskätt asjaoluga, et erinevalt vedajatest puuduvad ekspedeerijatel transpordivahenditega seotud kulud. Samuti leidub ettevõtteid, mis osutavad kõikide liikide teenuseid, kuid VKEde seas on nende arv väike. Transpordi- ja logistikateenuste kompleksteenuste osutamine on omane pigem suureettevõtetele, millel on rohkem ressursse ja võimalusi.

Küsitluse käigus paluti ettevõtetel nimetada nende põhisuunad. Joonisel 6 on esitatud vedajate ja ekspedeerijate arv vastavalt põhisuundade arvule.

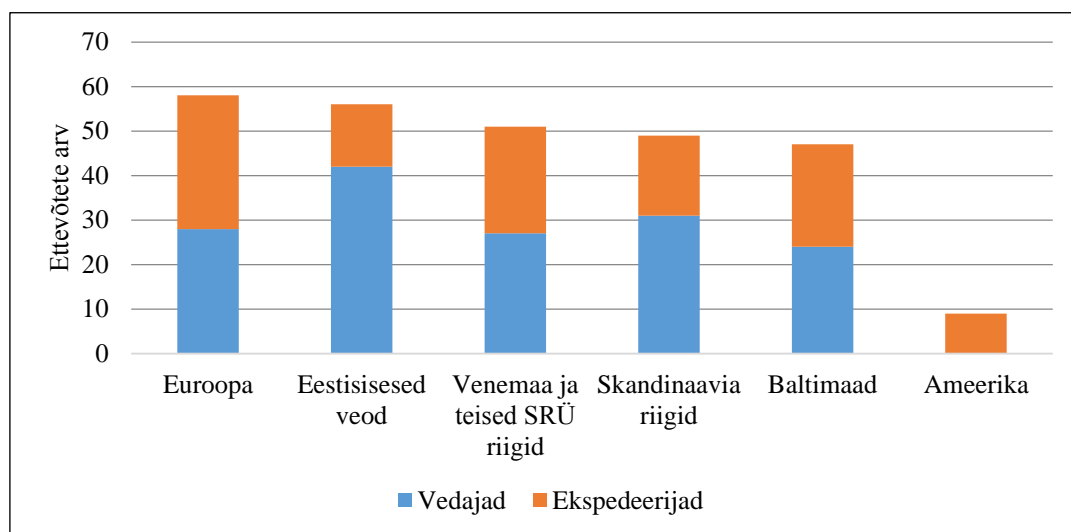

Joonis 6. Ettevõtete põhisuundade arv

Allikas: Autori koostatud

Tulemuste põhjal selgitati välja, et 50,0% ettevõtetest on kolm või rohkem põhisuunda. Ühel suunal töötab 41 ettevõtet, mis moodustab 38,0% respondentide koguarvust. Ülejäänud ettevõtted pakuvad oma teenused kahel põhisuunal. Lisaks on jooniselt näha, et vedajad moodustavad suurema osa ühel põhisuunal töötavate ettevõtete koguarvust (37 ettevõtet). Vedajate ja ekspedeerijate arv, kellel on kaks või rohkem põhisuunda, on jaotunud peaaegu ühtlaselt.

Küsitlute vastuste põhjal selgiti välja nende põhisuunad riigiti, mis on esitatud allpool oleval joonisel 7. Lubati mitu vastust respondendi kohta. Kõige populaarsemaks põhisuunaks respondentide hulgas on Euroopa (58 ettevõtet ehk 53,7% vastanutest). Eestiseseid vedusid pakub 56 ettevõtet ehk 51,9% ettevõtete koguarvust. Venemaa ja teiste SRÜ riikidega teeb koostööd 51 ettevõtet, mis moodustab 47,2%. Veidi vähem ettevõtteid pakuvad oma teenuseid Skandinaavias ja Baltimaades (vastavalt 49 ja 47). Ameerikaga töötab vaid 9 vastajat, millest kõik on ekspedeerimisteenust osutavad ettevõtted.

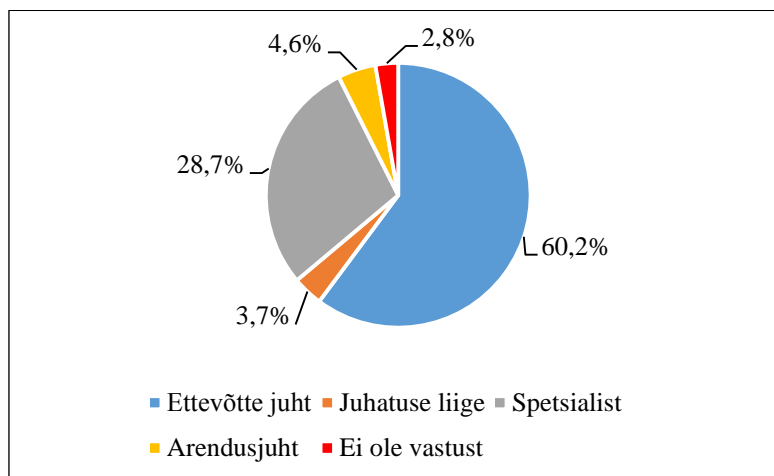
Joonis 7. Ettevõtete peamised suunad riikide lõikes

Allikas: Autori koostatud

Jooniselt on näha, et Harjumaa transpordisektorisse kuuluvatele ettevõtetele on huvitavad peaaegu kõik suunad. Seda soodustab Harjumaa ettevõtete äriliselt soodne logistiline asukoht, mis ühendab omavahel erinevad regioonid.

Küsimustikud olid täidetud peamiselt ettevõtte juhtide ja spetsialistide poolt. Samuti vastasid küsimustele valdkondade juhid. Ettevõtte juhid vastasid ankeetküsimustikule 60,2%

juhtudest ning spetsialistide vastused moodustasid 28,7% vastanute koguarvust. Ettevõtete jaotus ametipositsiooni järgi on esitatud joonisel 8.

Joonis 8. Vastajate ametipositsioonid ettevõttes

Allikas: Autori koostatud

Jooniselt on näha, et samuti võtsid küsitlusest osa juhatuse liikmed (4 vastust ehk 3,7% vastanute koguarvust) ja arendusjuhid (5 vastust ehk 4,6% respondentidest). Seega järeldas autor, et käesoleva magistritöö teema on aktuaalne nii spetsialistidele kui ka tippjuhtkonnale. Käesolevale küsimusele ei andud vastust 3 respondenti, mis moodustas 2,8% vastajate koguarvust.

3.2.2. Ankeetküsitluse tulemuste analüüs

3.2.2.1. Respondentide üldine arusaam vastutustundlikust ettevõtlusest

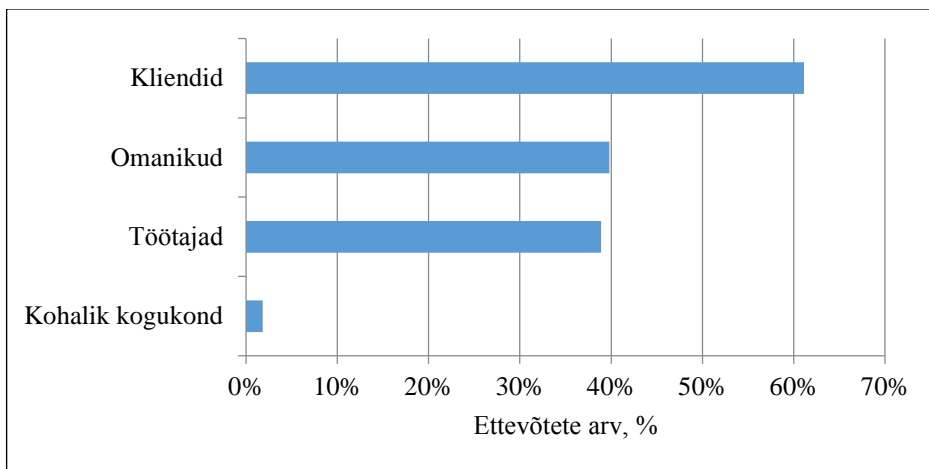
Ankeetküsitluse alguses esitati respondentidele vastutustundliku ettevõtluse lühike tutvustus koos lingiga, kust võis iga vastaja soovi korral leida rohkem informatsiooni selle teema kohta. Esiteks selgitas töö autor välja vastanute üldise arusaama ESV teemast, mille põhjal tehti ülevaade respondentide teemakohasest teadlikkusest.

Tulemuste analüüside käigus selgus, et 75,0% vastanutest on ESV mõiste ja selle sisu mingil määral tuttav või täiesti arusaadav. Ülejäänud aga vastasid, et ei ole selle mõistega varem kokku puutunud või teavad seda minimaalselt. Samas peab 89 ettevõtet, mis moodustab 82,4% vastanute koguarvust, vastutustundlikku ettevõtlust vähemalt mingil määral

oluliseks ühiskonna heaolu tõstmist mõjutavaks faktoriks. Ainult 7 respondenti ehk 6,5% on arvamusel, et ESV ei ole eriti seotud ühiskonna heaolu näitajaga. Vastajate seas oli 12 ettevõtet, kes ei saanud küsimusele vastata.

Vastavalt 79,6 % küsitlute arvamusele (59 vedajat ehk 81,9% vedajatest ja 27 ekspedeerijat ehk 75,0% ekspedeerijatest) on ESV rakendamine kindlasti või pigem oluline keskkonnaalaste probleemide lahendamisel, kuid 8,3% vastanutest (9 ettevõtet) on veendunud, et vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamine ei paranda ümbritsevat keskkonda või teeb seda vähesel määral. Samuti tekkis 13 respondendil raskus neile küsimusele vastamisega.

Küsitluse käigus paluti ettevõtetel määratleda oma peamised sidusrühmad. Lubati mitu vastust respondendi kohta. Saadud tulemuse järgi peab 61,1% respondentidest oma keskseks huvirühmaks enda kliente, 39,8% vastajate jaoks on olulised ettevõtte omanike või juhatuse huvid ning 38,9% ettevõtetest on määratlenud oma peamiseks huvirühmaks oma töötajaid. Kohaliku kogukonna valis oma sidusgrupiks ainult 1,9% vastajatest (joonis 9).

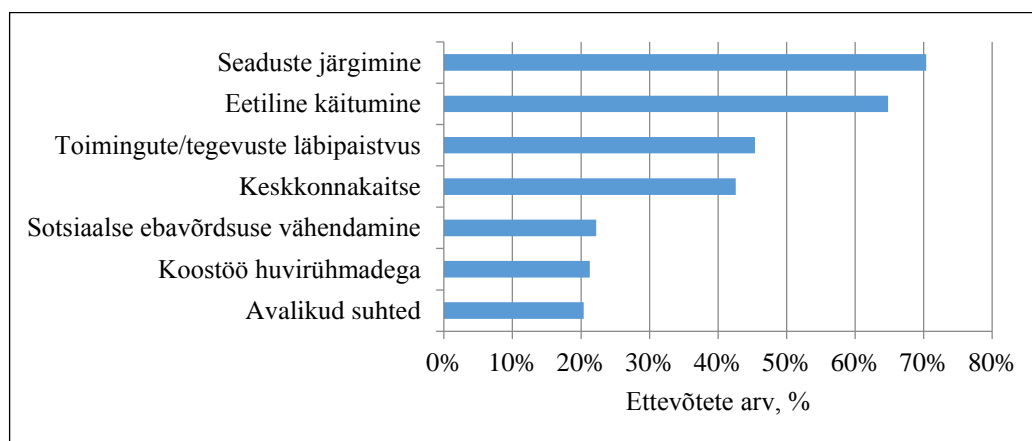

Joonis 9. Respondentide huvirühmade mõistmine

Allikas: Autori koostatud

Nii vedajate kui ka ekspedeerijate jaoks on peamiseks huvirühmaks nende kliendid. Samas leiavad vedajad, et ettevõtte töötajate huvide rahuldamine on veidi olulisem kui omanike: 43,1% vedajatest peab oma huvirühmaks enda töötajaid ja 40,3% omanikke. Ekspedeerimisteenust osutavad ettevõtted on vastupidisel seisukohal: 30,6% vastanute jaoks on olulised töötajate huvid ning 38,9% ekspedeerijatest toetab omanikke.

Ankeetküsitluse käigus vaadeldi, kuidas ettevõtted saavad vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevustest aru (joonis 10). Respondentidel paluti valida kolm kõige olulisemat vastust.

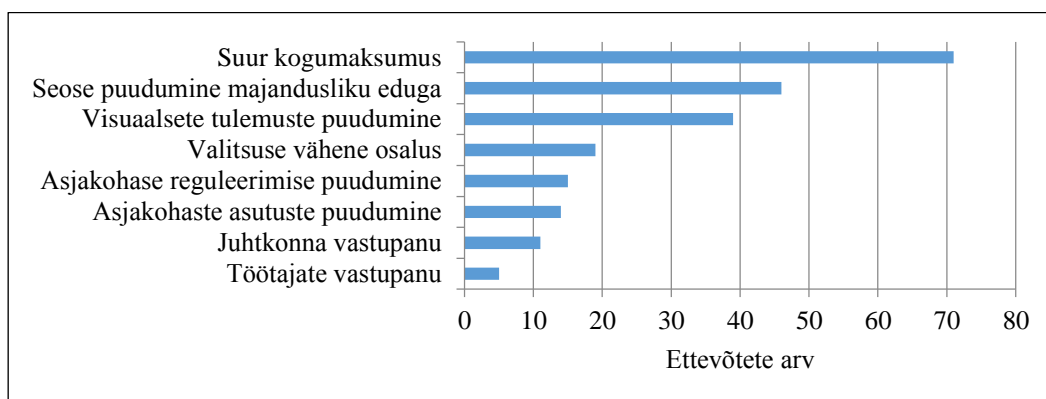
Joonis 10. Ettevõtete sotsiaalse vastutuse mõistmine

Allikas: Autori koostatud

Ligi kolmveerand vastajatest ehk 70,4% respondentide koguarvust ühendasid ESV tegevusi seaduste järgimisega. Enam kui pool respondentidest (64,8% ettevõtete koguarvust) seostavad sotsiaalse vastutuse tegevusi eetilise käitumisega. Toimingute ja tegevuste läbipaistvus on üheks vastutustundlikuks tegevuseks 45,4% vastanute jaoks; keskkonnakaitse aga 42,6% osalejate jaoks. Peaaegu viiendik vastajatest näeb sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamist (22,2%), koostööd huvirühmadega (21,3%) ja avalike suhete arendamist (20,4%) sotsiaalse vastutuse tegevustena.

Nii vedajate kui ka ekspedeerijate jaoks on kõige olulisemaks vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevuseks seaduste järgimine. Sellega on nõus 66,7% vedajatest ja 77,8% ekspedeerijatest. Peaegu pool vedajatest (47,2%) ühendas ESV tegevusi keskkonnakaitsega, samal ajal kui ekspedeerijate seas on antud tegevus vähem oluline (33,3% ekspedeerijatest peavad keskkonnakaitset oluliseks ESV tegevuseks). Võrreldes vedajatega, kelle jaoks on sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine põhiseks vastutustundliku ettevõtluse tegevuseks (29,2%), ei pea ekspedeerijad antud tegevust oluliseks (8,3% ekspedeerijatest seostab sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamist ESV tegevusega).

Soovides uurida võimalikke põhjusi, mis takistavad transpordiettevõtetal vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamist, paluti ettevõtetel valida peamised kitsaskohad vastutustundlike tegevuste teostamisel (joonis 11).

Joonis 11. Ettevõtete takistused vastutustundlike põhimõtete rakendamisel

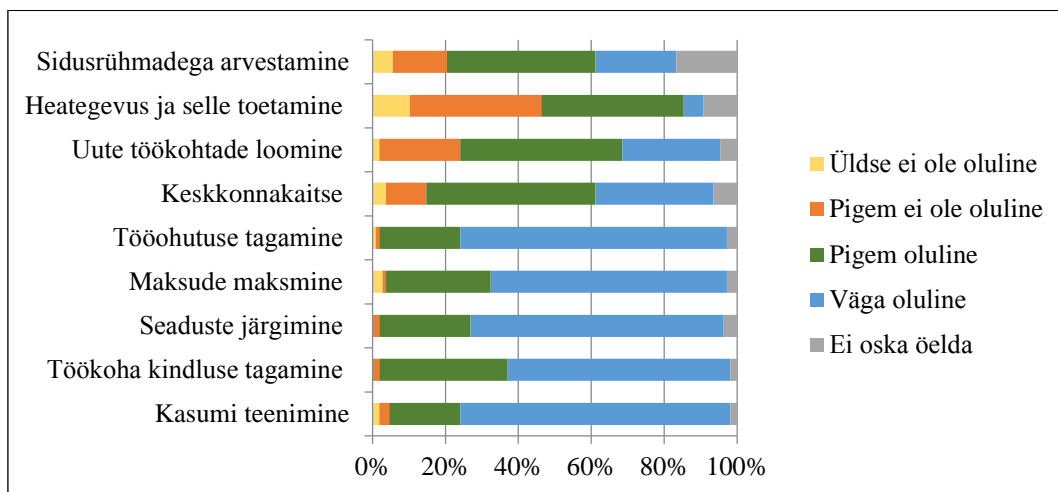
Allikas: Autori koostatud

Harjumaa transpordi VKEd on veendunud, et kõige olulisemaks faktoriks, mis takistab ESV printsiipide rakendamist, on nende printsiipide kõrge rahaline maksumus. Sellega on nõus 71 ettevõtet, mis moodustab 65,7% küsitletutest. Samuti ei leia peaaegu pool respondentidest (42,6%) ESV ja majandusliku edu vahel mingit seost. Vastavalt saadud tulemustele omab suurt rolli ka visuaalsete tulemuste puudumine ehk 36,1% respondentidest on arvamusel, et ESV rakendamine ei anna mõõdetavaid tulemusi. Sellega on nõus pool ekspedeerijatest ja 29,2% vedajatest. Ligi üks kuuendik ettevõtetest arvab, et sotsiaalse vastutuse rakendamist takistab valitsuse vähene osalus ESVd puudutavates küsimustes (17,6%) ning selle teema ebapiisav reguleerimine (13,9%). Peaaegu sama ettevõtete arv (14 respondenti ehk 13,0% vastanutest) leiab, et Eestis puuduvad asutused, mis võiksid ettevõtetel aidata ESV printsiipide juurutamist. Üks kümnendik respondentidest on arvamusel, et ESV põhimõtete rakendamist takistab ettevõtte juhtkond ise ning 4,6% vastanutest, et seda teevad ettevõtte töötajad. on Sihtrühmade vahel on vastused jaotunud peaaegu ühtlaselt.

3.2.2.2. Respondentide sotsiaalse vastutuse analüüs

Respondentidele esitati üheksa ettevõtte võimalikku rolli ühiskonna elus ning paluti hinnata iga rolli tähtsust, valides järgmiste variantide seast kõige sobilikuma: „üldse ei ole

oluline“, „pigem ei ole oluline“, „pigem oluline“, „väga oluline“ ja „ei oska öelda“. Tulemused on esitatud allpool oleval joonisel (joonis 12).

Joonis 12. Ettevõtte rollide tajumine ühiskonna ees

Allikas: Autori koostatud

Vastavalt küsitletud ettevõtete arvamusele on ettevõtte kõige olulisem roll ühiskonnas kasumi teenimine. Sellega on kindlasti nõus 74,1% vastajatest. Ainult 5 ettevõtet kas ei pea üldse või pigem ei pea kasumi teenimist oluliseks ning kaks ettevõtet ei olnud otsustanud. Ülejäänud ettevõtted pooldavad seda, et kasumi teenimine on pigem oluline. Sihtrühmade vahel jaotusid vastused sarnaselt – 68 vedajat ehk 94,4% ja 33 ekspedeerijat ehk 91,7% peavad kasumi saamist väga oluliseks või pigem oluliseks.

Nii ekspedeerijate kui ka vedajate jaoks on töökoha kindluse tagamine üheks tähtsamaks ettevõtte rolliks, kusjuures sellega on kindlasti või pigem nõus kõik ekspedeerijad ja 94,0% vedajatest. Ainult kaks vedajat pigem ei pea seda rolli oluliseks ning teised kaks ei saanud nimetatud küsimusele vastata. Üksi respondent ei nõustunud sellega, et töökoha kindluse tagamine ei ole üldse oluline.

Peaaegu iga vastaja (68 vedajat ja 34 ekspedeerijat) usub, et ettevõtte tegutsemine kooskõlas kehtivate õiguslike normidega on üheks peamiseks ettevõtte ülesandeks ühiskonna ees. Vaatamata sellele, et kaks respondenti pigem ei pea seda rolli oluliseks ning neli ettevõtet ei otsustanud, peavad 69,4% küsitletutest seda rolli siiski väga oluliseks ja 25,0% vastajate jaoks see on pigem oluline.

Maksude maksmine on väga oluline 64,8% respondentide jaoks. Ainult neli ekspedeerijat usuvad, et maksude maksmine üldse ei ole või pigem ei ole oluline ettevõtte roll. Kolm vedajat ei saanud küsimusele vastata. Ülejäänud respondendid peavad seda rolli pigem oluliseks (12 vedajat ehk 16,7% vedajatest ja 19 ekspedeerijat ehk 52,8%).

Peaaegu kõik ettevõtted on kindlasti nõus või pigem nõus sellega, et töötajate tervisekaitse ja ohutuse tagamine omab suurt rolli. Kuigi kaks ekspedeerijat leiab, et tööohutuse tagamine ei ole üldse või pigem ei ole oluline ettevõtte roll ühiskonnas ning üks vedaja ja kaks ekspedeerijat on jäänud erapooletuks arvamuse esitamisel, 73,1% respondentide jaoks on see roll väga tähtis ja 22,2% jaoks on pigem tähtis. Siin tuleb lisada, et vedajate arv, kes peavad ülal mainitud rolli väga oluliseks, on peaaegu kaks korda rohkem, kui ekspedeerijaid (vastavalt 86,1% vedajatest ja 47,2% ekspedeerijatest).

Vastanutest 32,4% leidsid, et keskkonnaalaste probleemide lahendamine on väga oluline ettevõtte roll ühiskonnas. Samas peaaegu pool respondentidest ehk 46,3% tunnistasid, et nende jaoks pigem on keskkonnakaitse üheks peamiseks ettevõtte rolliks. Jooniselt on näha, et nende vastajate arv, kes üldse või pigem ei pea keskkonnakaitset oluliseks ettevõtte rolliks, oli suhteliselt väike, moodustades 14,8%. Samas 6,5% ei suutnud respondentidest sellele küsimusele vastata. Ekspedeerijad on rohkem veendunud selle rolli tähtsuses kui vedajad: 77,8% ekspedeerijatest ja 52,8% vedajatest peavad keskkonnakaitset oluliseks firma rolliks.

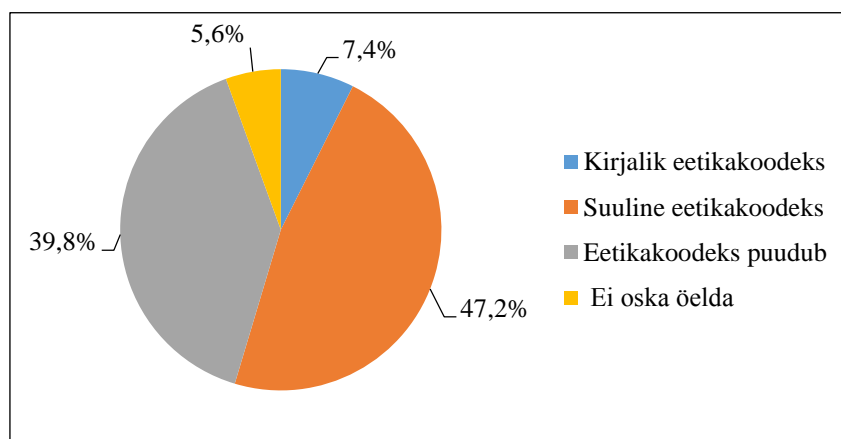
Peaaegu kolmveerand vastanuist ehk 71,3% leidis, et töökohtade loomine on nende väga oluliseks või pigem oluliseks rolliks ühiskonnas. Ligi veerand küsitletutest (24,1%) on arvamusel, et töökohtade loomine pigem või üldse ei ole oluline ettevõtte roll. Ülejäänud ettevõtted on jäänud erapooletuks arvamuse esitamisel. Tulemustest nähtub, et vedajad peavad antud rolli väga oluliseks või pigem oluliseks rohkem kui ekspedeerijad (vastavalt 76,4% vedajatest ja 61,1% ekspedeerijatest).

Veidi vähem kui pool vastanutest (44,4%) hindas heategevust ja selle toetamist oluliseks ettevõtte rolliks ühiskonnas, kusjuures ainult kuus ettevõtet peavad seda rolli väga oluliseks, ülejäänud määrasid selle pigem oluliseks. Vastavalt saadud tulemustele on peaaegu üks kümnendik neid (9,3%), kes ei tea kas heategevuse toetamine peaks olema oluliseks ettevõtte rolliks ühiskonna ees või mitte. Ülejäänud respondendid hindasid antud rolli üldse või pigem ebaoluliseks (10,2% „üldse ei ole oluline“ ja 36,1% „pigem ei ole oluline“). Sihtrühmade vahel jaotusid vastused sarnaselt: 44,4% ekspedeerijatest ja 47,2% vedajatest

peavad heategevust väga oluliseks või pigem oluliseks ning 47,2% ekspedeerijatest ja 43,1% vedajatest on arvamusel, et heategevus ei ole või pigem ei ole tähtsaks ettevõtte rolliks.

Vastanutest 62,9% on seisukohal, et koostöö sidusrühmadega ning nende huvidega arvestamine on oluliseks või väga oluliseks ettevõtte rolliks ühiskonnas (22,2 % „väga oluline“; 40,7% „pigem oluline“). Samas 20,4% küsitletutest on veendunud, et see roll üldse või pigem ei ole oluline ning 16,7% on jäänud erapooletuks. Sihtrühmade vahel jaotusid vastused sarnaselt: 19,4% ekspedeerijate ja 20,8% vedajate jaoks on antud roll väga oluline või oluline ning 61,1% ekspedeerijatest ja 63,9% vedajatest ei pea või pigem ei pea sidusrühmade huvidega arvestamist tähtsaks ettevõtte rolliks ühiskonna ees.

Küsitluse käigus selgitati välja, kuivõrd Harjumaa transpordisektoris tegutsevad VKEd kasutavad eetikakoodeksit. Vastuste analüüsist selgus, et eetikakoodeksi olemasolu ei ole neile ettevõtetele omane. Allpool esitatud joonisel on toodud ettevõtete jaotus eetikakoodeksi olemasolu järgi.

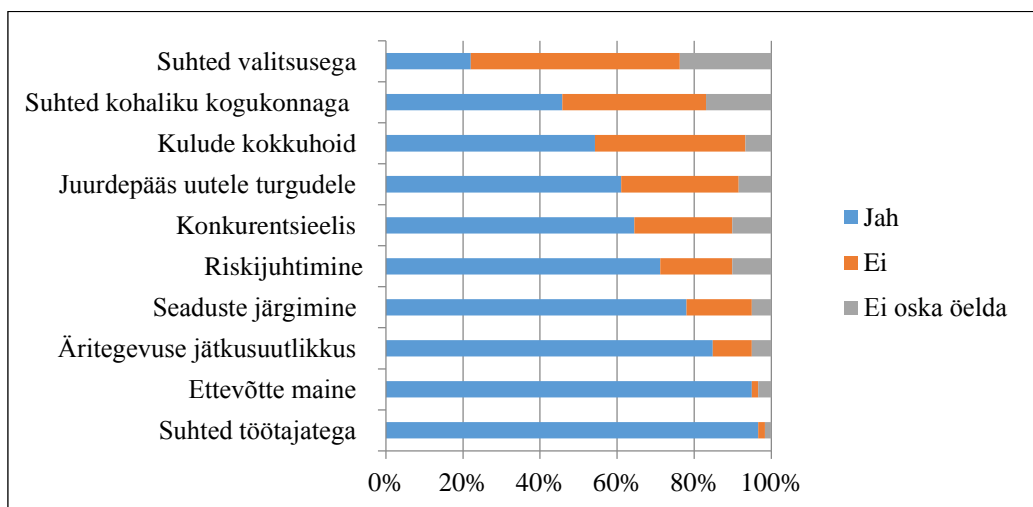
Joonis 13. Eetikakoodeksi olemasolu Harjumaa transpordisektori VKEdes

Allikas: Autori koostatud

Jooniselt on näha, et ligi pool ettevõtetest kasutavad suulist eetikakoodeksit, samal ajal kui kirjalik eetikakoodeks on omane vaid 7,4% küsitletutele. Vastanutest 39,8% kinnitavad, et nendel eetikakoodeks üldse puudub. Samas leidub 6 ettevõtet ehk 5,6% vastanutest, kes ei suutnud sellele küsimusele vastata. Selle uuringu eesmärgil lisati need ettevõtted nende hulka, kellel eetikakoodeks puudub.

Kirjalikku eetikakoodeksit kasutavad peamiselt vedajad – kaheksast vastajast ainult kahel ekspedeerijal on kirjalik eetikakoodeks. Samas on aga suuline eetikakoodeks kasutusel rohkem ekspedeerijatel (55,6% ekspedeerijatest ning 43,1% vedajatest kasutavad suulist eetikakoodeksit).

Eetikakoodeksi olemasolust tulenevaid eeliseid analüüsiti nende ettevõtete seas, kellel on kirjalik või suuline eetikakoodeks (vastanute arv moodustas 59 ettevõtet), kasutades kümnet mõõdet. Tulemused on esitatud allpool toodud joonisel.

Joonis 14. Eetikakoodeksi olemasolust tulenevad eelised

Allikas: Autori koostatud

Valdav enamus küsitletutest (96,6%) on veendunud, et eetikakoodeksi olemasolu avaldab positiivset mõju suhetele töötajatega. Selle väitega ei ole nõus ainult üks vedaja ning üks ekspedeerija ei suutnud nimetatud küsimusele vastata.

94,9% respondenti on arvamusel, et eetikakoodeks aitab ettevõttel parandada oma mainet. Üks ekspedeerija leiab aga, et eetikakoodeks ei mõjuta ettevõtte mainet. Samuti on kaks ekspedeerijat jäänud erapooletuks.

Vastanutest 84,7% leidsid, et käitumisjuhendi abil on võimalik tõsta äritegevuse jätkusuutlikkust pikemas perspektiivis. Üks kümnendik (10,2%) küsitletutest aga arvab, et eetikakoodeksi olemasolu ei mõjuta jätkusuutlikkust. Ülejäänud ettevõtted ei suutnud vastata.

Parem õigusaktide täitmine on üheks eetikakoodeksi olemasolust tulenevaks eeliseks veidi rohkem kui kolmveerandi vastajate jaoks (78,0%). Selle väidega ei ole nõus 16,9%

küsitletutest. Skeptikute arv on ühtlaselt jaotatud sihtrühmade vahel. Vastanutest 5,1% ei tea, kas eetikakoodeks mõjutab positiivselt seaduste järgimist või mitte.

71,2% vastanute arvamuse järgi muutub riskijuhtimine efektiivsemaks nendes ettevõtetes, kus on juurutatud käitumiskodeks. Samas aga ei leidnud 18,6% vastanutest mingit seost riskijuhtimise tõhususe ja eetikakoodeksi olemasolu vahel. Ülejäänud ei osanud hinnangut anda.

Suur osa uuringus osalenud vastajatest (64,4%) on nõus sellega, et tänu eetikakoodeksile kasvab nende konkurentsieelis teiste ettevõtete ees. Üks neljandik kõigist küsitletutest (25,4%) on aga arvamusel, et eetikakoodeksi olemasolu ei mõjuta ettevõtte turupositsiooni. Kuus ettevõtet, mille hulgas on neli vedajat, jäid erapooletuks.

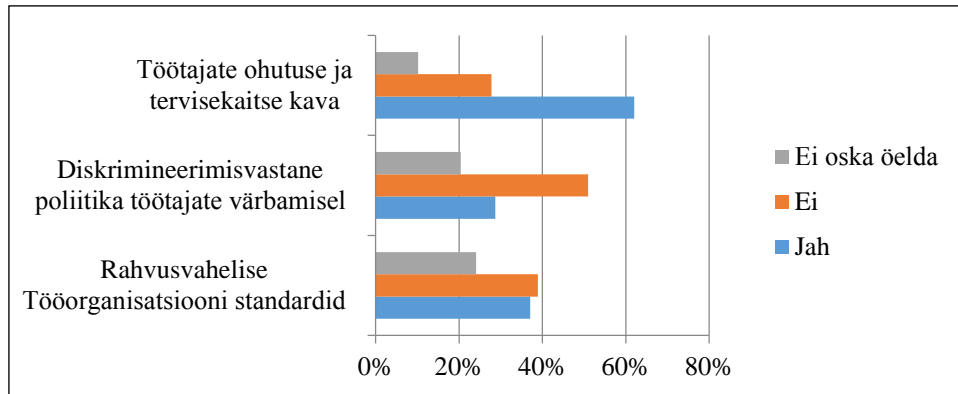
Eetikakoodeksi olemasolu on mõjuteguriks uute turgude sisenemisel 61,0% vastajate jaoks. Samas aga 30,5% ettevõtetest ei ole sellega nõus ning ülejäänud 8,5% loobusid hinnangu andmisest. Vastuste jaotus on sarnane mõlemas sihtrühmas. Vedajatest 59,5% ja 63,6% ekspedeerijatest on arvamusel, et eetikakoodeks soodustab juurdepääsu uutele turgudele ning 27,3% vedajatest ja 32,4% ekspedeerijatest ei ole sellega nõus.

Veidi rohkem kui pool vastanutest (54,2%) leidis, et eetikakoodeksi olemasolu aitab hoida kokku kulusid. Vastanutest 39,0% on aga veendunud, et eetikakoodeksi ja kulude kokkuhoiu vahel puudub seos. Kaks vedajat ja kaks ekspedeerijat ei suutnud küsimusele vastata.

Vastanutest 45,8% (kusjuures 63,6% ekspedeerijatest ja 35,1% vedajatest) on arvamusel, et käitumiskodeks aitab tagada paremaid suhteid kohaliku kogukonnaga, samal ajal kui 37,3% küsitletutest ei ole sellega nõus. Kümme ettevõtet, mille hulgas domineerisid vedajad, eelistasid jääda erapooletuteks.

Vastajate hulgas oli kõige vähem neid, kes leidsid, et eetikakoodeksi olemasolu avaldab positiivset mõju suhetele valitsusega (22,0%). Rohkem kui pool ettevõtetest (54,2%) on veendunud, et ülalpool mainitud koodeks ei paranda ettevõtete suhteid Eesti valitsusega. Ülejäänud ei tea, kas käitumiskodeks avaldab mingit mõju või mitte.

Küsitluses paluti ettevõtetel hinnata oma vastutustundliku ettevõtluse tegevusi, mis on seotud ühiskonna heaoluga. Esiteks uuriti respondentidelt, palju neist rakendab töötajate heaoluga seotud sotsiaalseid projekte, nagu põhilised töönormid, diskrimineerimisvastane poliitika ja töötajate tervisekaitse kavad (joonis 15).

Joonis 15. Töötajatele orienteeritud projektid

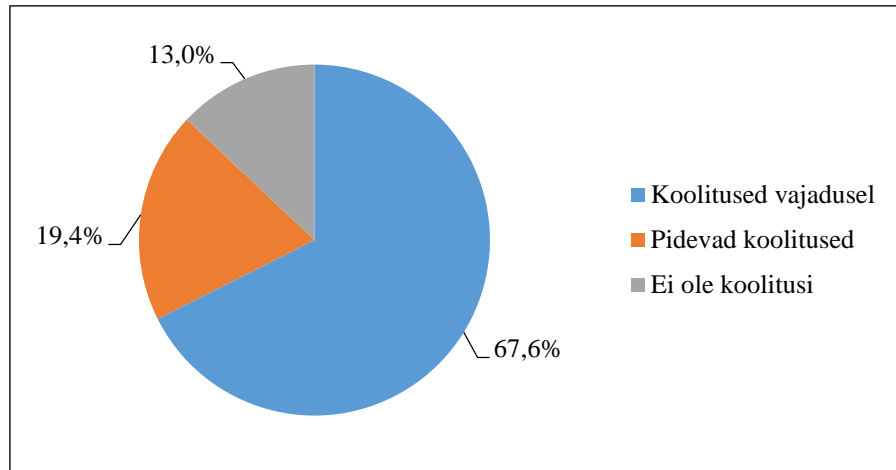
Allikas: Autori koostatud

Harjumaa vastanute väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete seast 37,0% rakendavad oma ettevõttes Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni Standardeid (ing.k. *ILO – International Labor Organization*), 38,9% ei rakenda ning 24,1% küsitluteest ei suutnud sellele küsimusele vastata. Kõrge teadmatuse võib olla tingitud sellest, et need ettevõtted rakendavad teisi Eestis kehtivaid töönorme, või sellest, et vastuvõetud standardid ei ole nõuetekohaselt avaldatud.

Lähtudes küsitluse tulemustest, ei ole diskrimineerimisvastane poliitika töötajate värbamisel Harjumaa VKEde seas normiks. Ainult 28,7% respondentidelt kinnitavad, et nendel kehtib nimetatud poliitika. Samas aga rohkem kui pool vastanutest ei kasuta diskrimineerimisvastast poliitikat ning ülejäänud ei tea, kas nende ettevõtetes rakendatakse seda või mitte. Tuleb mainida, et vedajad kasutavad diskrimineerimisvastast poliitikat töötajate värbamisel rohkem kui ekspedeerijad (31,9% vedajatest ja 22,2% ekspedeerijatest rakendavad diskrimineerimisvastast poliitikat).

Töötajate ohutuse ja tervisekaitse kavade olemasolu on 62% vastanute arvamusele normiks. Üks kümnendik küsitluteest ettevõtetest aga ei tea nende kavade rakendamise oma ettevõttes. Peaaegu üks neljandik on veendunud, et nende ettevõtetes sellised kavad puuduvad. Erapooletuks jäänud ekspedeerijate arv on suurem kui vedajate arv (vastavalt 16,7% ja 6,9%). Ülejäänud vastused jaotusid sihtrühmade vahel sarnaselt.

Uuringust tuleneb, et Harjumaa transporditeenust osutavates VKEde töötajate koolituste läbiviimist peetakse oluliseks ning seetõttu ei ole üllatav, et suur osa respondentidest (87,0% küsitluteest) pakuvad oma töötajate koolitusi (joonis 16). Jooniselt on näha, et 67,6% küsitluteest pakub oma töötajatele koolitusi siis, kui tekib vajadus.

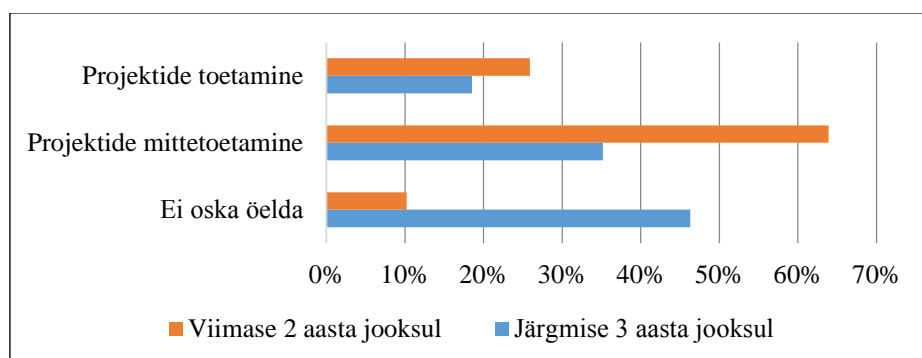

Joonis 16. Koolituste läbiviimine Harjuma transportisektori VKEdes

Allikas: Autori koostatud

Ülalpool esitatud joonise kohaselt vastanustest 19,4% korraldab pidevalt koolitusi oma töötajate kvalifikatsiooni tõstmiseks. Veidi rohkem kui üks kümnendik ettevõtetest ei pea koolituste läbiviimist vajalikuks. Vedajate ja ekspedeerijate vastused jaotusid sarnaselt – 63,9% ekspedeerijatest ja 69,4% vedajatest korraldavad koolitusi vajadusel ning 19,4% nii vedajatest kui ka ekspedeerijatest pakuvad töötajatele pidevaid koolitusi.

Selle uuringu ühiskonnaga seotud küsimuste hulgas esitati ka neid, mille abil uuriti, kui aktiivselt võtavad transportisektorisse kuuluvad Harjuma VKEd osa kogukonnas toimuvatest üritustest. Selgus, et sotsiaalse projektide toetamine ei ole normiks ning küsitletud ettevõtted pigem ei seostu end ümbritseva ühiskonnaga. Seda tõestab ka allpool olev joonis.

Joonis 17. Sotsiaalsetes projektides osalemine ja nende toetamine

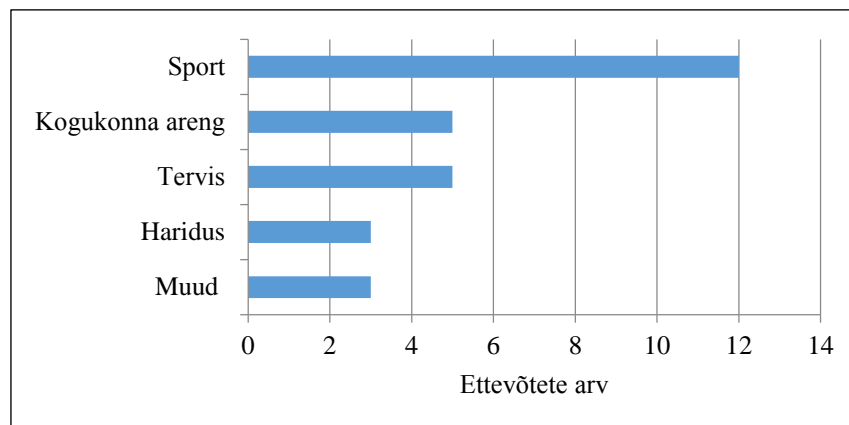
Allikas: Autori koostatud

Viimase kahe aasta jooksul tegeles või tegeleb (2015. a aprilli seisuga) sotsiaalsete projektide regulaarse toetusega vaid 25,9% vastanutest. Üle 60% küsitletud ettevõtetest ei osalenud kohalikes sotsiaalsetes projektides ning üks kümnendik ei suutnud vastata, kas nende ettevõtte tegeles või tegeleb mingi projekti toetamisega. Võrreldes vedajatega, oli sotsiaalsete projektide toetamisega tegelevate ekspedeerijate arv veidi suurem – sotsiaalseid projekte toetab 33,3% ekspedeerijatest ja 22,2% vedajatest.

Ettevõtted eelistavad sotsiaalsete projektidega läbiviimise või toetamisega seotud plaane mitte avalikustada. Väitega on nõus peaaegu pool küsitletutest ehk 46,3%. Vastanutest 35,2% on kindlad, et järgneva kolme aasta jooksul ei hakka ettevõtte osalema kohalikes sotsiaalsetes üritustes või projektides ega neid toetama. Ülejäänud ettevõtted, mille hulgas on 30,6% ekspedeerijatest ja 12,5% vedajatest, plaanivad ka edaspidi tegeleda ülalpool mainitud projektide toetamisega.

Harjumaa transpordisektori VKEde arvamuse kohaselt on sotsiaalsete projektide toetamise peamiseks põhjuseks ettevõtte parem maine. Sellega on nõus 74,1% vastanutest. Samuti aitab kohalike sotsiaalsete projektide toetamine parandada suhted kohaliku kogukonna (40,7%) ja töötajatega (32,4%) ning soodustab juurdepääsu uutele turgudele (34,3%). Ligi üks neljandik küsitletutest ehk leidis, et sotsiaalsed projektid annavad ettevõttele täiendavad konkurentsieelised (28,7%), aitavad luua globaalse ettevõtte brändi (27,8%) ning soodustavad ettevõtte ellujäämist pikemas perspektiivis (20,4%). Suur osa respondentidest (üle 90%) usuvad, et täiustatud riskijuhtimine ja kulude kokkuvõtteid (vastavalt 93,5% ja 90,7%) ei mõjuta ettevõtte otsust osaleda sotsiaalsetes projektides.

Sotsiaalseid projekte võib rakendada erinevates valdkondades ning need võivad olla suunatud erinevatele sihtrühmadele. Ettevõtetal, millel on alates 2015. aastast aktiivseid sotsiaalseid projekte (2015. a aprilli seisuga sotsiaalsetes projektides osaleb 17 ettevõtet), paluti täpsustada projektide valdkonda (joonis 18). Ettevõtetal lubati mitu vastust respondendi kohta. Saadud tulemuste järgi on ettevõtete korraldatud sotsiaalsed projektid suunatud peamiselt spordi toetamisele. Sporti toetavad kuus ekspedeerijat ja kuus vedajat. Kogukonna arengule ja tervisele suunatud projektid on populaarsed vedajate seas – ainult üks ekspedeerija tegeleb tervise probleemide lahendamisega. 17,6% ettevõtetest, millest kaks on vedajad, toetab hariduse arendamist.

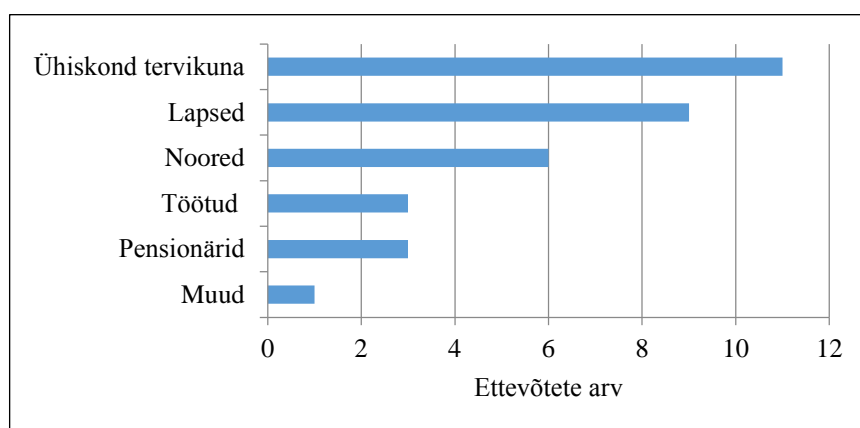

Joonis 18. Sotsiaalsete projektide valdkonnad

Allikas: Autori koostatud

Lisaks ülalpool toodud vastustele mainiti ka kodutute loomade varjupaikade toetamist. Samuti tegeletakse ka igasuguste ürituste toetamisega. Üks vedaja aga annetas kindlaksmääratud protsendi kasumist kindlale sihtgrupile.

Kui vaadelda, kellele on suunatud sotsiaalsed projektid (lubati mitu vastust respondendi kohta), siis tuleb välja, et peamiseks sihtrühmaks on ühiskond tervikuna. Ühiskonna arengut toetavad 11 ettevõtet, mille hulgas on 6 ekspedeerijat. Samuti on üheks tähtsamaks toetusesaajaks lapsed ja noored (vastavalt 9 ja 6 ettevõtet). Allpool toodud joonisel on esitatud sotsiaalsete projektide peamised sihtrühmad.

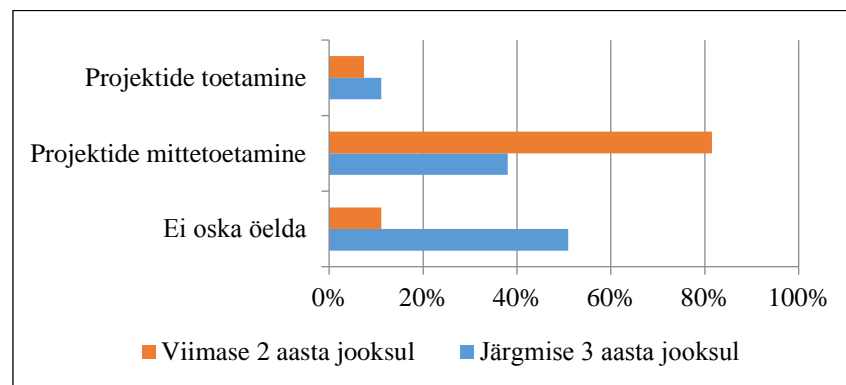
Joonis 19. Sotsiaalsete projektide peamised sihtrühmad

Allikas: Autori koostatud

Jooniselt on näha, et töötutele ja pensionäridele suunatud projekte toetavad ainult kolm ettevõtet. Muude vastuste seas mainiti kodutuid loomi. Rahvusvähemustele suunatud projektid ei ole normiks küsitletud ettevõtete seas, neid ei ole valinud ükski vastaja.

3.2.2.3. Respondentide keskkonnaalase vastutuse analüüs

Uuringus selgitati välja respondentide hinnang looduskeskkonna probleemidega seotud vastutustundliku ettevõtluse tegevustele. Esimestes keskkonnakaitsega seotud küsimustes uuriti, kui palju ettevõtteid tegeleb või tegeles viimase kahe aasta jooksul keskkonnaalaste projektide toetamise või korraldamisega ning mis on respondentide looduskeskkonnaprojektidega seotud plaanid järgmiseks kolmeks aastaks (joonis 20).

Joonis 20. Keskkonnaalastes projektides osalemine ja nende toetamine

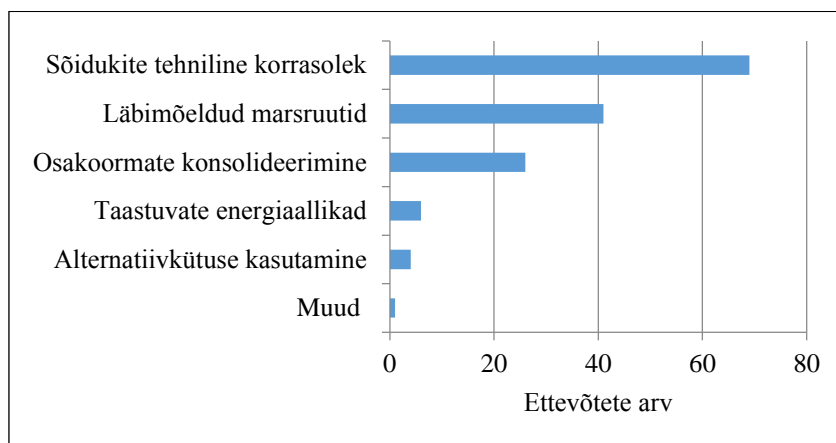
Allikas: Autori koostatud

Tulemuste järgi võttis viimase kahe aasta jooksul keskkonnaalastest projektidest osa vähem kui üks kümnendik (kaheksa) küsitletute koguarvust. Kui võrrelda kahel viimasel aastal osalenud või 2015. aasta aprilli seisuga osalevate ekspedeerijate ja vedajate arvu, siis tuleb välja, et ekspedeerijad on projektides osalemisest rohkem huvitatud (11,1% ekspedeerijatest ja 5,6% vedajatest). Keskkonnaalaste projektide lõikes toetatakse kõige rohkem ettevõttesiseseid projekte, mis on suunatud keskkonnaalaste probleemide lahendamisele ettevõtte sees (neid toetab neli vedajat ja üks ekspedeerija). Ühe ekspedeerija poolt toetavad keskkonnaprojektid on globaalse iseloomuga ning väljuvad firma piiridest. Samuti kinnitasid kaks ekspedeerijat, et tegelevad nii ettevõttesiseste kui ka -väliste projektide korraldamise ja toetamisega. Valdav enamik ettevõtetest (81,5% vastanute koguarvust) ei

tegelenu ega ei tegele looduskeskkonna probleemidele suunatud projektide toetamisega. Vastanutest 11,1% ei suutnud sellele küsimusele vastata.

Keskkonnaalaste projektide plaanide suhtes on ettevõtted väga kõhklevad. Ligi pool küsitletutest (50,9%) ei soovinud vastata või ei teadnud oma tulevastest keskkonnaplaanidest. Vastanutest 38,0% on aga kindlad, et nemad ei hakka selliste projektidega tegelema ning ainult üks kümnendik on veendunud, et jätkavad keskkonnaprojektide toetamist. Projektide jätkamist kinnitas 13,9% vedajatest ja 5,6% ekspedeerijatest.

Käesoleva uuringu raames selgitati välja, kui paljud ettevõtted tegelevad firma tegevuste keskkonnamõju hindamisega. Selgus, et suur osa küsitletutest, mis moodustab 76,9% respondentide koguarvust, ei hinda keskkonnamõjusid. Vastanutest ainult 12,0% kinnitas, et selgitab välja ja hindab oma tegevuste mõju ümbritsevale keskkonnale. Ülejäänud vastajad jäid erapooletuks. Vaatamata sellele, et keskkonnamõju hindamisega tegelevate ettevõtete arv on väga väike, vähendab enamik respondentidest (89,8% vastanutest) ühel või teisel viisil ettevõtte põhitegevusega kaasnevat negatiivset keskkonnamõju. Allpool oleval joonisel on esitatud viisid, mida ettevõtted kasutavad ümbritsevale keskkonnale avaldava negatiivse mõju vähendamiseks. Lubati mitu vastust respondendi kohta.

Joonis 21. Ettevõtete viisid negatiivsete keskkonnamõjude vähendamiseks

Allikas: Autori koostatud

Kõige levinumaks viisiks negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks on sõidukite tehnilise korrasoleku ja õigeaegse hoolduse tagamine. Sellega on nõus rohkem kui pool vastanutest (63,9%). Vastanute hulgas olid enamasti vedajad (55 vedajat ehk 76,4% vedajate

koguarvust), mis on loomulik, kuna neil ettevõtetel on oma transpordivahendid. Samas aga tuleb mainida, et 38,9% ekspedeerijatest peavad oluliseks seda, et nende partnerite transpordivahendid vastaksid nõutud tingimusele. Läbimõeldud marsruutide kasutamine aitab samuti vähendada transpordiettevõtete tegevusega kaasnevat keskkonnamõju. Seda viisi kasutab 33,3% ekspedeerijatest ja 40,3% vedajatest. Osakoormate konsolideerimine on omane enamasti ekspedeerijatele (36,1% ekspedeerijatest ja 18,1% vedajatest), mis on eeskätt seotud ekspedeerijate töö spetsiifikaga. Taastuvate energiaallikate ja alternatiivkütuse kasutamine aitab vähendada keskkonnamõju vastavalt 5,6% ja 3,7% küsitletute jaoks. Üks vedaja vastas, et negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks otsib ettevõtte võimalusi, et asendada sõidukeid keskkonnasäästlikumate vastu.

3.2.2.4. Vastutustundliku aruandluse analüüs

Siinses uuringus selgitati välja seda, milliseid aruandeid esitavad Harjumaa väikesed ja keskmised transpordiettevõtted (lubati mitu vastust respondendi kohta). Selgus, et peaaegu kõik ettevõtted esitavad majandusaasta aruannet Eesti Vabariigi seaduses sätestatud korras (97,2%), kuid leidub ka neid, kes mingil põhjusel seda aruannet ei esita. Nende ettevõtete arv, kes peale majandusaasta aruande esitavad ka muid aruandeid, on toodud allpool olevas tabelis.

Tabel 4. Ettevõtete esitatavad mittefinantsilised aruanded

Esitatav aruanne	Respondentide arv	% respondentide koguarvust*
Keskkonnaaruanne	11	10,2%
Sotsiaalse tegevuse aruanne	3	2,8%
Vastutustundliku ettevõtte aruanne	1	0,9%
Vastutustundliku ettevõtte aruanne majandusaasta aruande osana	9	8,3%

*Märkus: respondentide koguarv on 108 ettevõtet

Allikas: Autori koostatud

Mittefinantsiliste aruannete esitamine ei ole levinud Harjumaa transpordi VKEde hulgas. Keskkonnaaruannet esitab vaid 11 ettevõtet, mille hulgas on 7 vedajat kogu küsitletute arvust. Ettevõtte sotsiaalseid tegevusi kajastab aruandes vaid 2,8% respondentidest.

Vastutustundliku ettevõtte aruannet, mis hõlmab kõigi vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevuste kajastamist, esitab ainult üks kaubavedudega tegelev ettevõte. Samas aga 8,3% vastanutest kajastavad kõiki ESVga seotud tegevusi majandusaasta aruandes.

Kui ettevõtte esitab aruande, see peab olema koostatud riigis kehtivate reeglite või rahvusvaheliste normide järgi. Küsimusele, mis on seotud standardide rakendamisega, vastasid ainult need 24 ettevõtet, mis esitavad mittefinantsilist aruannet. Mittefinantsilise aruande esitamisel rakendavad kuus Harjumaa transpordiettevõtet Aruandekohustust 1000 ning veerand küsitletutest kasutab Keskkonnajuhtimisstandardit ISO 14 000. Rohkem kui üks kümnendik (12,5%) ettevõtetest usub, et nende ettevõtte ei kasuta oma aruandluses ühtegi standardit ning vastanutest 37,5% ei suutnud sellele küsimusele vastata. Globaalse aruandluse algatust, mis on väga populaarne teistes maailma riikides, Harjumaa ettevõtted ei kasuta. Samuti jäi tähelepanuta Sotsiaalse vastutuse standard SA 8 000.

Ettevõtetel, mis esitavad ESVga seotud aruandeid, paluti määratleda, millist infot kajastatakse firma vastutustundlike tegevuste kohta (lubati mitu vastust respondendi kohta). Selgus, et kõige populaarsemate vastuste hulgas on „kliendi rahulolu“ (62,5%) ning „pikaajalised eesmärgid ja saavutused“ (41,7%). Töötajate heaoluga seotud informatsiooni kajastab ainult 29,2% vastanutest. Ümbritseva keskkonnaga seotud tegevusi peegeldab aruandes 20,8% respondentidest. Veidi rohkem kui üks kümnendik ettevõtetest (12,5%) on arvamusel, et ESV tegevused peavad kirjeldama ka sidusrühmade kaasavust. Samuti on 8,3% veendumusel, et vastutustundlik aruandlus peab kajastama eetikaga seotud tegevusi. Ühiskondlikku tegevust kajastab ainult üks ekspedeerija ehk 4,2% küsitletutest.

Kuigi vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevusi kajastab ainult 24 ettevõtet respondentide koguarvust, on 32,4% respondentide koguarvust (108 ettevõtet) veendunud, et vastutustundlik aruandlus peab olema esitatud kas majandusaasta aruande osana (20,4%) või iseseisva aruandena (12,0%). Vastanutest 32,4% ei pea ESV aruande esitamist oluliseks ning ülejäänud on jäänud erapooletuks.

3.3. Uuringust tulenevad järeldused ja ettepanekud

Siinses magistritöös uuriti ja analüüsiti Harjumaa näitel Eesti väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete sotsiaalset vastutust ja vastutustundlikku aruandlust. Kõik töös

esitatud järeldused ja ettepanekud on koostatud uuringu tulemuste põhjal ning seega suunatud eelkõige Harjumaa väikestele ja keskmistele transpordiettevõtetele.

Nimetatud ettevõtete huvi vastutustundliku ettevõtluse teema vastu on viimastel aastatel järjepidevalt tõusnud, kuid siiani ei ole neil ettevõtetel selget ettekujutust ESV põhimõtetest ja nende põhimõtete rakendamisest tulenevatest eelistest nii ettevõttele kui ka keskkonnale ja ühiskonnale. Autor on arvamusel, et just ettevõtete puudulikud teadmised selles valdkonnas põhjustasid uuringus osalenute väikest arvu. Vaatamata sellele, et respondentide arv oli liiga väike lõplike järelduste tegemiseks, tulid välja siiski teatud üldised tendentsid ettevõtete käitumises.

Transpordisektorisse kuuluvate VKEde hulgas peetakse vastutustundlikku ettevõtlust oluliseks faktoriks, mis omab suurt rolli ühiskonna heaolu tõstmisel (82,4% vastanute koguarvust) ja keskkonnalaste probleemide lahendamisel (79,6% vastanute koguarvust). Samas aga on transpordiettevõtete peamiseks rolliks ühiskonnas kasumi teenimine (93,5% respondentidest). Lähtudes töö teoreetilisest käsitlusest, kus mainiti huvirühmade olulisust, on võimalik uuringu tulemuste põhjal väita, et Harjumaa väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete jaoks on kõige olulisemateks sidusrühmadeks ettevõtte kliendid ja omanikud (vastavalt 61,1% ja 39,8%). Nimetatud ettevõtetest 21,3% teeb koostööd oma huvirühmadega, ülejäänud aga ei pea seda üheks olulisemaks vastutustundliku ettevõtluse tegevuseks.

Peale kasumi teenimise peavad uuritud ettevõtted oluliseks ka tööohutuse ja töökoha kindluse tagamist (vastavalt 95,4% ja 96,3%). Ühe kõige olulisema järeldusena toob siinse töö autor välja Harjumaa transpordisektori VKEde panustamist oma töötajate arengusse. Ettevõtetest 62,0% rakendab aktiivselt töötajate ohutuse ja tervisekaitse kava, kuid Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni Standardite kasutamine ja diskrimineerimisvastase poliitika rakendamine töötajate värbamisel ei ole neile ettevõtetele omane – ainult 37,0% respondentidest kasutab ülal mainitud standarte ja 28,7% vastatutest rakendavad diskrimineerimisvastast poliitikat. Autor on arvamusel, et see on eeskätt seotud uuritud ettevõtete arusaamaga, et ülalpool mainitud praktikad on iseloomulikumad rohkem suurettevõtetele, millel on suuremad ressursid ja võimalused nende põhimõtete teostamiseks.

Eelnevalt mainitud põhjusel ei panusta väikesed ja keskmised transpordiettevõtted ka kogukonna arengusse või teevad seda väga vähesel määral. Saadud tulemuste põhjal ei ole sotsiaalsete projektide toetamine normiks ning ülalpool mainitud ettevõtted pigem ei seosta

end ümbritseva ühiskonnaga. 2015. a aprilli seisuga sotsiaalsetes projektides osaleb ainult 17 ettevõtet. Need vähesed ettevõtted, mis osalevad sotsiaalsetes projektides, toetavad peamiselt sporti ning kogukonna arengut ja tervist. Samuti on kõik projektid suunatud suurel määral ühiskonnale tervikuna ja teatud määral ka lastele (vastavalt 11 ja 9 ettevõtet). Ettevõtte juhuslik ja ebaregulaarne tegevus sotsiaalsete projektide osas mõjutab ettevõtte mainet ja konkurentsieelist transporditurul väga nõrgalt.

Võrreldes kogukonnale suunatud projektidega, on transpordiettevõtete aktiivsus keskkonnaalaste lahenduste toetamisel ja turuleviimisel kõrgem. Vaatamata sellele, et nimetatud ettevõtted ei toeta väga aktiivselt keskkonnaprojekte (ainult 7,4% küsitletutest tegeleb keskkonnaprojektide toetamisega) ning ei ole kindlad oma projektide toetamise tulevikuplaanides, üritavad paljud ettevõtted erinevatel viisidel vähendada põhitegevusega kaasnevat negatiivset keskkonnamõju. Kui kõrvale jätta ettevõtte tegevusalast tulenev spetsiifika, siis tagab valdav enamik transpordiettevõtetest (63,9%) sõidukite tehnilise korrasoleku ja kasutab läbimõeldud marsruute (38,0%). Loomulikult on nende põhimõtete järgimine väga oluliseks eelduseks ettevõtte kulude optimeerimiseks, kuid see avaldab positiivset mõju ka ümbritsevale keskkonnale. Samuti tuleb mainida, et üle kolme neljandiku (76,9%) ülalpool mainitud ettevõtetest ei hinda oma keskkonnamõjusid. Nendest vastustest tulenevalt järeldas autor, et Harjumaa väikesed ja keskmise suurusega transpordiettevõtted on teadlikud oma tegevuse mõjust Eesti säästvate arengule, kuid keskkonnasõbralikumate põhimõtete rakendamine on eeskätt seotud ettevõtete põhieesmärgiga maksimeerida kasumit ja tuleneb sellest eesmärgist.

Olulise tähtsusega on uuringu küsimused, mis puudutavad vastutustundlikku aruandlust. Tulemuste analüüs näitas, et ESV kajastamine väikestes ja keskmistes transpordiettevõtetes ei ole levinud. Ainult 22,2% transpordivaldkonna VKEdest kajastab ESV tegevust. Samas ligi üks kolmandik ehk 32,4% respondentidest ei pea ESV tegevuste kajastamist oluliseks ning 35,2% küsitletutest on jäänud erapooletuks. Samas aga kasutatakse sotsiaalse vastutuse aruandlust esitavates ettevõtetes erinevaid aruannete vormistamise meetodeid. Põhjusena näeb autor seda, et puuduvad vastutustundlikku aruandlust reguleerivad seadused ja korrad, mis omakorda annab ettevõtetele vaba ruumi ESV aruandluse esitamise viisi valimiseks. Tulemustest nähtub, et üks sagedamini esitatavam aruandluse tüüp transpordiettevõtete hulgas on keskkonnaaruanne (10,2% küsitletutest esitab keskkonnaaruandet), mille esitamisel tuginetakse Keskkonnajuhtimisstandardile ISO 14 000.

Autor on arvamisel, et see on tingitud põhiliselt uuritud valdkonna tegevuste eripärast ning mingil määral ka transpordiettevõtete soovist vähendada nende poolt keskkonnale tekitavat suurt kahju.

VKEdest 37,5% eelistab esitada ESV aruandlust majandusaasta aruande osana. ESV teemade seas pööratakse kõige rohkem tähelepanu klientide rahulolu kajastamisele ning pikaajaliste eesmärkide ja saavutuste esitamisele (vastavalt 62,5% ja 41,7%). Kõnealune trend viitab sellele, et transpordivaldkonna VKEd on orienteeritud rohkem majanduslike eesmärkide saavutamisele ja klienditeeninduse kvaliteedi tõstmisele. ESV aruandluses on vähem kajastust saanud vastutustundliku ettevõtluse olulised tunnused, nagu töötajate heaolu (29,2%), huvirühmade kaasatus (12,5%), eetika (8,3%) ja ühiskondlik tegevus (4,2%). Samas 32,4% ettevõtetest peab vastutustundlike tegevuste kajastamist oluliseks.

Üheks tähtsamaks järelduseks on ka see, et väiksed ja keskmised transpordiettevõtted näevad peamiseks takistuseks ESV printsiipide rakendamisel finantsilisi tõkkeid, mis hõlmavad nii suurt vajadust rahaliste vahendite järele vastutustundlike printsiipide juurutamisel (65,7%) kui ka ettevõtete soovi näha ESV rakendamisest saadud majanduslikke tulemusi (42,6% vastanutest ei leia ESV ja majandusliku edu vahel mingit seost). Lisaks finantsilistele takistustele omab suurt rolli ka vastutustundliku ettevõtluse toetamine ja edendamine riiklikul tasandil. Ettevõtetest 31,5% arvab, et sotsiaalse vastutuse rakendamist takistab valitsuse vähene osalus ESVD puudutavates küsimustes (17,6%) ning selle teema ebapiisav reguleerimine (13,9%). Autor on arvamisel, et valitsuse osalusega seotud takistused on väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete seas levinud nende ettevõtete ESV teema teadlikkuse madala taseme tõttu.

Tulenevalt tehtud järeldustest on autor seisukohal, et on vaja süvitsi uurida põhjusi, mis tingivad transpordisektori VKEde puudulikud teadmised organisatsioonide sotsiaalsest vastutusest. Uuringu tulemustest tuleneb, et ülalpool mainitud ettevõtted rakendavad ainult neid põhimõtteid, mida on kerge juurutada või kohustuslik järgida ning mis on suunatud ettevõtte kasumi maksimeerimisele. Paljudel juhtudel ei ole ESV juhtimissüsteemi osa ega juhtimisfunktsioon.

Tuginedes ülalpool esitatud järeldustele ning arvestades väikeste ja keskmise suurusega transpordiettevõtete spetsiifikat ja ESV olulisust nii ettevõtetele kui ka kogu ühiskonnale ja ümbritsevale keskkonnale, pakub siinse töö autor enda väljatöötatud üldpõhimõtted, mida transpordiettevõtted peaksid järgima oma peamise eesmärgi

saavutamiseks sotsiaalselt vastutustundliku ettevõttena tegutsedes. Põhimõtted on esitatud käesoleva magistritöö lisana tabeli kujul, milles tuuakse välja ESV põhimõtted, nende eesmärgid, ettepanekud, kuidas eesmärkideni jõuda, ning milliseid eeliseid ettevõtte ESV põhimõtteid rakendades saab (lisa 4).

Tuginedes väljatöötatud põhimõtetele, toob autor välja peamised ettepanekud, mis aitavad väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel ESV põhimõtteid rakendada:

- ESV teemat käsitlevate juhendite ja teaduskirjanduse uurimine ning koostöö VEFi ja rahvusvaheliste ESV organisatsioonidega eesmärgiga tõsta ettevõtte teadlikkust ESV teemadel;
- Selliste sotsiaalsete projektide toetamine, mis ei nõua suuri rahalisi kuulutusid (ESV-alase informatsiooni jagamine, vabatahtlik tegevus), ning projektide arendamine koostöös teiste kohalike ja rahvusvaheliste transpordiettevõtetega;
- Riigitoetuste ja eelisõiguste kasutamine ESV printsiipide rakendamisel (nii Eesti riigi kui ka välismaiste asutuste eraldatavad toetused);
- Ettevõttesiseste ja -väliste sidusrühmade kaasamine ESV protsessidesse (uuringud ettevõtte töötajate, klientide, kohaliku kogukonna hulgas), ühiste projektide toetamine ja osalemine VEFi ja riigi korraldatud uuringutes ja konkurssidel;
- Organisatsioonikultuuri loomine, töötajate võrdsete õiguste tagamine (töötajate värbamisel kui ka lepingu lõpetamisel) ning firmasisesete protseduuride ja juhendite rakendamine (juhendid, käsiraamat, asjaajamiskord jne);
- Juhtimissüsteemi moderniseerimine ja siseauditi läbiviimine (eesmärgiga selgitada välja seda, kuidas järgitakse ettevõttesisesid juhendeid ja käitumisnorme, ESV tegevuste kontroll ja täiustamine) ning mittevastavuste ja korrigeerivate meetodite registri pidamine (eesmärgiga ennetada mittevastavuste kordamist tulevikus);
- Keskkonnakatsesele suunatud tegevuste rakendamine (transpordivahendite tehnilise korrasoleku ja EURO 5 või 6 normidele vastavuse tagamine, logistikatöö efektiivne planeerimine ja korraldamine, digidokumentide ja e-kirjade, e-arvete kasutamine jne);
- Vastutustundlike meetodite kasutamine klientide suhtes (teenuste kvaliteedi tõstmine, vastutustundlike teenuste osutamine jne) ja ausa ettevõtluse printsiipide rakendamine;

- Kohaliku kogukonna heaolu tõstmine (uute töökohtade loomine, kohaliku ühiskonna õiguste järgimine jne);
- ESV aruandluse koostamise ja esitamise kultuuri ning korra loomine (aruandluse vastavus rahvusvaheliste ESV aruandluse standarditele jne).

Allpool on toodud autori poolt väljatöötatud ESV põhimõtete rakendamise tulenevad peamised eelised:

- Ettevõtte kaubamärgi ja maine tõstmine, mis omakorda aitab arendada ja avada uusi turge ning ärisuundasid, mis on eriti oluline transpordisektori jaoks.
- Kliendilojaalsuse tõstmine ja müügikasv. Kliendid soovivad teada, et teenuseid pakutakse mõistes vastutust ümbritseva keskkonna ees ning arvestades teiste sotsiaalsete aspektidega.
- Tootlikkuse ja transporditeenuste kvaliteedi tõstmine.
- Rohkem võimalusi töötajate kaasamiseks ja hoidmiseks: inimesed eelistavad töötada ettevõtetes, kus ettevõtte väärtused langevad kokku nende omadega.
- Reguleerivate organitega suhete parandamine ja arendamine.
- Ettevõtte ligipääs sotsiaalselt vastutustundlikele investeringutele, mille jaotamisel võtavad investorid arvesse näitajaid, mis iseloomustavad ettevõtte tegevust sotsiaalsetes ja eetilistes sfäärides ning keskkonnakaitse valdkonnas.
- Majanduskasvu näitajate ja kasumi suurendamine ning riskijuhtimise parandamine.
- Konkurentsieelis teiste samas valdkonnas tegutsevate ettevõtete ees.

Viimastel aastatel on transpordisektori klientide eelistustes toimunud teatud muutused. Seoses sellega ei anna transporditeenuse atraktiivne hind ja kõrge kvaliteet enam transpordiettevõttele piisavat võimalust konkurentide seast silma paista. Tarbijate emotsionaalne kaasatus ja ühised väärtused on see, mida on üsna raske luua ja imiteerida, ning kui need on juba väljakujunenud, siis on neist loobuda samuti päris keeruline.

Eesti transpordivaldkonnale on omane avatud juurdepääs turule kõikidel suundadel. See avaldab suurt mõju rahvusvahelisel turul tegutsevatele transpordi VKEdele ning teravdab konkurentsi. Seega on VKEdele konkurentsivõime tõstmiseks ning kasumi suurendamiseks eriti oluline leida uusi konkurentsieeliseid. Üheks oluliseks võimaluseks on ESV põhimõtete rakendamine ning ettevõtte positsioneerimine vastutustundliku ettevõttena, mis hoolib oma sisemistest ja välistest sidusrühmadest, ümbritsevast keskkonnast, kohalikest kogukondadest ja terve ühiskonna heaolust.

KOKKUVÕTE

Globaliseerumise mõju, riikidevaheliste organisatsioonide majandustegevus ja rahvusvaheliste majandussuhete areng on toonud kaasa huvi vastutustundliku ettevõtluse teema vastu ning on viimastel aastatel muutunud üha populaarsemaks ka Eesti ettevõtete hulgas.

Ettevõtete roll ühiskonna arengus on tormiliselt tõusnud ning kasvanud on ka nõuded ärivaldkonna läbipaistvusele. Paljud suured Eesti ettevõtted mõistavad, et eduka ja pikaajalise äritegevuse eelduseks on majanduslike eesmärkide saavutamine viisil, mis väärtustab eetilisi põhimõtteid ja austab inimesi, kogukondi ning ümbritsevat keskkonda. Vastutustundliku ettevõtluse printsiipide vabatahtlik rakendamine mõjutab positiivselt ka ettevõtte mainet ja majandusnäitajaid.

Siinse töö autor leidis, et vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamist ei ole Eesti väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes nõutud tasandil uuritud. Seoses sellega oli püstitatud magistritöö eesmärk, mis seisnes Harjumaa näitel Eesti transpordisektori VKEde vastutustundliku ettevõtluse teemade teadlikkuse väljaselgitamises, ESV printsiipide rakendamise ja aruandluse hindamises selleks, et töötada välja põhimõtted ettevõtte kasumlikkuse ja väärtuse tõstmiseks vastutustundliku ettevõtluse abil.

Ülalpool mainitud eesmärgi saavutamiseks tehti Harjumaa väikeste ja keskmiste transpordiettevõtete seas uuring. Vaatamata sellele, et respondentide arv oli liiga väike põhjapanevate järelduste tegemiseks, tulid välja siiski teatud üldised tendentsid ettevõtete käitumises.

Uuringu tulemustest selgus, et:

- Transpordisektori VKEde vastutustundliku ettevõtluse teadlikkus on suhteliselt madal, võttes arvesse ühiskonna tähelepanu sellele teemale.
- Ettevõtetel puudub ühine arusaam sellest, mis kuulub ESV tegevuste hulka. Ettevõtted ei mõista ESV rakendamise olulisust ja mõju oma arengule pikemas perspektiivis, mis võib takistada ettevõtte edukat tegevust kohalikul ja rahvusvahelisel turul.

- ESV printsiipe rakendavate ettevõtete hulgast ei ole paljud firmad vastutustundliku ettevõtluse kontseptsiooni tõelised pooldajad. Suur osa ettevõtetest teeb vastutustundlikke tegevusi ainult vajadusel.
- Vastutustundlik ettevõtlus ei ole transpordisektori VKEde jaoks juhtimisfunktsioon ega juhtimissüsteemi osa.
- Tervikliku ja jätkusuutliku süsteemi ning regulaarsuse puudumine sotsiaalsete ja keskkonnavalaste projektide korraldamisel ja toetamisel ei avalda ettevõtte mainele ja konkurentsieelisele positiivset mõju või teeb seda väga vähesel määral.
- Enamik transpordisektori VKEdest ei esita vastutustundlikku aruandlust ega pea ESV aruandluse esitamist oluliseks.

Lähtudes uuringu tulemustest ja tehtud järeldustest, töötati väikestele ja keskmise suurusega transpordiettevõtetele välja vastutustundliku ettevõtluse põhimõtted koos ettepanekutega selle kohta, kuidas tõsta oma ettevõtte mainet ja majandusedu ning säilitada turupositsiooni tänapäeva konkurentsitihedas keskkonnas, mis nõuab ettevõtetelt tegutsemist ühiskondlikult, majanduslikult ja ökoloogiliselt vastutustundlikul viisil:

- ESV-alaste teadmiste täiustamine;
- ettevõttesiseste ja väliste huvirühmade suurem kaasatus ESV printsiipide rakendamisel;
- huvirühmade ja avalikkuse informeerimine ettevõtte ESV tegevustest;
- ESV aruandluse koostamise ja esitamise kultuuri ning korra loomine;
- sotsiaalsete ja keskkonnavalaste projektide suurem toetamine koostöös teiste kohalike ning rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutustega;
- organisatsioonikultuuri loomine ja arendamine;
- juhtimissüsteemi moderniseerimine, siseauditi läbiviimine ja mittevastavuste kõrvaldamine ja ennetamine;
- kohaliku kogukonna heaolu tõstmine.

Siinse magistr töö eesmärk on saavutatud ja eesmärgist tulenevatele uurimisküsimustele on vastatud. Töö autor on veendunud, et magistr töö raames tehtud uuring ja sellest tulenevad järeldused on aluseks edaspidiste teemakohaste uuringute läbiviimiseks.

Autori välja töötatud põhimõtted ja ettepanekud on koostatud transpordivaldkonna spetsiifikast lähtudes ning on rakendatavad väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes. Samuti panustab sinne magistr töö vastutustundliku ettevõtluse

arendamise ka teistes Eesti olulisemate majandusharude väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes.

Arenenud transpordivaldkond on riikliku ja ülemaailmse majandusarengu oluliseks osaks. Eesti soodne geograafiline asukoht ja vaba ligipääs turule tugevdavad konkurentsi kohalike transpordiettevõtete hulgas. Oma turupositsiooni säilitamiseks ja tegevuste arendamiseks on väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel vaja mõista, et edukas ettevõtlus ei ole enam võimalik isoleeritud ruumis. Sellel põhjusel on oluline edendada vastutustundliku ettevõtluse printsiipide integreerimist ettevõtte arendamisstrateegiaga, mis toob kasu ettevõttele ja ühiskonnale ning soodustab sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnaalast arengut.

SUMMARY

IMPLEMENTATION OF PRINCIPLES OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND PRESENTATION OF SOCIAL REPORTS IN SMALL AND MEDIUM SIZED TRANSPORT ENTERPRISES OF ESTONIA (EVIDENCE FROM HARJU REGION)

Viktoria Šuba

In recent decades, Corporate Social Responsibility (CSR) is more often seen as the quality mark of excellently managed organization. The importance of CSR in development of international economic relations has increased over the years as a result of globalization process and increasing the role of business in society and environment.

CSR refers to enterprises voluntarily integrating social and environmental issues in their business operations with the aim of achieving commercial success through the ways, which are based on ethics and respect for people, communities and environment.

The aim of this work is to identify the level of awareness of Estonian small and medium-sized (SME) transport enterprises regarding CSR, to evaluate the implementation of principles of CSR and submit the CSR reporting trends to develop the policies, which help the companies to achieve commercial success and increase the value of business by implementing CSR – evidence from Harju region transportation SMEs. Since the author of this master thesis is working for the company, which provides transportation and logistics services, the policies mentioned above will be presented to the Board of members in order to increase the corporate profitability and the level of CSR.

To achieve the goal stated above a survey was conducted among transportation SMEs of Harju region by using an online questionnaire from the 23th of March until the 13th of April 2015. The survey took place among two target groups – international road transportation companies and expeditors, who do not have their own truck fleet. According to the data of the year 2013 obtained from Ministry of Justice, total amount of two target groups

was 1699 SMEs. In order to ensure that survey results are representative, with a 95% confidence level, 313 companies were randomly selected. However, only 108 filled questionnaires were suitable for further analysis. Despite the fact, that the number of respondents was too small to make definitive conclusions, some general trends in the behavior of the enterprises were detected.

The results of the survey showed that 75% of SMEs in the transportation sector are aware of the concept of responsible business, however the level of awareness of the companies mentioned above in regards to importance of implementation of CSR principles is relatively low, taking into account the society's attention paid to this topic. Moreover, the companies do not have a common understanding of what belongs to CSR activities. Companies do not understand the importance of CSR implementation and impact on its development in a long-term perspective. Unfortunately, this may hinder the company's success at the local and international markets.

According to the results of the survey Estonian transportation SMEs do not consider the business in accordance with CSR principles as one of the management functions, neither the part of management system.

The absence of a comprehensive and sustainable system and the lack of regularity in organizing and supporting different social and environmental projects, have no or very slight impact on company's reputation and competitive advantage.

On the basis of the survey results the author came to the conclusion that the majority of SMEs in the transport sector does not report on CSR activities. However, among the companies reporting on CSR, the most popular is Environmental Report, based on the Environmental Management Standard ISO 14 000. This is mainly caused by the specificity of the transportation sector and to some extent by willingness of enterprises to reduce their negative impact on the environment.

Based on the survey results and provided conclusions CSR policies with suggestions were developed to inform SMEs of the transport sector how to improve company's reputation and economic success and maintain its market position in today's competitive business environment, which requires the companies to act in socially, economically and environmentally responsible manner. Mains of them are presented below:

- Improving the awareness of CSR policies by participating in different events, seminars, forums and competitions dedicated to CSR.

- Increasing the involvement of external and internal stakeholders in implementing of CSR principles.
- Providing the stakeholders with the information on company's CSR activities.
- Increasing the supporting of social and environmental projects in cooperation with other local and international enterprises and organisations.

The developed transport sector is an important part of national and global economic development. The favourable geographic location of Estonia and easy access to the market reinforce the competition among local transport companies. To maintain their market position and develop business activities, SMEs have to understand that successful business can no longer exist in isolated space. For this reason, it is important to promote the integration of CSR principles with the development strategy of the company. Nowadays, only socially responsible businesses can be economically successful in the long-term perspective and can promote the social, economic and environmental development.

VIIDATUD ALLIKAD

- AA1000 AccountAbility Principles Standard. (2008). AA1000APS. London: AccountAbility.
- Annan, K., (2000). Development of guidelines on the role and social responsibilities of the private sector. Report of the Secretary-General. A/AC.253/21. UN GAOR. 00-31572 (E) 140300.
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/AC.253/21
(23.01.2015)
- Carroll, A.B. (1979). A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. – *The Academy of Management Review*, Vol. 4, no. 4, pp. 497-505.
- Carroll, A.B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Shareholders. – *Business Horizons*, Vol. 34, pp 39-48.
- Carroll, A.B. (1999). Corporate social responsibility evolution of a definitional construct. – *Business Society*, Vol. 38, no. 3, pp. 268-295.
- Carter, C.R., Jennings, M.M. (2002). Logistics social responsibility: An integrative framework. – *Journal of Business Logistics*, Vol. 23, no. 1, pp. 145-180.
- Corporate Social Responsibility (CSR). WBCSD.
<http://www.wbcd.org/work-program/business-role/previous-work/corporate-social-responsibility.aspx> (23.01.2015)
- Davidson, K. (2009). Ethical Concerns at the Bottom of the Pyramid: Where CSR Meets Bop. – *Journal of International Business Ethics*, Vol. 2, no. 1, pp. 22-32.
- Deakin, E. (2001). Sustainable development and sustainable transportation: Strategies for economic prosperity, environmental quality, and equity. University of California at Berkeley, Institute of Urban and Regional Development. 41 pp. (Working papers)
- Ettevõttele kohustuslikud aruanded. Riigiportaal.
https://www.eesti.ee/est/teemad/ettevotja/raamatupidamine_ja_aruandlus/ettevottele_kohustuslikud_aruanded (17.04.2015)
- Freeman, I., Hasnaoui, A. (2011). The Meaning of Corporate Social Responsibility: The Vision of Four Nations. – *Journal of Business Ethics*, Vol. 100, no. 3, pp. 419 - 443.
- Green paper. Promoting a European framework for corporate social responsibility. (2001). Commission of the European Communities. Brussels.

http://www.csr-in-commerce.eu/data/files/resources/717/com_2001_0366_en.pdf
(24.01.2015)

GRI Logistics and Transportation Sector Supplement. Pilot version 1.0. (2006). Global Reporting Initiative (GRI)

http://gri.cosco.com/ccms/uploadfiles/File/ss_logisticstransportation_eng.pdf
(01.03.2015)

Jenkins, H. (2006). Small business champions for corporate social responsibility. – *Journal of Business Ethics*, Vol. 67, no. 3, pp. 241-256.

Jenkins, H. (2009). A ‘business opportunity’ model of corporate social responsibility for small-and medium-sized enterprises. – *Business Ethics: A European Review*, Vol. 18, no. 1, pp. 21-33.

Kotler, P., Lee, N. (2005). Corporate social responsibility: doing the most good for your company and your cause. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Maignan, I., Hillebrand, B., McAlister, D. (2002). Managing socially responsible buying: How to integrate non-economic criteria into the purchasing process. – *European Management Journal*, Vol. 20, no. 6, pp. 641-648.

Majanduse Pulss 2013. (2013). KPMG Baltics.

<http://www.kpmg.com/EE/et/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Majanduse-Pulss/Documents/majanduse-pulss-2013-est-veeb.pdf> (08.03.2015)

Miles, M.P., Munilla, S. (2004). The potential impact of social accountability certification on marketing: A short note. – *Journal of Business Ethics*, Vol. 50, no. 1, pp. 1-11.

Nooteboom, B. (1993). Firm size effects on transaction costs. – *Small Business Economics*, Vol. 5, pp. 283-295.

Petrova, A. N. (2011). Sušchnost i naznatšenie sotsialnoi ottšetnosti. – *Ekonomištšeskie nauki*, Vol. 10, no. 83, pp. 215-218. (vene keeles)

Porter M.E., Kramer M.R. (2002). The competitive advantage of corporate philanthropy. – *Harvard Business Review*, Vol. 80, no.12, pp. 56-68.

Porter M.E., Kramer M.R. (2006). Strategy and society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. – *Harvard Business Review*, Vol. 84, no. 12, pp. 78-92.

Pulina, P., Timpanaro, G. (2012). Ethics, Sustainability and Logistics in Agricultural and Agrifood Economics Research. – *Italian Journal of Agronomy*, Vol. 7, no. 3, e. 33, pp. 237-246.

Reynolds, M., Yuthas, K. (2008). Moral discourse and corporate social responsibility reporting. – *Journal of Business Ethics*, Vol. 78, no. 1-2, pp. 47-64.

Riikliku statistika seadus. Vastu võetud Riigikogus 10 juunil 2010. a – RT I 2010, 41, 241; RT I, 12.07.2014, 127.

Roberts, S., Lawson, R., Nicholls, J. (2006). Generating Regional-Scale Improvements in SME Corporate Responsibility Performance: Lessons from Responsibility Northwest. – *Journal of Business Ethics*, Vol. 67, no. 3, pp. 275-286.

SBA teabeleht 2013 – Eesti. (2013). Ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraat. European Commission.
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/estonia_et.pdf (07.03.2015)

Schwartz, M.S., Carroll, A.B. (2003). Corporate Social Responsibility: A Three Domain Approach. – *Business Ethics Quarterly*, Vol. 13, no. 4, pp. 503-530.

Social Accountability 8000 International Standard. (2014). SA8000. New York: Social Accountability International.

Storey, D.J. (1994). Understanding the Small Business Sector. London: International Thomson Business Press.

Supply Chain Management Terms and Glossary. (2013). Council of Supply Chain Management Professionals.
https://cscmp.org/sites/default/files/user_uploads/resources/downloads/glossary-2013.pdf (05.03.2015)

Sweeney, L. (2007). Corporate social responsibility in Ireland: Barriers and opportunities experienced by SME when undertaking CSR. – *Corporate governance*, Vol. 7, no. 4, pp. 516 -523.

Säästev areng. Riigikantselei.
<https://riigikantselei.ee/et/saastev-areng> (09.03.2015)

The AA1000 Standards. AccountAbility. <http://www.accountability.org/standards/> (16.02.2015)

The Ten Principles. United Nations Global Compact.
<https://www.unglobalcompact.org/abouttheGC/thetenprinciples/index.html> (12.02.2015)

Urbonavicius, S. (2005). ISO system implementation in small and medium companies from new EU member countries: A tool of managerial and marketing benefits development. – *Research in International Business and Finance*, Vol. 19, no. 3, pp. 412-426.

Valimi mahu kalkulaator. Saaremaa Ühisgümnaasium.
http://syg.edu.ee/oppematerjalid/uurimistood_referaadid/valimimaht.html (15.03.2015)

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum (VEF).
<http://www.csr.ee/foorumist/> (08.03.2015)

Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012). Poliitikauuringute keskus PRAXIS.
http://www.arengufond.ee/upload/Editor/ettevotlus/VKE_arengusuundumused_uuring_2012%20praxis.PDF (11.03.2015)

Väljakutsed. Logistika ja Transiidi Assotsiatsioon.
<http://www.transit.ee/valjakutsed> (07.03.2015)

Werther, W. B., Chandler, D. (2006). Strategic Corporate Social Responsibility: Stakeholders in a Global Environment. 2th ed. London: Sage Publication, Inc.

What is GRI? Global Reporting Initiative.
<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/what-is-GRI/Pages/default.aspx> (17.02.2015)

LISAD

Lisa 1. Küsitlusankeedi küsimused (eesti ja vene keeles)

Vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete rakendamine ja aruandluse esitamine Harjumaa väikestes ja keskmise suurusega transpordiettevõtetes. Uuringu küsitlusankeet magistritöö raames

Lugupeetud Harjumaa Ettevõtja!

Käesoleva küsimustiku abil soovitakse selgitada välja, mida Harjumaa väikesed ja keskmise suurusega transpordiettevõtted mõistavad ettevõtte sotsiaalse vastutuse all ning kuidas antud ettevõtted rakendavad vastutustundliku ettevõtluse printsiipe oma igapäevases töös. Antud uuringu olulisus seisneb selles, et transpordi- ja logistikaettevõtted on jäigalt seotud nii majandusharu, kui ka sotsiaalse ja loodusliku keskkonnaga, olles nende poolt mõjutatud ja neid ise mõjutades. Ettevõtte sotsiaalse vastutuse printsiipide kasutuselevõtt aitab kujundada ja hoida Eesti ettevõtete konkurentsivõimet rahvusvahelisel turul ning avaldab positiivset mõju Eesti riigi mainele. Samuti, taoline käitumine on oluliseks aluseks keskkonnaalaste ja ühiskonna sotsiaalsete probleemide lahendamiseks.

Uuringus osalenud ettevõtetele saadetakse soovi korral uuringu tulemusi koos järelduste ja soovitusetega, kuidas tõsta oma ettevõtte väärtust vastutustundliku ettevõtluse printsiipide rakendamisel. Uuringu tulemuste põhjal tehtud järeldused on anonüümsed ning ei ole seotud konkreetse ettevõttega.

Teid koostöö eest ette tänades,

Viktoria Šuba (Tallinna Tehnikaülikooli magistriõppe tudeng)

Vastutustundlik ettevõtlus kajastab ettevõtete vabatahtlikku soovi osaleda ühiskonna arengus ja ümbritseva keskkonna kaitses. Selle eesmärgiks on korraldada oma tegevus viisil, mis arvestab lisaks vajadusele teenida omanikule kasumit võimalikult palju kogukonna laiemate huvidega (nt keskkonnakaitse, töötajate heaolu jne). Loe lisaks www.csr.ee ja <https://riigikantselei.ee/et/saastev-areng>.

Küsimused (eesti keeles):

1. Teie ettevõtte põhitegevus:

Kaubavedu (teil on oma autopark)

Ekspedeerimine (ei omata autoparki)

Muu:

Lisa 1. järg

2. Milliseid transporditeenusi pakub Teie ettevõte?

On võimalik valida mitu varianti.

Maanteetransport

Meretransport

Raudteetransport

Lennutransport

3. Ettevõtte peamised suunad:

On võimalik valida mitu varianti.

Eestisesed kaubaveod

Baltimaad

Skandinaavia riigid

Euroopa

Venemaa ja teised SRÜ riigid

Ameerika

Muu:

4. Kas vastutustundliku ettevõtluse mõiste sisu on Teile tuttav?

Jah

Pigem jah

Pigem ei

Ei

5. Kas Teie arvamusel vastutustundlik ettevõtlus mängib olulist rolli ühiskonna heaolu tõstmisel?

Jah

Pigem jah

Pigem ei

Ei

Ei oska öelda

6. Kas Teie arvamusel vastutustundlik ettevõtlus mängib olulist rolli keskkonnaalaste probleemide lahendamisel?

Jah

Pigem jah

Pigem ei

Ei

Ei oska öelda

7. Palun valige, kes on Teie ettevõtte peamiseks huvigrupiks?

On võimalik valida mitu varianti

Kliendid

Töötajad

Omanikud / aktsionärid / osanikud

Kohalik kogukond

Muu:

8. Mis on Teie arvates kõige olulisemad vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevused?

Valige kolm kõige olulist

Eetiline käitumine

Avalikud suhted

Lisa 1. järg

Keskkonnakaitse
Toimingute / tegevuste läbipaistvus
Seaduste järgimine
Sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine
Koostöö huvirühmadega

9. Millised on Teie arvates peamised takistused vastutustundlike põhimõtete rakendamisel?

On võimalik valida mitu varianti

Suur kogumaksumus
Seose puudumine majandusliku eduga
Silmaga nähtavate tulemuste puudumine
Valitsuse vähene osalus
Asjakohase reguleerimise puudumine
Asjakohaste asutuste puudumine
Töötajate vastupanu
Juhtkonna vastupanu
Muu:

10. Allpool on toodud ettevõtte võimalikud rollid ühiskonna elus. Palun hinnake iga rolli olulisust.

Hinnangud: üldse ei ole oluline, pigem ei ole oluline, pigem oluline, väga oluline, ei oska öelda

Kasumi teenimine
Töökoha kindluse tagamine
Seaduste järgimine
Maksude maksmine
Tööohutuse tagamine
Keskkonnakaitse
Uute töökohtade loomine
Heategevus ja selle toetamine
Sidusrühmade huvidega arvestamine

11. Milline eetikakoodeks kehtib Teie ettevõttes?

Meil on kirjalik eetikakoodeks
Meil on suuline eetikakoodeks
Meil ei ole eetikakoodeksit
Ei oska öelda

12. Kui Teie ettevõttel on kirjalik või suuline eetikakoodeks, palun hinnake, kas Teie arvates eetikakoodeksi olemasolu mõjutab positiivselt allpool toodud valdkondi?

Kui ettevõttel eetikakoodeks puudub, jätke palun see küsimus vastamata

Hinnangud: jah, mõjutab; ei mõjuta; ei oska öelda

Äritegevuse jätkusuutlikkus
Ettevõtte maine
Suhted töötajatega
Seaduste järgimine
Riskijuhtimine
Konkurentsieelis

Lisa 1. järg

Kulude kokkuvõid
Suhted kohaliku kogukonnaga
Juurdepääs uutele turgudele
Suhted valitsusega

13. Millised standardid / poliitika allpool toodud variantidest rakendatakse Teie ettevõttes? Palun hinnake iga variant.

Vastused: jah, ei, ei oska öelda
Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni standardid
Diskrimineerimisvastane poliitika töötajate värbamisel
Töötajate ohutuse ja tervisekaitse kava

14. Kui tihti Teie ettevõtte töötajad osalevad koolitustel?

Töötajad pidevalt osalevad koolitustel oma kvalifikatsiooni tõstmiseks
Töötajad osalevad koolitustel ainult siis, kui tekkitab vajadus
Meie töötajad ei osale koolitustel

15. Kas Teie ettevõtte tegeleb või tegeles viimase 2 aasta jooksul mõne kohaliku sotsiaalse projekti/ürituse regulaarse toetamisega?

Jah
Ei
Ei oska öelda

16. Kas Teie ettevõtte plaanib toetada mõne kohalikkude sotsiaalset projekti/üritust järgmise 3 aasta jooksul?

Jah
Ei
Ei oska öelda

17. Mis on Teie arvates peamised põhjused projektide/ ürituste toetamiseks?

On võimalik valida mitu varianti
Ettevõtte parem maine
Paremad suhted töötajatega
Ettevõtte ellujäämine pikemas perspektiivis
Paremad suhted kohaliku kogukonnaga
Globaalse ettevõtte brändi loomine
Täiendavad konkurentsieelised
Juurdepääs uutele turgudele
Täiustatud riskijuhtimine
Kulude kokkuvõid

18. Juhul, kui Teil on hetkel aktiivsed sotsiaalsed projektid, palun täpsustage, millele valdkonnale on nad suunatud? (on võimalik valida mitu varianti)

Kui ettevõttel puuduvad aktiivsed sotsiaalsed projektid, jätke palun see küsimus vastamata

Haridus
Tervis
Kogukonna areng
Sport
Muu:

19. Juhul, kui Teil on hetkel aktiivsed sotsiaalsed projektid, kellele need on suunatud (on võimalik valida mitu varianti)?

Kui ettevõttel puuduvad aktiivsed sotsiaalsed projektid, jätke palun see küsimus vastamata

Lisa 1. järg

Lastele
Noortele
Ühiskonnale tervikuna
Töötutele
Pensionäridele
Rahvusvähemustele
Muu:

20. Kas Teie ettevõtte tegeleb või tegeles viimase 2 aasta jooksul mõne keskkonnavalase projekti toetamisega?

Jah
Ei
Ei oska öelda

21. Kui vastasite eelmisele küsimusele jah, palun valige keskkonnavalase projekti tüüpi, mida Teie ettevõtte toetab.

Ettevõttesisene projekt – keskkonnavalaste probleemide lahendamine ettevõtte sees
Ettevõtteväline projekt – globaalse iseloomuga
Nii ettevõttesisesed kui ka ettevõttevälised projektid

22. Kas Teie ettevõtte plaanib jätkata või alustada mõne keskkonnavalase projekti toetamist?

Jah
Ei
Ei oska öelda

23. Kas Teie ettevõtte viib firma tegevuste keskkonnamõju hindamist läbi?

Jah
Ei
Ei oska öelda

24. Kuidas Teie ettevõtte vähendab põhitegevusest saadud negatiivset keskkonnamõju?

On võimalik valida mitu varianti
Alternatiivkütuse kasutamine
Sõidukite tehniline korrasolek ja õigeaegne hooldus
Taastuvate energiaallikate kasutamine
Läbimõeldud marsruutide kasutamine
Osakoormate konsolideerimine
Muu:

25. Millist aruannet esitab Teie ettevõtte?

On võimalik valida mitu varianti
Majandusaasta aruanne
Keskkonnavaluaruanne
Sotsiaalse tegevuse aruanne
Vastutustundliku ettevõtte aruanne (hõlmab kõike vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevuste kajastamist)
Vastutustundliku ettevõtte aruanne majandusaasta aruande osana
Meie ettevõtte ei esita ühtegi aruannet

Lisa 1. järg

26. Kui Teie ettevõtte esitab mittefinantsilist aruannet, palun täpsustage, millist rahvusvahelist standardi ettevõtte rakendab?

Aruandekohustus 1 000 (ingl. keeles AccountAbility 1 000, AA1000)

Globaalse aruandluse algatus (ingl. keeles GRI, Global Reporting Initiative)

Sotsiaalne vastutus SA 8 000 (ingl. keeles Social Accountability 8000)

Keskonnajuhtimisstandard ISO 14 000

Meie ettevõtte ei rakenda ühtegi standardi

Ei oska öelda

Muu:

27. Kui Teie ettevõtte esitab mittefinantsilist aruannet, palun täpsustage, millised allpool toodud valdkonnad kajastatakse aruandes?

On võimalik valida mitu varianti

Eetika

Kliendi rahulolu

Töötajate heaolu

Sidusrühmade kaasatus

Keskonnapoliitika

Ühiskondlik tegevus

Pikaajalised eesmärgid ja saavutused

28. Kas Teie arvates ettevõtte vastutustundliku tegevuse kajastamine aruandes on oluline?

Jah, ettevõtte vastutustundlikku tegevust tuleb kajastada eraldi aruandes

Jah, kuid ettevõtte vastutustundlikku tegevust on vaja kajastada majandusaasta aruande osana

Ei ole oluline

Ei oska öelda

29. Teie ametipositsioon ettevõttes

Ettevõtte juht

Arendusjuht

Kvaliteedijuht

Avalike suhete juht

Spetsialist

Muu:

Применение принципов корпоративной социальной ответственности и предоставление социальной отчетности в транспортных компаниях малого и среднего бизнеса Харьковского уезда. Опрос в рамках исследования для защиты магистерской работы

Уважаемый Предприниматель Харьковского уезда!

Целью данного опроса является определение уровня осведомленности транспортных компаний малого и среднего бизнеса Харьковского уезда о понятии корпоративной социальной ответственности, а также выявить, каким образом данные предприятия применяют принципы социальной ответственности в своей повседневной деятельности. Важность данного исследования заключается в том, что транспортные и логистические предприятия находятся в тесной связи, как с экономикой, так и с социальной и окружающей средой, постоянно находясь под их влиянием и, влияя на них.

Lisa 1. järg

Применение принципов корпоративной социальной ответственности помогает сохранить конкурентоспособность эстонских предприятий на международном рынке, а также благоприятно влияет на репутацию Эстонии. К тому же, такое поведение является основой для решения экологических и социальных проблем.

При желании всем участникам опроса будут предоставлены результаты исследования с выводами и рекомендациями как поднять ценность Вашего предприятия с помощью стратегии устойчивого развития. Выводы, сделанные на основании результатов исследования, носят общий характер и не являются привязанными к конкретному предприятию.

Благодарю Вас за сотрудничество!

Виктория Шуба (магистрант Таллиннского Технического Университета)

Корпоративная социальная ответственность представляет собой добровольное участие предприятий в развитии общества и защите окружающей среды. Основной целью ответственного предприятия является организация своей деятельности таким образом, который, помимо наращивания прибыли, учитывает интересы общества и окружающей среды. Дополнительная информация www.csr.ee и <https://riigikantselei.ee/et/saastev-areng>.

1. Основная деятельность Вашей компании

Перевозка грузов (имеете свой автопарк)

Экспедирование (свой автопарк отсутствует)

Другое:

2. Какие транспортные услуги предоставляет Ваша компания?

Возможно выбрать несколько вариантов

Автомобильные перевозки

Морские перевозки

Ж/д перевозки

Авиaperезовки

3. Основные направления вашей компании

Возможно выбрать несколько вариантов

Местные перевозки

Прибалтика

Скандинавия

Европа

Россия и другие страны СНГ

Америка

Другое:

4. Знаком ли Вам смысл понятия «ответственного предпринимательства»?

Да

Скорее да

Скорее нет

Нет

5. По Вашему мнению, социальная ответственность предприятия играет важную роль в повышении благосостояния общества?

Да

Lisa 1. järg

Скорее да

Скорее нет

Нет

Затрудняюсь ответить

6. По Вашему мнению, социальная ответственность предприятия играет важную роль в решении экологических проблем?

Да

Скорее да

Скорее нет

Нет

Затрудняюсь ответить

7. Кто является основными заинтересованными сторонами (стейкхолдерами) Вашей компании?

Возможно выбрать несколько вариантов

Клиенты

Сотрудники

Владельцы / акционеры / пайщики

Местное сообщество

Другое:

8. Что по Вашему мнению главным образом характеризует корпоративную социальную ответственность?

Выберите 3 самые главные характеристики

Этическое поведение

Связи с общественностью

Защита окружающей среды

Прозрачность деятельности предприятия

Соблюдение законов

Снижение уровня социального неравенства

Сотрудничество со стейкхолдерами

9. Какие по Вашему мнению основные препятствия для использования принципов корпоративной социальной ответственности?

Возможно выбрать несколько вариантов

Большая стоимость

Отсутствия связи с экономическим успехом

Отсутствие визуальных результатов

Малое участие правительства

Отсутствие необходимого регулирования

Отсутствие необходимых учреждений

Противостояние сотрудников

Противостояние руководителей

Другое:

10. Ниже приведены возможные роли предприятия перед обществом. Пожалуйста, оцените важность каждой из них.

Варианты: Совсем не важно, Скорее не важно, Скорее важно, Очень важно,

Затрудняюсь ответить

Lisa 1. järg

Получение прибыли
Обеспечение сохранности рабочего места
Соблюдение законов
Уплата налогов
Гарантирование безопасности на рабочем месте
Защита окружающей среды
Создание новых рабочих мест
Благотворительность
Учет интересов стейкхолдеров

11. Какой кодекс поведения действует в Вашей компании?

У нас действует письменный кодекс поведения
У нас действует устный кодекс поведения
У нас кодекс поведения отсутствует
Затрудняюсь ответить

12. Если у Вас имеется письменный или устный кодекс поведения, пожалуйста, оцените, по Вашему мнению, наличие кодекса поведения влияет ли позитивно на следующие позиции:

Если у компании нет кодекса поведения, не отвечайте на данный вопрос

Оценка: Да, влияет; Не влияет; Затрудняюсь ответить.

Устойчивое развитие предпринимательства
Репутация компании
Отношения с работниками
Соблюдение законов
Управление рисками
Конкурентное преимущество
Снижение затрат
Отношения с местным сообществом
Выход на новые рынки
Отношения с правительством

13. Какие из нижеперечисленных стандартов и политик применяются в Вашей компании? Пожалуйста, оцените каждую позицию.

Оценка: Да, Нет, Затрудняюсь ответить

Стандарты международной трудовой организации
Политика, направленная на борьбу с дискриминацией при вербовке сотрудников
Программа безопасности и защиты здоровья работников предприятия

14. Как часто Ваша компания проводит обучение сотрудников?

Сотрудники постоянно проходят обучение с целью повышения квалификации
Сотрудники проходят обучение только при необходимости
Сотрудники не проходят никакого обучения

15. Оказывает ли или оказывала ли в течение последних двух лет Ваша компания регулярную поддержку какого-либо местного социального проекта / мероприятия?

Да

Нет

Затрудняюсь ответить

Lisa 1. järg

16. Планирует ли Ваша компания оказывать поддержку какого-либо местного социального проекта/мероприятия в ближайшие три года?

Да

Нет

Затрудняюсь ответить

17. Какие, по Вашему мнению, основные причины для оказания поддержки какого-либо проекта / мероприятия?

Возможно выбрать несколько вариантов

Улучшение репутации компании

Улучшение отношений с сотрудниками

«выживание» компании в долгосрочной перспективе

Улучшение отношений с местной общиной

Создание международного бренда

Дополнительные конкурентные преимущества

Выход на новые рынки

Улучшенное управление рисками

Снижение издержек

18. Если у Вас имеются активные социальные проекты, пожалуйста, уточните в какой области?

Возможно выбрать несколько вариантов. Если у компании нет активных социальных проектов, не отвечайте на данный вопрос

Образование

Здравоохранение

Развитие общества

Спорт

Другое:

19. Если у Вас имеются активные социальные проекты, пожалуйста, уточните, на кого они направлены?

Возможно выбрать несколько вариантов. Если у компании нет активных социальных проектов, не отвечайте на данный вопрос

На детей

На молодежь

На общество в целом

На людей с ограниченными возможностями

На безработных

На пенсионеров

На этнические меньшинства

Другое:

20. Оказывает ли или оказывала ли в течение последних двух лет Ваша компания регулярную поддержку какого-либо экологического проекта?

Да

Нет

Затрудняюсь ответить

21. Если на предыдущий вопрос Вы ответили да, пожалуйста, выберите тип экологического проекта, который поддерживает Ваша компания.

Внутренний проект – решение экологических проблем внутри компании

Lisa 1. järg

Внешний проект – решение экологических проблем глобального характера
Как внутренние, так и внешние проекты

22. Планирует ли Ваша компания оказывать поддержку какого-либо экологического проекта/мероприятия в ближайшие три года?

Да

Нет

Затрудняюсь ответить

23. Проводит ли Ваша компания оценку влияния деятельности предприятия на окружающую среду?

Да

Нет

Затрудняюсь ответить

24. Как Ваша компания снижает негативное влияние на окружающую среду, вызванное основной деятельностью предприятия?

Возможно выбрать несколько вариантов

Использование альтернативного топлива

Хорошее техническое состояние транспортных средств и своевременное техническое обслуживание

Использование возобновляющихся источников энергии

Использование проработанных маршрутов

Консолидация частичных грузов

Другое:

25. Какие отчеты предоставляет Ваша компания?

Возможно выбрать несколько вариантов

Годовой отчет о хозяйственной деятельности

Отчет о деятельности в области экологии

Отчет о социальной деятельности

Отдельный отчет о корпоративной ответственности (включает в себя опубликование всей деятельности в области корпоративной ответственности)

Отчет о корпоративной ответственности в рамках годового отчета о хозяйственной деятельности

Наша компания не предоставляет ни одного отчета

26. Если Ваша компания представляет нефинансовый отчет, пожалуйста, уточните, на основании какого стандарта он формируется?

Международный стандарт социальной отчетности AA1000 (AccountAbility 1 000, AA1000)

Глобальная инициатива по отчетности (GRI, Global Reporting Initiative)

Социальная ответственность SA 8 000 (Social Accountability 8000)

Международные экологические стандарты ISO 14000

Наша фирма не применяет ни один стандарт

Затрудняюсь ответить

27. Если Ваша компания представляет нефинансовый отчет, пожалуйста, уточните, какие из перечисленных ниже областей корпоративной ответственности отображаются в отчете?

Возможно выбрать несколько вариантов

Lisa 1. järg

Удовлетворенность клиентов

Этика

Благополучие работников

Участие заинтересованных сторон

Политика по защите окружающей среды

Общественная деятельность

Долгосрочные цели и достижения

28. Является ли важным, по Вашему мнению, отображение нефинансовой деятельности компании в отчете?

Да, важно отображать нефинансовую деятельность отдельным отчетом

Да, важно отображать, но в рамках годового отчета о хозяйственной деятельности

Не важно

Затрудняюсь ответить

29. Ваша позиция на предприятии

Руководитель компании

Руководитель по развитию

Руководитель по качеству

Руководитель по связям с общественностью

Специалист

Lisa 2. 2013a. seisuga Harjumaal ja kogu Eestis registreeritud transpordivaldkonnas tegutsevad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted

Emtak / tegevusala	Harjumaa	Kogu Eesti
49201 Kauba raudteevedu	23	29
49411 Kaubavedu maanteel	1240	2746
51211 Kauba õhutransport	8	15
52291 Veoste ekspedeerimine	459	545
52292 Mere-lastiveo organiseerimine, laevade agenteerimine	73	98
Kokku	1803	3433

Allikas: Justiitsministeerium

Lisa 3. Magistritöö raames läbiviidud uuringu andmed

Tabel 1. Uuritavate ettevõtete põhitegevus

Põhitegevus	Ettevõtete arv
Kaubavedu (oma autopark)	72
Ekspedeerimine	36
KOKKU:	108

Tabel 2. Uuritavate ettevõtete põhisuunad

Suunad	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Eestisesed kaubaveod	42	14	56
Baltimaad	24	23	47
Skandinaavia riigid	31	18	49
Euroopa	28	30	58
Venemaa ja teised SRÜ riigid	27	24	51
Ameerika	0	9	9
Muud	0	0	0

Tabel 3. Uuritavate ettevõtete põhisuundade arv

Suundade arv	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
1 suund	37	4	41
2 suunda	7	6	13
3 ja rohkem	28	26	54
KOKKU	72	36	108

Tabel 4. Vastutustundliku ettevõtluse mõiste sisu tundmine

Vastus	Ettevõtete arv
Jah	42
Pigem jah	39
Pigem ei	19
Ei	8
KOKKU	108

Lisa 3. järg

Tabel 5. Vastutustundliku ettevõtluse olulisus ühiskonna heaolu tõstmisel

Vastus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Jah	26	12	38
Pigem jah	34	17	51
Pigem ei	4	2	6
Ei	1	0	1
Ei oska öelda	7	5	12
KOKKU	72	36	108

Tabel 6. Vastutustundliku ettevõtluse olulisus keskkonnaprobleemide lahendamisel

Vastus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Jah	31	10	41
Pigem jah	28	17	45
Pigem ei	4	3	7
Ei	2	0	2
Ei oska öelda	7	6	13
KOKKU	72	36	108

Tabel 7. Uuritavate ettevõtete peamised huvirühmad

Huvirühm	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Kliendid	45	21	66
Töötajad	31	11	42
Omanikud / aktsionärid / osanikud	29	14	43
Kohalik kogukond	2	0	2
Muud	0	0	0

Lisa 3. järg

Tabel 8. Vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevused

Tegevus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Eetiline käitumine	46	24	70
Avalikud suhted	14	8	22
Keskonnakaitse	34	12	46
Toimingute / tegevuste läbipaistvus	34	15	49
Seaduste järgimine	48	28	76
Sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine	21	3	24
Koostöö huvirühmadega	16	7	23

Tabel 9. Peamised takistused vastutustundlike põhimõtete rakendamisel

Takistus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Töötajate vastupanu	2	3	5
Juhtkonna vastupanu	7	4	11
Asjakohaste asutuste puudumine	7	7	14
Asjakohase reguleerimise puudumine	9	6	15
Valitsuse vähene osalus	13	6	19
Visuaalsete tulemuste puudumine	21	18	39
Seose puudumine majandusliku eduga	25	21	46
Suur kogumaksumus	47	24	71

Lisa 3. järg

Tabel 10. Ettevõtete rollide olulisuse hindamine

Ettevõtte rollid ühiskonnas	üldse ei ole oluline	pigem ei ole oluline	pigem oluline	väga oluline	ei oska öelda
Kasumi teenimine	2	3	21	80	2
Töökoha kindluse tagamine	0	2	38	66	2
Seaduste järgimine	0	2	27	75	4
Maksude maksmine	3	1	31	70	3
Tööohutuse tagamine	1	1	24	79	3
Keskkonnakaitse	4	12	50	35	7
Uute töökohtade loomine	2	24	48	29	5
Heategevus ja selle toetamine	11	39	42	6	10
Sidusrühmade huvidega arvestamine	6	16	44	24	18

Tabel 11. Ettevõtetes kehtivad eetikakoodeksid

Eetikakoodeksi tüüp	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Kirjalik eetikakoodeks	6	2	8
Suuline eetikakoodeks	31	20	51
Eetikakoodeks puudub	30	13	43
Ei oska öelda	5	1	6
KOKKU	72	36	108

Tabel 12. Eetikakoodeksi mõju erinevatele valdkondadele

Eetikakoodeksi mõju	Mõjutab	Ei mõjuta	Ei oska öelda
Äritegevuse jätkusuutlikkus	50	6	3
Ettevõtte maine	56	1	2
Suhted töötajatega	57	1	1
Seaduste järgimine	46	10	3
Riski juhtimine	42	11	6
Konkurentsieelis	38	15	6
Kulude kokkuhoid	32	23	4
Suhted kohaliku kogukonnaga	27	22	10
Juurdepääs uutele turgudele	36	18	5
Suhted valitsusega	13	32	14

Märkus: kokku vastas 59 ettevõtet

Lisa 3. järg

Tabel 13. Erinevate poliitikate/standardide rakendamine ettevõtetes

Standart / poliitika	Jah	Ei	Ei oska öelda
Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni standardid	40	42	26
Diskrimineerimisvastane poliitika töötajate värbamisel	31	55	22
Töötajate ohutuse ja tervisekaitse kava	67	30	11

Tabel 14. Ettevõtete töötajate koolitustel osalemise sagedus

Sagedus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv
Koolitustel osalemine siis, kui tekib vajadus	50	23	73
Koolitustel pidev osalemine	14	7	21
Koolitused puuduvad	8	6	14

Tabel 15. Sotsiaalsetes projektides osalemine ja nende toetamine ning tulevikud plaanid

Sotsiaalsete projektide toetamine:	Ekspedeerijate arv	Vedajate arv	Ettevõtete arv, kokku
<i>viimase 2 aasta jooksul</i>			
Jah	12	16	28
Ei	18	51	69
Ei oska öelda	6	5	11
KOKKU	36	72	108
<i>järgmise 3 aasta jooksul</i>			
Jah	11	9	20
Ei	14	24	38
Ei oska öelda	11	39	50
KOKKU	36	72	108

Lisa 3. järg

Tabel 16. Peamised põhjused sotsiaalsete projektide toetamiseks

Põhjused	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Ettevõtte parem maine	61	19	80
Paremad suhted töötajatega	19	16	35
Ettevõtte ellujäämine pikemas perspektiivis	13	9	22
Paremad suhted kohaliku kogukonnaga	27	17	44
Globaalse ettevõtte brändi loomine	11	19	30
Täiendavad konkurentsieelised	16	15	31
Juurdepäas uutele turgudele	21	16	37
Täiustatud riskijuhtimine	2	5	7
Kulude kokkuvõid	6	4	10

Tabel 17. Sotsiaalsete projektide valdkonnad

Vadkond	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Haridus	2	1	3
Tervis	4	1	5
Kogukonna areng	5	0	5
Sport	6	6	12
Muu	2	1	3

Märkus: kokku vastas 17 ettevõtet

Tabel 18. Sotsiaalsete projektide peamised sihtrühmad

Sihtrühm	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Lastele	6	3	9
Noortele	4	2	6
Ühiskonnale tervikuna	5	6	11
Töötutele	0	3	3
Pensionäridele	1	2	3
Rahvusvähemustele	0	0	0
Muu	0	1	1

Märkus: kokku vastas 17 ettevõtet

Lisa 3. järg

Tabel 19. Keskkonnaalastes projektides osalemine ja nende toetamine ning tulevikud plaanid

Keskkonnaalastes projektides osalemine:	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
<i>viimase 2 aasta jooksul</i>			
Jah	4	4	8
Ei	56	32	88
Ei oska öelda	12	0	12
KOKKU	72	36	108
<i>järgmise 3 aasta jooksul</i>			
Jah	10	2	12
Ei	23	18	41
Ei oska öelda	39	16	55
KOKKU	72	36	108

Tabel 20. Toetatavate keskkonnaalaste projektide tüübid

Keskkonnaalaste projektide tüüp	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Ettevõttesisene projekt – keskkonnaalaste probleemide lahendamise ettevõtte sees	4	1	5
Ettevõtteväline projekt – globaalse iseloomuga	0	1	1
Nii ettevõttesisesed kui ka ettevõttevälised projektid	0	2	2

Märkus: kokku vastas 8 ettevõtet

Tabel 21. Keskkonnamõju vähendamise viiside kasutamine

Keskkonnamõju vähendamise viisid	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Alternatiivkütuse kasutamine	4	0	4
Sõidukite tehniline korrasolek ja õigeaegne hooldus	55	14	69
Taastuvate energiaallikate kasutamine	2	4	6
Läbimõeldud marsruutide kasutamine	29	12	41
Osakoormate konsolideerimine	13	13	26
Muud	1	0	1

Lisa 3. järg

Tabel 22. Keskkonnamõju hindamise teostamine

Keskkonnamõju hindamise teostamine	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Jah	9	4	13
Ei	55	28	83
Ei oska öelda	8	4	12
KOKKU	72	36	108

Tabel 23. Aruandluse esitamine ettevõtetes

Aruandluse tüüp	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Majandusaasta aruanne	70	35	105
Keskkonnaaruanne	7	4	11
Sotsiaalse tegevuse aruanne	1	2	3
Vastutustundliku ettevõtte aruanne (hõlmab kõike vastutustundliku ettevõtlusega seotud tegevuste kajastamist)	1	0	1
Vastutustundliku ettevõtte aruanne majandusaasta aruande osana	4	5	9
Ettevõtte ei esita ühtegi aruannet	3	0	3

Tabel 24. Rahvusvaheliste standartide kasutamine aruandluse esitamisel

Aruandluse standart	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Aruandekohustus 1 000 (ing.k. AccountAbility 1 000, AA1000)	2	4	6
Globaalse aruandluse algatus (ingl.k. GRI, Global Reporting Initiative)	0	0	0
Sotsiaalne vastutus SA 8 000 (ing.k. Social Accountability 8000)	0	0	0
Keskkonnajuhtimisstandard ISO 14 000	4	2	6
Ettevõtte ei rakenda ühtegi standardi	2	1	3
Ei oska öelda	5	4	9

Lisa 3. järg

Tabel 25. Mittefinantsilises aruandluses kajastatavad valdkonnad

Kajastatav vandkond	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Eetika	0	2	2
Kliendi rahulolu	9	6	15
Töötajate heaolu	3	4	7
Sidusrühmade kaasatus	1	2	3
Keskkonnapoliitika	4	1	5
Ühiskondlik tegevus	0	1	1
Pikaajalised eesmärgid ja saavutused	3	7	10

Tabel 26. Vastutustundlike tegevuste kajastamise olulisus

Olulisus	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Oluline kajastada eraldi aruandes	5	8	13
Oluline kajastada majandusaasta aruande osana	14	8	22
Kajastamine ei ole oluline	24	11	35
Ei oska öelda	29	9	38

Tabel 27. Vastajate ametipositsioonid ettevõttes

Positsioon	Vedajate arv	Ekspedeerijate arv	Ettevõtete arv, kokku
Ettevõtte juht	49	16	65
Spetsialist	16	15	31
Arendusjuht	2	3	5
Avalike suhete juht	0	0	0
Kvaliteedijuht	0	0	0
Ei ole vastust	2	1	3
Muu: Juhatuseliige	3	1	4
KOKKU	72	36	108

Lisa 4. Magistritöö autori poolt väljatöötatud põhimõtted

Põhimõte	Eesmärk	Ettepanekud	Võimalikud eelised/tulemused
Ettevõtte töötajate ja juhtkonna informeeritus ja teadlikkus ESV teemadel	Tõsta transpordi VKEde teadlikkust ESV rakendamisest ja olulisusest	<ol style="list-style-type: none"> 1. ESV teemaga seotud siseriiklike ja rahvusvaheliste standardite, juhendite ja teaduskirjanduse uurimine; 2. Pöördumine ESV küsimustega tegelevate asutuste poole lisainfo saamiseks (nt. VEF, Euroopa Komisjon); 3. Osalemine ESV teemale pühendatud üritustel, koolitustel ja infopäevadel; 4. Välisriikide või kohalike ESV spetsialistide kaasamine; 5. Kogemuste vahetamine transpordisektori juhtivate vastutustundlike ettevõtetele; 6. Töötajate kaasamine ESV protsessi kujundamisele; 7. Euroopa partnerite otsimine ja liitumine rahvusvaheliste ESV organisatsioonidega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vajalike teadmiste olemasolu ESV edaspidiseks arendamiseks; 2. Selge arusaam ESVst ja selle põhimõtetest; 3. Täiustatud koostöö töötajate ja juhtkonna vahel; 4. Positiivne mõju ettevõtte võimalusele kaasata, motiveerida ja hoida töötajaid.
Ettevõtte ESV aktiivsus	Tagada transpordi VKEde aktiivset tööd ESV printsiipide rakendamisel	<ol style="list-style-type: none"> 1. ESV tegevuste teostamine ühtse arengustrateegia raames; 2. ESV põhiprintsiipide ja ülesannete integreerimine ettevõtte äristrateegiasse; 3. Selliste projektide toetamine, mis ei nõua suurte rahaliste ressursside olemasolu (peamiselt ettevõttesisesed); 4. Erinevate ESV vormide kasutamine (heategevus, sotsiaalne turundus, korporatiivne vabatahtlik tegevus, sotsiaalne sponsorlus, sotsiaalsed investeeringud, sotsiaalne ettevõtlus); 5. Osalemine ESV teemal korraldatud uuringutes (nt. VEFi korraldatud VE indeks, konkursid) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettevõtte positsioneerimine vastutustundliku ettevõttena; 2. Ettevõtte maine tõstmine; 3. Uute partnerite ja klientide leidmine; 4. Sidusrühmade huvi tõstmine ettevõtte vastu; 5. Ettevõtte taseme tõus ESV vallas; 6. Äriprotsesside ja protseduuride korrastatus ja usaldusväärsus; 7. Stabiilsuse ja jätkusuutliku arengu tagamine pikemas perspektiivis.

		<p>Tallinna Vastutustundlik Ettevõtja, Eesti Vastutustundlik Ettevõtja, Eesti Konkurentsivõimelisem Ettevõtte jne) ja konverentsides ja diskussioonides;</p> <p>6. ESV organisatsioonide liikmeks saamine (nt. VEF, rahvusvahelised organisatsioonid);</p> <p>7. Avalikkuse teavitamine ESV printsiipide rakendamisest;</p> <p>8. Mittevastavuste ja korrigeerivate meetodite registri pidamine (mittevastavuste ennetamiseks ja vältimiseks tulevikus);</p> <p>9. Juhtimissüsteemi moderniseerimine (ettevõttesiseste protsesside ja protseduuride loomine (firma asjaajamiskord, juhendid, ametijuhendid, firma käsiraamat jne);</p> <p>10. Siseauditi tegemine.</p>	
Riikliku tugivõrgu ja toetuste kasutamine	Sotsiaalse poliitika rakendamisel riigi pakutud eesõiguste ja võimaluste kasutamine	<p>1. Pöördumine ESV küsimustega tegelevate asutuste poole info saamiseks (nt. VEF, Euroopa Komisjon, EU Parlament, Riigikantselei, MKM) nii Eestis kui ka Euroopas (nt. kui tegu on rahvusvahelise ettevõttega);</p> <p>2. Teadmiste tõstmine ESVd puudutavate siseriiklike ja rahvusvaheliste õigusaktide kohta;</p> <p>3. Kommunikatsioon Euroopa partneritega ja nende informeerimine ESV rakendamisest.</p>	<p>1. Riigitoetuste kasutamine ESV edendamiseks;</p> <p>2. Võimalused arendada koostööd rahvusvaheliste asutuste ja partneritega;</p> <p>3. ESV tegevuste täiustamine ettevõttes;</p> <p>4. Ettevõtte kulude kokkuhoid;</p> <p>5. Stabiilsuse ja jätkusuutliku arengu tagamine pikemas perspektiivis.</p>
Sidusrühmade kaasatus	Suurendada sidusrühmade kaasatust projektidesse ja ESV protsessidesse	<p>1. Erinevate kogukonnarühmade kaasamine sotsiaalsetesse algatustesse, alates ettevõtte töötajatest (ettevõtte vabatahtlik töö) kuni meediavaldkonna esindajateni (sotsiaalsed projektid koostöös meediaesindajatega);</p> <p>2. Uuringute (küsitlused, intervjuud, fookusgrupid, internetiblogid) tegemine</p>	<p>1. Sotsiaalse tegevuse tõhususe tõstmine;</p> <p>2. ESV tõstmine riiklikul tasandil;</p> <p>3. Huvirühmadega suhete parandamine;</p> <p>4. Sotsiaalse usalduse tõstmine ettevõtte tegevuse vastu;</p> <p>5. Usaldusväärsus eksporditurgudel ning investorite silmis;</p>

		<p>huvirühmade hulgas;</p> <p>3. Ühised sotsiaalsed või keskkonnaalased projektid, programmid, üritused transpordi- ja logistikaettevõtete ning teiste valdkondade ettevõtetega.</p>	<p>6. Ettevõtte jätkusuutlik areng Euroopa turgudel;</p> <p>7. Kliendibaasi säilitamine ja suurendamine;</p> <p>8. Kasvutempo ja kasumi suurendamine;</p> <p>9. Kasvuperioodi suurendamine;</p> <p>10. Riskijuhtimise täiustamine.</p>
Meeskonna loomine	Inimressursi tõhusam kasutamine	<p>1. Läbipaistvate meetodite kasutamine töötajate töölevõtmisel, edutamisel, palkamisel ning töölepingu lõpetamisel;</p> <p>2. Täiendavad sotsiaaltoetused ja garantiid (spordivõimalused, kompensatsioonid jne);</p> <p>3. Diskrimineerimisvastane poliitika ja võrdsete võimaluste loomine kõikidele töötajatele sõltumata rassist, soost, usust, ideoloogiast, sotsiaalsest päritolust, vanusest);</p> <p>4. Organisatsioonikultuuri kujundamine ja immateriaalsete stiimulite loomine;</p> <p>5. Tasakaalu hoidmine töökohustuste ja töötaja eraelu vahel;</p> <p>6. Töötervishoiu ja tööohutuse tagamine;</p> <p>7. Koolituste kavad ja töötajate areng;</p> <p>8. Töö kvaliteedi tõstmine ja tehniliste uuenduste kasutuselevõtt, mis lihtsustavad ülesannete täitmist.</p>	<p>1. Tootlikkuse ja ressursside kasutamise tõhususe tõstmisega seotud kokkuhoiu tagamine;</p> <p>2. Sisemiste ja väliste sidusrühmade lojaalsus;</p> <p>3. Soodsate aluste loomine innovatsiooniks;</p> <p>4. Intellektuaalse kapitali säilitamine;</p> <p>5. Tegevuskulude vähendamine;</p> <p>6. Töötajate voolavuse vähendamine ja motivatsiooni tõstmine.</p>
Keskkonnakaitse tagamine	Negatiivsete keskkonnamõjude vältimise ja leevendamise võimaluste leidmine	<p>1. Alternatiivkütuse kasutamine;</p> <p>2. Sõidukite tehniline korrasolek ja õigeaegne hooldus;</p> <p>3. Taastuvate energiaallikate kasutamine;</p> <p>4. Läbimõeldud marsruutide kasutamine;</p> <p>5. Osakoormate konsolideerimine;</p> <p>6. Keskkonnateguritega arvestamine kontoritöö korraldamisel (paberi, energia, vee kokkuhoid, jäätmekäitlus, komanderingute arvu vähendamine, videokonverentside</p>	<p>1. Keskkonnareostuse vähendamine;</p> <p>2. Innovatsioonide loomine ja kasutamine;</p> <p>3. Konkurentsieelis teiste samas sektoris tegutsevate ettevõtete ees;</p> <p>4. Võimalike konfliktide vältimine või vähendamine (partnerite, klientide, riigiasutuste ja ühiskonnaga);</p> <p>5. Tolmu-, müra- ning vibratsioonitaseme vähendamine;</p>

		<p>kasutamine, töötajate teadlikkuse tõstmine keskkonnaalastes küsimustes, dokumentide digiallkirjastamine, e-arvete saatmine);</p> <p>7. Mittetaastuvate ressursside kasutamise vähendamine;</p> <p>8. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja taastamiseks suunatud keskkonnaalaste projektide toetamine;</p> <p>9. Keskkonnajuhtimissüsteemi standardi ISO 14 000 juurutamine ja hoidmine.</p>	<p>6. Ohtlike jäätmete vähendamine (kummid, kasutatud õlid, akud jne);</p> <p>7. Maastiku killustamise vähendamine;</p> <p>8. Tegevuskulude vähendamine.</p>
Aus ettevõtlus	Tagada ettevõtte tegutsemise ausa ettevõtluse printsiipide põhjal	<p>1. Ausa konkurentsi, monopoli- ja dumpinguvastase poliitika põhimõtete rakendamine;</p> <p>2. Illegaalsete tulude legaliseerimisele vastuseis ja korruptsioonivastase poliitika rakendamine;</p> <p>3. Täiendavate (sh. materiaalsete) stiimulite loomine eesmärgiga edendada ESV rakendamist tarnijate, partnerite ja klientide hulgas (keskkonnaalaste ja sotsiaalsete faktorite arvestamine hangete ja investeeringute osas);</p> <p>4. Teemakohaste konverentside, koolituste ja vestluste läbiviimine;</p> <p>5. Avalike poliitiliste protsesside toetamine, mis on suunatud riigistrateegia arendamisele ja realiseerimisele ühiskonna heaolu tõstmiseks.</p>	<p>1. ESV põhimõtete edendamine;</p> <p>2. Ettevõtte maine tõstmine;</p> <p>3. Head suhted riigiasutuste ja huvirühmadega;</p> <p>4. Investeeringute mahtude ja tähtaegade suurendamine;</p> <p>5. Kapitalikulude vähendamine riskide maandamise abil;</p> <p>6. Stabiilsuse ja jätkusuutliku arengu tagamine pikemas perspektiivis.</p>
Vastutustundlike meetodite kasutamine klientide / teenuste tarbijate suhtes	Kliendirahulolu tõstmine	<p>1. Teenuste kvaliteedi tõstmine (autojuhtide ja logistikute koolitused, investeeringud transpordivahenditesse, GPS-i, mobiilside ja videosalvestuste kasutamine, veoste kindlustamine, ERP-süsteemi kasutamine äriprotsesside juhtimisel, kindlate partnerite valik);</p>	<p>1. Kõrge teenuste kvaliteet;</p> <p>2. Konkurentsieelis teiste samas valdkonnas tegutsevate ettevõtete ees;</p> <p>3. Kasumi kasv;</p> <p>4. Klientide võrgustiku täiendamine;</p> <p>5. Ettevõtte maine ja tuntuse tõstmine;</p> <p>6. Ettevõtte tegutsemisvaldkonna</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Klientide aus informeerimine oma teenuste kohta; 3. Kahju hüvitamine ebakvaliteetse teenuse osutamise puhul; 4. Klientide/tarbijate andmete konfidentsiaalsuse tagamine; 5. Sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid eeliseid omavate teenuste edendamine tarbijate hulgas (taastuvate ressursside kasutamine, keskkonnasõbralikumad EURO 5 ja EURO 6 normidele vastavad veokid, innovaatilised logistilised lahendused, klientide tellimuste töötlemine ja tagasiside vastutustundlikul viisil). 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Võimalused uuele turule sisemiseks laiendamise;
Kohaliku kogukonna areng	Kogukonna heaolutaseme tõstmine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uute töökohtade loomine ja töötajate ettevalmistuse taseme tõstmine; 2. Koostöö kohalike tootjate ja transpordi- ja logistikaettevõtetega; 3. Kohaliku kogukonna õiguste järgimine; 4. Sotsiaalselt oluliste projektide toetamine ja rakendamine, mis on suunatud kaitsetu elanikkonna kaitsmiseks ja soodsa sotsiaalse ning kultuurilise keskkonna loomiseks; 5. Süsteemi loomine, mis stimuleerib töötajaid osalema vabatahtlikus tegevuses. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ettevõtte positsioneerimine vastutustundliku ettevõtte; 2. Sotsiaalse usalduse tõstmine ettevõtte tegevuse vastu; 3. Kogukonna heaolu kõrgem tase; 4. Kliendilojaalsuse suurendamine; 5. Müügikasv.

<p>ESV aruandluse esitamine</p>	<p>ESV aruandluse koostamise ja esitamise kultuuri ning korra loomine</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ESV aruandluse meetodite uurimine (tehtud uuringud, teaduskirjandus, teadusartiklid, ekspertide hinnangud, maailmapraktikad jne); 2. Kogemuste vahetamine koostööpartnerite ja ESV valdkondade juhtivate transpordiettevõtetega; 3. Aruandluse esitamine vastavalt valitud korrale, rahvusvahelisele juhendile või standardile; 4. Selgete ja arusaadavate aruannete avalikustamine, mis kajastavad ettevõtte kõiki tegevusi ESV valdkonnas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sotsiaalse usalduse tõstmine ettevõtte tegevuse vastu; 2. Ettevõtte maine ja tuntuse tõstmine; 3. Uued võimalused rahvusvaheliseks koostööks; 4. Ettevõtte positsioneerimine huvirühmade ees vastutustundliku ettevõttena; 5. Investeeringu väärtuse tõstmine B2B-sektori jaoks; 6. Kliendilojaalsuse tõstmine B2C-sektori jaoks; 7. Riskijuhtimise täiustamine; 8. Ettevõtluse läbipaistvuse tõstmine, mis võimaldab põhjendada selle maksumust; 9. Ettevõtte turuväärtuse adekvaatne hinnang ja suurendamine.
---------------------------------	---	--	--